

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

საერთაშორისო რეცენზირებადი მულტილინგვური

სამეცნიერო ჟურნალი

„Scripta manent“

საქართველო

№ 1 (41)

2019

ჟურნალი დაფუძნებულია
ღია დიპლომატიის ასოციაციის მიერ

GEORGIAN TECHNICAL UNIVERSITY
ГРУЗИНСКИЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Multilingual Reviewing International Scientific Magazine
Международный рецензионный мультилингвальный научный журнал

„Scripta manent“

GEORGIA

ГРУЗИЯ

№ 1 (41)

2019

OPEN DIPLOMATIC ASSOCIATION

АССОЦИАЦИЯ ОТКРЫТОЙ ДИПЛОМАТИИ

ISSN 1987-7390
UDK (უკ) 81+82
S-41

სარედაქციო კოლეგია:

მაია ჩხეიძე

მთავარი რედაქტორი

რუსუდან თაბუკაშვილი

მთავარი რედაქტორის მოადგილე

ია ჩიქვინიძე

პასუხისმგებელი მდივანი

რედაქციის წევრები:

ვიტა ფურცელაძე, ჰანს რუდოლფ ფლუპი, კულაშუ ხეიბიტოვა, სილვია ბოტეა,
ტანია ბრისჰამერი, ქეთევან გაბუნია, მარია მიხაილოვა, ტატიანა მებრელიშვილი,
ალბა ბრანციანო, ალესანდრა სპაღაფორა, გიორგი ყუფარაძე,
რუსუდან ბოცინიძე.

მისამართი:

საქართველო, თბილისი, 0175, კოსტავას ქ. №77, კორპუსი VI, სართული VIII
E-mail. : r. tabukashvili@gmail. com

ტექნიკური უზრუნველყოფა: კარინა ხარაზიშვილი

E-mail. : k-kharazishvili@mail. ru

scripta.manentmagazine@gmail. com

ჟურნალის ელექტრონული ვერსია განთავსებულია ღია დიბლომატიის ასოციაციის ვებგვერდზე:
[www. odageorgia.ge](http://www.odageorgia.ge)

Editorial Board:

Maia Chkheidze, Viola Purtseladze, Rusudan Tabukashvili, Ia Chikvinidze, Hans Rudiger Fluck,
Kulpash Beibitova, Tania Grieskhammer, Ketevan Gabunia, Maria Mikhailova,
Silvia Boteva, Tatiana Megrelishvili, Alba Graziano, Alessandra Spadafora, Georgi Kuparadze, Rusudan Gotsiridze.

Adress: 77 Kostava str., 0175, Tbilisi, Georgia
E-mail: r. tabukashvili@gmail. com

Electronic version: [www. odageorgia. ge](http://www.odageorgia.ge)

Редакционная коллегия:

Майя Чхеидзе, Виола Пурцеладзе, Русудан Табукашвили, Ия Чиквинидзе, Ганс Рудигер Флук,
Кульпаш Бейбитова, Таня Грисхаммер, Кетеван Габуня, Мария Михайлова,
Сильвия Ботева, Татьяна Мегрелишвили, Альба Грациано, Алессандра Спадафора, Георгий Купарадзе,
Русудан Гоциридзе.

Адрес: Ул. Костава № 77, 0175, Тбилиси, Грузия
E-mail: r. tabukashvili@gmail. com

Электронная версия: [www. odageorgia. ge](http://www.odageorgia.ge)

რედაქციისაბან

„Scripta manent“ საერთაშორისო რეცენზირებადი მულტილინგუური სამეცნიერო ჟურნალია, რომელიც აქვეყნებს ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა როგორც ტრადიციულ, ისე თანამედროვეობაზე დაფუძნებულ თეორიულ თუ პრაქტიკულ ნაშრომებს. ამას გარდა, იგი ადგილს უთმობს რეცენზიებს, თარგმანებსა და სხვადასხვა ტიპის შემოქმედებით ნაშრომს.

პროფესიონალთა ნაშრომების გამოქვეყნების გარდა ჟურნალი მიზნად ისახავს ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა პოპულარიზაციას მომავალ თაობებში. ჟურნალის რედაქლეგია განსაკუთრებული ინტერესითა და ყურადღებით ეკიდება დოქტორანტთა და ახალგაზრდა მეცნიერთა ნაშრომებს.

ჟურნალი რეცენზირებადია, უარყოფითი რეცენზიით ნაშრომი ავტორს არ უბრუნდება. ჟურნალის სამუშაო ენებია: ქართული, რუსული, ინგლისური, გერმანული, ფრანგული, ესპანური და იტალიური.

სარედაქციო კოლეგიის წევრები მოღვაწეობენ საქართველოს (თბილისი), გერმანიის (ბოხუმი, ბერლინი), რუსეთის (მოსკოვი), ყაზახეთის (ასტანა), ბულგარეთის (სოფია) და იტალიის (ტუსცია) უნივერსიტეტებში.

სარჩევნო

ფილოლოგია

ციური ახელქედიანი, ქეთევან გაბუნია

ხმაბაძვათა კატეგორიზაცია და ფორმალიზაცია
/ფრანგული ენის მასალაზე/.....10

ანზორ აბუსერიძე, ნანა სტამბოლიშვილი

ლიტერატურული ტექსტები უცხოური ენის გაკვეთილზე როგორც
უცხო კულტურის წვდომის გზა.....15

ენდი ხუციშვილი

ენა როგორც ეროვნული იდენტობის განმსაზღვრელი ფენომენი.....23

მარინა ზორანიანი

კონცეპტუალური მეტაფორა და მისი ტიპები კოგნიტურ ლინგვისტიკაში.....29

ნანა ნანიტაშვილი

მოთხრობის ჟანრი ახალზელანდიურ ლიტერატურაში.....34

სოფიკო ლაბაძე

დესტრუქცია და კომპლიმენტი პოლიტიკურ დისკურსში.....38

სოფიკო ფეტელაგა

სტილისტური ხერხების შენარჩუნება თარგმანში.....43

ნანა სტამბოლიშვილი, ნუნუ ბახტაძე

გერმანული ბიზნეს ენისათვის დამახასიათებელი შესიტყვებები
და მათი ქართული ეკვივალენტები.....47

სოციალური მეცნიერებები

ანგი ხუციშვილი

მტკიცებულებათა დასაშვებობის საკითხი სამოქალაქო პროცესში.....59

ზატირა კარბეტოვა, ნურჟამან კურმანკულოვა

საერთაშორისო ტურიზმის როლი ყაზახეთის რესპუბლიკის ეკონომიკაში.....64

Contents

Philology

Tsiuri Akhvlediani, Ketevan Gabunia

Categorization and Formalization of Sound Tension
/On the material of French Language/ 10

Anzor Abuseridze, Nana Stambolishvili

Literary Texts in Teaching Foreign Language as an Access to the Foreign Culture..... 15

Endi Khutsishvili

The Language as the Phenomenon to Define the National Identity..... 23

Marina Zoranyan

Conceptual Metaphor and Its Types in a View of Cognitive Linguistics 29

Nana Nanitashvili

The Genre of the Story in Newzealand Literature 34

Sophiko Labadze

Destructive Communication and Compliment in Political Discourse 38

Sophiko Petelava

Maintain of Stylistics Methods in Translation 43

Nana Stambolishvili, Nunu Bakhtadze

Word Connection in the German Business Language and their Georgian Equivalents..... 47

Social Sciences

Angi Khutsishvili

The Question of Acceptability in Civil Process 59

Zatira Karbetova, Nurjamal Kurmankulova

The Role of International Tourism in the Economics of the Republic of Kazakhstan 64

Содержание

Филология

Циури Ахвледиани, Кетеван Габуня

Категоризация и формализация звукоподражаний

/на материале французского языка/ 10

Анзор Абусеридзе, Нана Стамболишвили

Литературные тексты в преподавании иностранных языков как подходы к зарубежной культуре.. 15

Энди Хуцишвили

Язык как феномен определения национальной идентичности 23

Марина Зоранян

Концептуальная метафора и ее типы в свете когнитивной лингвистики 29

Нана Наниташвили

Жанр рассказа в новозеландской литературе 34

Софико Лабадзе

Деструкция и комплимент в политическом дискурсе 38

Софико Фетелава

Сохранение стилистических методов в переводе 43

Нана Стамболишвили, Нуну Бахтадзе

Словосочетания, свойственные немецкому языку и их грузинские эквиваленты 47

Социальные науки

Анги Хуцишвили

Вопрос о допустимости доказательств в гражданском процессе 59

Затира Карбетова, Нуржамал Курманкулова

Роль международного туризма в экономике республики Казахстан..... 64

ფილოლოგია

Philology

Филология

ხმაბაძვათა კატეგორიზაცია და ფორმალიზაცია /ფრანგული ენის მასალაზე/

ციური ახვლედიანი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ჭავჭავაძის გამზ. №36, 0179, თბილისი,

საქართველო

ტელ. 599 508 607

E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

ქეთევან გაბუნია

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ჭავჭავაძის გამზ. №36, 0179, თბილისი,

საქართველო

ტელ.: 599 201 099

E-mail: keti_gabunia@yahoo.com

რეზიუმე

ნიშან-ინგრესიის კატეგორიზაცია წარმოადგენს მიზანმიმართულ მოძრაობას არსისაკენ (რაობისაკენ), რაც გამოიხატება კატეგორიათა შემდეგი თანამიმდევრობით: ქმედება, განცდა, ფლობა, მდგომარეობა, დრო, ადგილი, დამოკიდებულება, ხარისხი, რაოდენობა, არსი (რაობა). დადგენილია, რომ ენობრივ ერთეულად გარდაქმნამდე, ხმაბაძვითი ნიშანი – დეზინგრესია რთულ ევოლუციას განიცდის, ასახავს რა ობიექტის სახეს სენსორულიდან რაციონალურამდე. ონომატოპეიის კატეგორიზაცია განპირობებულია შემეცნების პროცესის მიზანშეწონილობით: მოძრაობით ქმედებითი თანაფარდობიდან არსებულის გამოხატვისაკენ.

საკვანძო სიტყვები:

ნიშან-ინგრესია, ონომატოპეია, კატეგორიზაცია, ფორმალიზაცია.

შესავალი

ონომატოპეიის გნოსეოლოგიური საფუძვლების მიხედვით დადგენილია, რომ ენობრივ ერთეულად გარდაქმნამდე, ხმაბაძვითი ნიშანი – დეზინგრესია რთულ ევოლუციას განიცდის, ასახავს რა ობიექტის სახეს სენსორულიდან რაციონალურამდე. ონომატოპეიის ენობრივი მოვლენის პირობას წარმოადგენს ენის სისტემის ფორმალურ-მომქმნელი გავლენის მასზე ზემოქმედება, რომელიც განსაზღვრავს ხმაბაძვის კონიუნქციის კონკრეტულ ხერხებს, ნიშან-ინგრესიის ხარისხითა და კონკრეტული ენის კატეგორიალურად მნიშვნელობიანი ფორმებით, რაც საშუალებას იძლევა, რომ შეიქმნეს ჯაჭვური კავშირი სხვა ნიშნებთან განსჯისა და დასკვნის შემადგენლობაში.

ძირითადი ნაწილი

სისტემურ-ორგანიზაციული თვალსაზრისით, ნიშანი-ინგრესია წარმოადგენს ობიექტთა საერთო თვისებების რეფლექსიას, მათ რაციონალურ სახეს, ანუ წარმოდგენათა კომპლექსს თვით ობიექტებზე და მათ შესაძლო ურთიერთქმედებებზე ყოფაცხოვრების სხვა ობიექტებთან, ე. ი. ისეთ ცნებას, რომლის ნიშნებსაც წარმოადგენენ ობიექტთა საერთო თვისებები.

ნიშან-ინგრესიის ცნებითი არსი აღნიშნავს მის მზაობას აქტიურობის გამოვლენისათვის იმ შემეცნებითი გარემოს მიმართ, რომელიც წარმოდგენილია კონკრეტული ენის სისტემით.

ნიშანი-ინგრესია წარმოადგენს პოლიმორფულ მონო-სისტემას, ანუ ისეთ სისტემას, რომელიც ხასიათდება რაციონალური სახის, უნიკალურად მთლიან გამონათქვამ-

თა ფორმების ვარიაციულობით; იმისათვის, რომ ამ სახის მონო-სისტემამ შეინარჩუნოს არსებობა, იგი უნდა ჩაინერგოს (ჩაერთოს) ენის სისტემაში. ასეთი ინერგისათვის მთავარი პირობაა, რომ მონო-სისტემა გარდაიქმნას პოლიმორფულიდან იზომორფულად, ანუ ნიშან-ინერგისამ უნდა დაკარგოს ფორმათა ვარიაციულობა და შეიქმნას რაციონალურად მთლიან, ერთადერთ ბგერაბაძვით შესაბამისობად.

უნიკალური ფორმის შერჩევა ეფუძნება მატერიალურისა და იდეალურის ერთობას და გამოსატყვევებს ურთიერთშექცევად მოძრაობას მატერიალურიდან იდეალურისაკენ, რომლის მიზანშეწონილობა მდგომარეობს ერთიანი კავშირის შენარჩუნებაში, მატერიალურ ფორმასა და მის იდეალურ შინაარსს შორის. ასეთი მოძრაობა ხდება ენის სისტემის ისეთი წინააღმდეგობის ფონზე, რომელიც აგებულია იმგვარად, რომ ეს ერთადერთი ფორმა, თავისი მატერიალური ბგერითი გარსით, უნდა იყოს:

- ენის ელემენტთა მსგავსი, იმავე სახეობის ცნებათა გამომხატველი;

- კონიუნქციისათვის გამოსადეგი, განსაზღვრული კატეგორიული შინაარსით, წარმოდგენილი მიმღები ენის ფორმამაწარმოებელი (სიტყვამაწარმოებელი) ელემენტების კომპლექსით.

ენის სისტემით, ონომატოპეიის ასიმილაცია გარდაიქმნება შესაძლებლობიდან სინამდვილედ მხოლოდ ზემომითითებული პირობების დროს. ნიშანი რჩება ინერგისად იქამდე, ვიდრე ის წარმოადგენს სიგნალს და “თანმხლებს” ადამიანის აზრის მოძრაობის პროცესში, ყოფის შესაბამისი ობიექტის რაციონალური სახიდან სენსორულ სახემდე. ტრადიციულ ლინგვისტიკაში ეს დაკვირვება ინტერპრეტირდება ენობრივი ნიშნის მოტივირებულობის ან ღია შიდა ფორმის არსებობად.

არისტოტელეს კონცეფციის მიხედვით, რომელიც წარმოდგენილია მის თხზულებ-

აში “კატეგორიები” [Аристотель 1976-1984], რაობა, რაოდენობა, ხარისხი, დამოკიდებულება, ადგილი, დრო, მდგომარეობა, ფლობა, ქმედება და განცდა (ატანა) წარმოადგენენ ყოფის, ენისა და შემეცნების ერთიან კატეგორიებს. ამ დებულებიდან გამომდინარე, უნდა განიხილებოდეს ნიშან-ინერგის კატეგორიზაციის პროცესიც. იმისათვის, რომ დავადგინოთ, მითითებულ კატეგორიალურ მნიშვნელობათაგან რომელს იძენს ნიშან-ინერგის ენის სისტემაში შესვლისას, აუცილებელია განისაზღვროს:

- კატეგორიათა სისტემის საწყისი და ბოლო: რაობა, რაოდენობა, ხარისხი, დამოკიდებულება, ადგილი, დრო, მდგომარეობა, ფლობა, ქმედება და განცდა (ატანა);

- კატეგორიათა შორის კავშირის ხასიათი: წყვეტილი / უწყვეტი, სწორხაზოვანი / არასწორხაზოვანი;

- კატეგორიზაციის საწყისი და ბოლო, ანუ ნიშან-ინერგის მოძრაობა ენობრივი სისტემის საწყისიდან მის ბოლომდე.

არისტოტელეს იდეის ინტერპრეტაციამ, სისტემურ-ორგანიზაციული მიდგომის პოზიციით, საშუალება მოგვცა დაგვედგინა:

- შემეცნებაში მუდამ არსებობს წინამდებარე და მომდევნო;

- ყველაფრის საწყისი – მოძრაობაა;

- ყველაფრის დასასრული – არსი (რაობა).

ამიტომაც, ყოფის, ენისა და შემეცნების ერთიან კატეგორიათა სისტემა წარმოადგენს უწყვეტ, სწორხაზოვან, დინამიკურ (მოძრავ, ცვალებად) კომპლექსს, რომლის თითოეულ ელემენტს გააჩნია ბინარული კავშირი წინამავალ და მომდევნო ელემენტებთან. ამ კომპლექსის საწყისი არის მოძრაობა, რომელიც შეეფარდება გადატანისა და ქმედების კატეგორიებს, ბოლო კი არის – არსი (რაობა), რომელიც რეალიზდება არსებობის კატეგორიით.

ამგვარად, ნიშან-ინერგის კატეგორიზაცია წარმოადგენს მიზანმიმართულ მო-

ძრობას არსისაკენ (რაობისაკენ), რაც გამოიხატება კატეგორიათა შემდეგი თანამიმდევრობით: ქმედება, განცდა, ფლობა, მდგომარეობა, დრო, ადგილი, დამოკიდებულება, ხარისხი, რაოდენობა, არსი (რაობა).

ჩვენი კვლევის მასალაზე, ზემომოცემული დებულების პროექცია საშუალებას გვაძლევს ავაგოთ ხმაბაძვათა ენობრივი მოვლენის გნოსეოლოგიური მოდელი, რომელიც მოქმედებს ადამიანის შემეცნებითი მოღვაწეობის პროცესში.

ბუნების ხმების (ბგერების) – მატერიის (მისი ქმედების) მოძრაობა აღიქმება ადამიანის მიერ (ადამიანი მათ განიცდის) სმენითი შეგრძნებით. ამ ბგერების წარმოთქმის შესაძლებლობა ნიშნავს ფლობის რაღაც სახეობას, ანუ აზრობრივი კავშირის დამყარებას გამოცემულ ბგერებსა და ბუნების შესაბამის ობიექტს შორის, რომელიც, გახდება რა გარემომცველი სამყაროს ნაწილი, დაიჭერს მის სხვა ობიექტებს შორის განსაზღვრულ მდგომარეობას, ექნება რა დროითი და სივრცითი განფენილობა. ურთიერთობის წყალობით, შესაძლებელი ხდება (არისტოტელეს მიხედვით, ურთიერთობა ვარაუდობს შესაძარებელ ობიექტთა განსაზღვრულ რაოდენობას ან ხარისხს) შემდგომი კავშირის დამყარება ობიექტის აზრობრივ სახესა და მის ხარისხობრივ და რაოდენობრივ გამოვლინებებს შორის.

ამგვარად, ხმაბაძვის კატეგორიზაციის პროცესში ხორციელდება მოძრაობა ზოგადიდან (საერთოდან) კერძოსაკენ. ამ მოძრაობის შედეგად მიიღწევა ფორმისა (ნიშანიგრესიისა) და შინაარსის (რაციონალური სახის) იგივეობა, რომელთა შორის კავშირი ფლობს უნიკალურობასა და ერთსახეობას. ამგვარი უნიკალური და ცალსახა იგივეობის დადგენა ნიშანიგრესიასა და შესაბამის რაციონალურ სახეს შორის აღნიშნავს აქტიურობა – წინააღმდეგობების ნეიტრალიზაციას როგორც ხმაბაძვის მხრივ, ასევე

ენის მხრივაც, ონომატოპეიის შესვლა კი ენობრივ წყობაში გარდაიქმნება შესაძლებლობიდან – რეალობად. ჰიპოთეტიკურად, ხმაბაძვათა პირველადი კატეგორიზაციისა და ფორმალიზაციის ამგვარი მოდელი – უნივერსალურია. მეორადი კატეგორიული სიტყვაშემაწარმოებელი ელემენტები იძენენ პირველად ფორმებს ან გამოიყოფიან მათგან, კონიუნქციისა და დიზიუნქციის შედეგად, და ასევე ყოველი კონკრეტული ენის სპეციფიკურ საშუალებათა მიხედვით. ამასთანავე, ონომატოპეიის კატეგორიზაციისა და ფორმალიზაციის მიზანშეწონილობა მდგომარეობს იმ რაღაც საზღვრის (ბოლოს) მიღწევაში, რომელიც განისაზღვრება არსში (რაობაში) ჩაწვდომითა და არსებულის (ჰეგელიანობის) სახელწოდებით (სახელდებით).

ტრადიციული ლინგვისტიკის ტერმინებით, ეს ნიშნავს, რომ შემეცნებასა და ენაში, ხმაბაძვა გაიფლის გზას მოქმედების გამოხატვიდან (მატერიის მოძრაობის ფორმები) არსის (რაობის) გამოხატვამდე და აქედან გამომდინარე, ონომატოპეიის საწყის ფორმას, საგარაუდოდ, ზმნა წარმოადგენს, ბოლოს კი – არსებითი სახელი, როგორც ცნების შესაბამისი ნიშანი.

აღსანიშნავია, რომ ეს ჰიპოთეზა დასტურდება არა მხოლოდ ადამიანის ხმაბაძვით ენობრივ ქმედებაში. მაგალითად, ისეთი გნოსეოლოგიური მნიშვნელოვნობიანი ცნებები, როგორებიცაა კულტურა და კომუნიკაცია, მომდინარეობენ სახელდობრ ლათინური ზმნური ფორმებიდან, შესაბამისად, colo-დან და munio-დან.

ფრანგული ლექსიკოგრაფიული წყაროები გვიჩვენებენ, რომ ნამდვილად, ენობრივ სისტემაში შესვლისას, ონომატოპეიას სჭირდება მოქმედების აღნიშვნა, როგორც მოქმედების კატეგორიის რეალიზაცია, ხოლო გამოსვლისას – არსებულის აღნიშვნა, როგორც არსის (რაობის) კატეგორიის განხორციელება (განსახიერება).

მაგალითად: ფრანგულ ენაში არსებობს სამი ხმაბაძვითი თანასახელი ფორმა (არის-ტოტელეს ტერმინოლოგიის მიხედვით), რომელთაც კავშირი აქვთ ძაღლის ყეფასთან: aboi (nom), aboiement (nom), aboyer (vi). თუ დავიწყებთ ძებნას არსებითი სახელეებიდან, ლექსიკონებში მითითებულია, რომ მათი ეტიმოლოგიური მნიშვნელობა მომდინარეობს, სახელდობრ, ზმნა aboyer (vi)-დან. ამ სიტყვას მართლაც უძველესი ისტორია აქვს და ფრანგულ ენაში შესულია ხალხური ლათინურიდან. ონომატოპეიათა ლექსიკონისა (Nodier CH. Des onomatopées françaises) და თანამედროვე ლექსიკონების (Le Petit Robert de la langue française) მიხედვით, პირველადი ვარიაციული ნიშან-ინგრესიები იყო ორი ფორმა: baudare და boare. ამათგან, პირველის სასარგებლოდ შერჩევის შედეგად, კონიუნქციითა და კატეგორიის ცვლით, შეიქმნა ფორმა – ad baudare, რომელმაც, ფრანგული ენის სისტემის ევოლუციისა და ჩამოყალიბების პროცესის შედეგად, მიიღო თანამედროვე სახე. აღსანიშნავია, რომ არსებითი სახელები იწარმოებიან ზმნის პირიანი ფორმებიდან, როგორც წესი, მხოლოდით რიცხვში; ამიტომაც, მოქმედების სახელწოდებიდან არსის (რაობის) სახელწოდებამდე, XII საუკუნეში, ფრანგულ ენაში ფიქსირდება შერჩევა ფორმა aboi-ს სასარგებლოდ, რაც გამოსატყვევს არსებულს; თუმცა, ხმაბაძვის ფორმალიზაციის ეს პროცესი ამით არ დამთავრებულა; მოგვიანებით, XIII საუკუნეში, ჩნდება არსებულის ფორმა abaement, ანუ ადგილი აქვს არასწორხაზოვნებას, ფორმათა განვითარებას ყოყმანის, ვარიაციულობის საფუძველზე და ამ ეტაპზე ონომატოპიის კატეგორიზაციასა და ფორმალიზაციას. შემდგომში, ფრანგული გრაფიკული სისტემის გავლენითა და სუბიექტური ფაქტორით, რაც დაკავშირებულია მის (გრაფიკული სისტემის) ნორმალიზაციასთან, abaement გარდაიქმნა aboiement (nom) –ად. ამგვარად, თანამედროვე ფრანგულ ენაში, არსებობს ნიშან-ინგრესიის სამი თანასახელი: aboi

(nom), aboiement (nom), aboyer (vi), რომლებიც მომდინარეობენ ლათინური ფორმიდან, მნიშვნელობით ‘ძაღლის ყეფა’. არსებობის კატეგორიის ფორმათა ვარიაციულობა შენარჩუნებულია, თუმცა aboi (nom), ლექსიკოგრაფთა დაკვირვებით, იშვიათად გამოიყენება მეტყველებაში პირდაპირი მნიშვნელობით (მაგრამ გამოიყენება ფრაზეოლოგიაში გადატანითი მნიშვნელობით), უთმობს რა ადგილს იგივე მნიშვნელობის aboiement (nom)–ს. სისტემურ-ორგანიზაციული თვალსაზრისით, ეს ფაქტი აიხსნება: ფორმა aboi (nom), რომელიც თავისი პირიანი ფორმის ძალით ტოლფასია ფორმისა (le chien) aboie, ინარჩუნებს მოქმედების და არა არსის კატეგორიალურ ნიშნებს იმ დროს, როდესაც კონიუნქციის გზით ნაწარმოები თანასახელოვანი ფორმა aboie+ment (nom), ფრანგული ენის სიტემაში, უფრო ადეკვატურია ცნების (არსის) აღსანიშნავად, ფორმამაწარმოებელი ელემენტის –ment-ის შესაძლებლობების ხარჯზე.

დასკვნა

1. ონომატოპეიის კატეგორიზაცია განპირობებულია შემეცნების პროცესის მიზანშეწონილობით: მოძრაობით ქმედებითი თანაფარდობიდან არსებულის გამოსატყვისაკენ.

2. ფორმალიზაცია ხორციელდება, ონომატოპეიის (მის ფორმათა ვარიაციულობის) აქტიურობა-წინააღმდეგობის ნეიტრალიზაციის პირობებში ენის მიმართ და ენისა ონომატოპეიის მიმართ.

ონომატოპეიის კატეგორიზაციისა და ფორმალიზაციის პროცესები მიმდინარეობს სისტემით ყოფა-ენა-შემეცნება, ისინი უნივერსალურნი, სინქრონულნი, თანამიმდევრულნი, ურთიერთგანპირობებულნი არიან ფორმის შინაარსთან შესაბამისობის კანონით და განისაზღვრებიან მაფორმირებელი მექანიზმის (კონიუნქციის, დეზიუნქციის) ქმედებით, ასევე იმ ელემენტთა პროგრესუ-

ლი შერჩევით, რომლებიც სპეციფიკურია თითოეული კონკრეტული ენისათვის.

ლიტერატურა

1. Аристотель (1976-1984): Сочинения в четырех томах. Москва
2. Le Petit Robert de la langue française (2013): (Version numérique)
3. Nodier C. H. (2008): Des onomatopées françaises. Paris

Categorization and Formalization of Sound Tension /On the material of French Language/

Tsiuri Akhvlediani
Tbilisi State University
Humanitarian science faculty
36, Chavchavadze ave., 0179, Tbilisi, Georgia
Tel.:599 508 607
E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

Ketevan Gabunia
Tbilisi State University
Humanitarian science faculty
36, Chavchavadze ave., 0179, Tbilisi, Georgia
Tel.:599 201 099
E-mail: keti_gabunia@yahoo.com

Abstract

Sign-ingression Categorization is the purposeful movement towards the essence, which is expressed with the following sequence of categories: action, feeling, possession, state, time, place, relationship, quality, quantity, essence. It has been established that prior to the conversion into language unit, the sign of sound tension - des-ingression undergoes hard evolution reflecting the object from sensory to rational. The categorization of onomatopoeia is determined by the expediency of cognition process: from the correlation of movement action to the expression of the existent.

Keywords:

sign-ingression, onomatopoeia, categorization, formalization.

Категоризация и формализация звукоподражаний /на материале французского языка/

Ахвледiani Циური Александровна
Тбилисский государственный университет
Факультет гуманитарных наук
Пр. И. Чавчавадзе №36, 0179, Тбилиси, Грузия
Тел.: 599 508 607
E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

Габуня Кетеван Учаевна
Тбилисский государственный университет
Факультет гуманитарных наук
Пр.И. Чавчавадзе №36, 0179, Тбилиси, Грузия
Тел.: 599 201 099
E-mail: keti_gabunia@yahoo.com

Резюме

Категоризация знака-ингрессии представляет собой целенаправленное движение к сущности, которое выражается в следующей последовательности категорий: действие, претерпевание, обладание, положение, время, место, отношение, качество, количество, сущность. Установлено, что до превращения в единицу языка, звукоподражательный знак-дезингрессия проходит сложную эволюцию отражения от сенсорного до рационального образа объекта. Категоризация ономотопеи обусловлена целесообразностью процесса познания: движением от соотносительности с действием к выражению сущего.

Ключевые слова:

Знак-ингрессия, ономотопея, категоризация, формализация.

Literarische Texte im Fremdsprachenunterricht als Zugänge zur fremden Kultur

Anzor Abuseridze

Staatliche Schota Rustaweli Universität

Departement von Europawissenschaften

Ninoschwili str.35, Batumi, Georgien

Tel: 599 557 682

E-mail: abuseri@yahoo.com

Nana Stambolischwili

Staatliche Schota Rustaweli Universität

Departement von Europawissenschaften

Ninoschwili str.35, Batumi, Georgien

Tel: 593 324 653

E-mail:n_stamboli@yahoo.com

Abstrakt

Die literarischen Texte erleichtern den phantasievollen Umgang mit der Sprache. Die Lernenden haben Möglichkeit spontane Äußerungen, persönliche Assoziationen, Interpretationen und Improvisationen darzustellen.

Im Gegensatz zu Sachtexten haben Literarische Texte einen Vorteil - man kann sie mit Freude und Vergnügen lesen. Hierbei ist der interkulturelle Ansatz ein integraler Bestandteil des Unterrichts.

Es liegt daran, wie wir als Lehrende im fremdsprachlichen Deutschunterricht mit den literarischen Texten bei der Vermittlung der interkulturellen Kompetenz umgehen, welche Ziele wir verfolgen und wie wir das vielseitige Potential der literarischen Texte und/oder das Potenzial der kulturbedingten Fragestellungen auf die landeskundliche Thematik anwenden werden, denn das Ziel der Landeskunde und bzw. literarischer Texte liegt darin, Grundzüge der politischen, ökonomischen und kulturellen Entwicklung des Ziellandes in ihren Zusammenhängen darzustellen.

Der vorliegende Beitrag beschäftigt sich mit folgenden Fragen: die Funktionen der literarischen Texte im Fremdsprachenunterricht möglichst deut-

lich zu zeigen; den Zweck der literarischen Texte beim Gebrauch der Zweitsprache zu bestimmen und den Umgang mit literarischen Texten im Landeskundeunterricht mithilfe Ausgangs- und Zielkultur im Rahmen vom georgisch-deutschen Kulturvergleich hervorzuheben.

Schlüsselwörter:

Literarische Texte, Sachtexte, Landeskunde, interkulturelle Kompetenz.

Einleitung

Im Gegensatz zu anderen Textsorten vermitteln schöngeistig-literarische Texte dem Leser ein Sprachgefühl. Wer fremdsprachliche Literatur nicht gern liest, hat auch keinen Sprachgefühl. Literarische Texte haben gegenüber den Sachtexten auch einen Vorteil, dass man sie mit Freude und Vergnügen lesen kann „ Indem der literarische Text die Tätigkeit und Fähigkeiten des Lesers aktiviert und seine Gefühle Einstellungen und Werteinstellungen anspricht, bereitet er dem Leser auch Freude und Vergnügen. Er kann sich als tätiges Wesen erfahren und sich in seinen Reaktionen erkennen“ [Bredella 1985]. Die Lerner können Gefühle bewusst aktivieren. Gefühle können sich dabei als Reaktionen auf etwas einstellen, sie können vom Zweitsprachenlernen aber auch in eine Situation oder in ein Thema aktiv hineinprojiziert werden. Im ersten Fall wird die Intensität der entstehenden Gefühle von der jeweiligen Interaktionsform vom Gesprächspartner oder vom Thema anhängen. Wird ein Lerner z.B. in ein Gespräch verwickelt, so ist das in der Regel mit stärkeren Affekten verbunden, als wenn er nur zuhören würde. Ähnliches gilt es für Themen. Auch da gibt es solche, die viele Emotionen auslösen und andere, die nur wenige mobilisieren. Ein Lerner kann ein bestimmtes Thema oder eine Interaktion aber auch emotional „aufladen“ indem er sich

möglichst lebhaft Vorstellungen dazu bildet oder sich engagiert und damit Emotionen bei sich selbst freisetzt [Stevick 1976: 34ff]. Gefühle können auch Speicherhemmungen auslösen oder hinwegspülen. Eisenstein betont: „Gefühle beeinflussen aber nicht nur die Speicherung, sondern auch den aktuellen Gebrauch einer Zweitsprache. Sie können z.B. Speicherhemmungen auslösen, sie können sie aber auch „hinwegspülen“, so dass unerwartet flüssiges Sprechen möglich wird. Grundsätzlich gilt, dass Lerner mit einer starken emotionalen Beteiligung zu einer erhöhten Fehlerproduktion tendieren [vgl. Eisenstein/Starbuck 1989:135].

Wie kann man mit literarischen Texten im Unterricht arbeiten? Und sie haben eine Entscheidung getroffen, dass inhaltliche Texte dem Sprachlerner mehr sagen und ihn zu eigenen Äußerungen motivieren. „Erzählungen sprechen allgemeinhinliche Erfahrungen an, motivieren und öffnen dem fremdsprachigen Leser vielfältige Möglichkeiten, um sich eine fremde Welt und Sprache zu erschließen“ [Ehlers 1992].

Hauptteil

Literatur und Landeskunde

Literatur eignet sich zweifellos dazu, ausländischen Lesern die fremde Kultur näherzubringen. Sie weckt Interesse für das Land, dessen Sprache die Lernenden erlernen. Mit Hilfe von Literatur können die Unterschiede von eigener und fremder Wirklichkeit und subjektiver Einstellungen bewusst gemacht werden, zumal literarische Texte gerade dadurch motivieren, dass sie ästhetisch und affektiv ansprechen.

Literarische Texte können vielfältige Aufgaben übernehmen. So können sie im Fremdsprachenunterricht folgende Funktionen erfüllen:

- Vermittlung von Sprache durch literarische Texte;
- Vermittlung von landeskundlichen Kenntnissen durch literarische Texte;

-Durch den Einsatz der Lektüre von fremdkultureller Literatur eigene Kultur zu reflektieren.

Literatur ist Träger landeskundlicher Inhalte. Die Vermittlung der neuen, für den Schüler interessanten und abwechslungsreichen landeskundlichen Themen führt zur Steigerung der Aufmerksamkeit, der Aktivität und des Interesses sowohl am einzelnen Thema als auch generell an der Sprache als solcher. Damit ist auch die Vermeidung der Langeweile im Unterricht und Kreativitätslosigkeit bei den Schülern zu erreichen.

In ihrem Beitrag „Landeskunde und Literatur“ bestimmt Ehlers, was sie unter „Landeskunde“ versteht: „Landeskunde umfasst Wissen über materielle Lebensbedingungen und Institutionen (Technologien, Industrien) und Mentalitäten der fremden Kultur. Zu den letzteren zählen auch Wert- und Glaubenssysteme“. „Landeskunde umfasst mehr als Vermittlung von Faktenwissen. Ein solches Wissen ist eine Grundlage, um eine andere Kultur und ihre Menschen zu verstehen. Missverständnisse zu beseitigen und sich in der anderen Kultur zu bewegen und zu verständigen“ [Bischoff u.a. 1999]. Es ist möglich durch literarische Texte landeskundliche Kenntnisse zu vermitteln, weil: Literatur ist Träger landeskundlicher Inhalte. Der Leser kann aus Texten Informationen über eine andere Welt gewinnen [Ehlers 1999].

Heutzutage kann man sich den Fremdsprachenunterricht ohne Landeskunde kaum vorstellen. Die Landeskunde befasst sich mit einer Gesellschaft in ihrer aktuellen Entwicklung und umfasst die ganze Menge von verschiedenen Themen, die mit dieser Gesellschaft und mit dem von ihr bewohnten Land eng verbunden sind. Zu den vorhandenen Themen gehören z.B. Politik, Wirtschaft, Ökonomie und Kultur. Es wurde bewiesen, dass „die Sprache als Kommunikationsmittel nicht ohne Bezug zu der Gesellschaft, in der die Sprecher dieser Sprache leben, vermittelt und erlernt werden kann, dass der Lerner Informationen über die natürlichen Bedingungen und das Lebender Bewohner eines Landes, seinen

politischen, wirtschaftlichen, kulturellen Gegebenheiten und Entwicklungen benötigt“ [vgl. Heyd, 1991: 47].

Im Fremdsprachenunterricht für Landeskunde, um sich mehr nach der Zielsprachkultur zu erkundigen, ist ein kontrastives Vorgehen geeignet. Der Vergleich kann sich auf Bestandteile von Ausgangs- und Zielkultur beziehen, wie z.B. Wochenende, Familienleben, Rituale hier und dort, Konflikte, Verhaltensweisen, Wertvorstellungen: Uns interessiert erst einmal, wie ein literarischer Text ein landeskundliches Thema darstellt.

Der praktische Teil

Als Beispiel wählen wir eine Erzählung von Leonhard Thoma „Entscheidung am Strand“. Es geht um junge Leute, die ein freies Wochenende haben und am Samstag an die Costa Brava fahren wollen. Die Autorin beschreibt uns eine interkulturelle Situation, die sie erlebt hat. Sie erzählt:

„Der Plan ist gut: Núria und Quim (die Spanier) fahren am Samstag an die Costa Brava. Und dann weiter in ihr Dorf bei Olot. Ich fahre mit. Warum nicht? Wir essen zusammen, gehen an den Strand und abends fahre ich mit dem Zug zurück nach Barcelona. Dann habe ich eine Idee- die Bekannten – Karin und Herald mitzunehmen. Die sind neu hier, haben kein Auto und nicht viel Geld. Und wir haben noch Platz für zwei. Núria und Quim sind einverstanden. Ich rufe Karin und Herald an. Sie freuen sich über die Einladung und sie verabreden sich, sich um zwölf Uhr an dem Diagonal mit Gracia zu treffen.

Im Grunde haben hier die Probleme schon begonnen. Karin und Herald haben Zeit, sie wollen mitfahren, zusammen am Strand wandern. Aber sie wundern sich, als sie hören, dass sie sich um Zwölf Uhr treffen werden. Warum um zwölf und nicht um neun oder um zehn? Zwölf Uhr ist doch spät für einen Tagesausflug. Am Samstag wundern sie sich weiter. Sie warten oben an dem Diagonal. Zwölf Uhr ist spät, aber Núria und Quim sind um zwanzig

nach zwölf immer noch nicht da. Núria und Quim kommen um halb eins, man begrüßt sich freundlich. Sie fahren. Aber im Auto wundern sich Harald und Karin schon wieder. Quim will nach Cadacués fahren. Warum nach Cadacués? - staunen die Deutschen. Das sind fast zweihundert Kilometer über zwei Stunden Fahrt und bald wird es schon wieder dunkel. Man staunt sich, man fragt, wie weit Cadacués ist. Quim meint sie werden genau richtig zum Mittagessen. Núria kennt dort ein gutes Fischlokal. Aber Harald ist Vegetarier. Man hofft aber etwas auch für ihn auffinden. Alles ist möglich: sich sonnen, Beachball spielen, spazieren gehen. Um Viertel nach drei kommen sie an. Sie stehen am Hafen von Cadaqué. Rechts die Spanier, links die Deutschen, ich in der Mitte. Leichter Regen. Tropfen auf dem Meer, der Strand wird nass. Für die Spanier ist alles ganz einfach. Núria zeigt uns das Restaurant. Es sieht elegant aus, eher teuer. Keine Terrasse, keine Brote. Ich schaue rüber zu den Deutschen. Auch für die Deutschen ist die Sache klar. Ausflug. Los geht's. Fürs Picknick an der Tankstelle einkaufen und dann losmarschieren, Richtung Leuchtturm. Es regnet? kein Problem.

Ich übersetzte, ich suche immer noch eine Lösung für alle. Ich übersetzte vorsichtig und nicht ganz korrekt. Für Spanier sage ich Supermarkt statt Tankstelle und Spaziergang statt Wanderung. Für die Deutschen mache ich aus dem Menü ein paar kleine Tapas und setzte den Preis ein bisschen nach unten. Es hat keinen Sinn. Zuerst schauen mich die Spanier fragend an und die Deutschen. Zwei Welten.

Ein Spanier fährt mich nach Cadacués, um dann ein Käsebrot im Regen zu essen. Eigentlich logisch. Ein Deutscher fährt nicht zwei Stunden lang ins Grüne, um dann in einem fensterlosen Restaurant zu warten, bis es dunkel wird. Auch logisch. Wo bleibt eigentlich die Globalisierung? Frage ich mich. Man sieht mich fragend an. Ich schaue aufs Meer. Ich muss jetzt diplomatisch sein. Oder besser gesagt: pädagogisch. Ich war einmal Lehrerin. Meine Idee:

Gruppenarbeit. Gruppen nach Interesse. Mehr Spaß und Motivation durch Autonomie. Konfliktfrei und dynamisch: Je länger die einen in Ruhe essen, desto länger können die anderen im Regen herumlaufen. Ich schlage also vor: Wer wandern will, soll wandern und wer ins Lokal gehen will, soll ins Lokal gehen. In zwei Stunden treffen wir uns hier wieder und fahren noch zusammen zum Leuchtturm. Ich sehe wieder nach links und rechts. Niemand protestiert. Um halb sechs sind alle da und jeder scheint ganz zufrieden. Die Spanier hatten ein tolles Menü, die Deutschen einen abendteuerlichen Weg am Meer entlang. Jedem das Seine.

Also ist alles noch einmal gut gegangen. Aber irgendwie ganz schön anstrengend. Ein freier Tag, ein Ausflug, junge Leute, irgendwie denkt man, das könnte leichter sein. Und lustiger“.

Fragestellungen zum Text und landeskundliche Informationen

Mit dieser Geschichte schildert uns die Autorin das Verhalten der verschiedenen Kulturen.

Nachdem die Studenten den Text gelesen haben, bekommen sie eine Aufgabe zu erfüllen: Man muss Unterschiede und Gemeinsamkeiten im Text gegebenen zwei Welten zeigen, mit eigener Kultur vergleichen und sie gegenüberstellen.

Mögliche Fragen über den Text könnten sein: Was ist typisch für eine Kultur und was für die andere? Verhalten sich Jugendliche in unserem Land ähnlich? Was würden Sie in solcher Situation machen? Welche Unterschiede gibt es? etc. Sie können genaue Auskunft über eigene und gegebene Kulturen geben und die Ähnlichkeit zwischen eigener und diesen Kulturen vortragen. Die nächste Aufgabe, die die Studenten bekommen, ist folgendes: Sie müssen klären, was in ihrer Vorstellung zur Globalisierung gehört. Hier stellen wir noch Fragen über globale und enge Sichtweisen. Wer vertritt eine globale Sichtweise, wer spricht von einer europäischen Kultur, wer hat eine andere Sichtweise? Beim Blick auf jene, die zur Globalisierung gehören und eine deutliche Vorstellung davon haben, fällt auf, dass sie auch ander-

weitig über eigenen Tellerrand hinausschauen: Wie viel Prozent spricht eine oder mehrere Fremdsprachen und wie viele haben schon einmal andere Kontinente bereist. Von den Befragten muss man auch feststellen: Wie groß ist der Anteil derjenigen, die nichts über Globalisierung wissen und noch nie den Fuß vor die europäische Haustür gesetzt haben. Allerdings lässt sich nicht alles vergleichen: Manchmal existieren keine Entsprechungen in anderer Kultur.

Der Ausgangspunkt landeskundlicher Informationen sind den Lernenden bekannte Themen, die mit der fremden Alltagskultur verglichen werden sollen: Grundprinzip der Präsentation landeskundlicher Inhalte ist die Idee des Vergleichs der fremden mit der eigenen Lebenswelt.

„Primäre Aufgabe der Landeskunde ist nicht die Information, sondern Sensibilisierung sowie die Entwicklung von Fähigkeit, Strategien und Fertigkeiten im Umgang mit fremden Kulturen. Damit sollen besser eingeschätzt, relativiert und Realität gestellt werden. So können Vorurteile und Klischees sichtbar und abgebaut sowie eine kritische Toleranz entwickelt werden“[ABCD-thesen 1999].

Nach Göhring sollte der Unterricht eine Art Forum bieten, auf dem der Lernende zusammen mit dem Unterrichtenden in mit den Mitlernenden „seine Beobachtungen, seine Hypothesen über Verhaltensmäßigkeiten und auch seine eigenen emotionalen Reaktionen mit ihren Bedingtheiten klären und kritisch hinterfragen kann“[Göhring 1980:74]. Landeskunde soll dabei auch als ein Spiegel wirken, in dem die Lernenden durch das Fremde Einblicke in ihre eigenkulturelle Wirklichkeit und deren historisch bedingte Realität gewinnen. Der interkulturelle Ansatz ist hierbei ein integraler Bestandteil des Unterrichts. Er schafft nicht nur Übungsmöglichkeiten und authentische Äußerungsanlässe; durch die inhaltliche Auseinandersetzung mit dem Fremden soll darüber hinaus ein Denkprozess stimuliert werden, der sowohl fremd als auch eigenkulturelle Vorurteile und Stereotypen transparent macht und aufbricht. Hierzu zählt unter anderem die Vermittlung in den Bereichen Register, Höflichkeit, Non-verbale und

para-verbale Kommunikation, kommunikative Stile, kulturspezifische Werte und Einstellungen, Geschlechtsspezifische Verhalten, Kulturspezifische Handlungen und andere.

Literarische Texte können für Fremdsprachenlernende als Zugänge zur fremden Kultur zur Verfügung stehen und das Alltagsleben, kulturelle Besonderheiten, verschiedene Sitten und Bräuche etc. der fremden Welt widerspiegeln. Das gibt den Lernenden die Möglichkeit, die fremde und eigene Welt zu vergleichen und sie zu erkennen. „Der fremdkulturelle Literaturunterricht ist ein unschätzbare Weg zum Verstehen anderer Völker und Kulturen wie auch zum Verstehen der eigenen Kultur“ [Weller 1989]. In interkulturellen Hinsicht sollten unseres Erachtens nach Fähigkeiten und Strategien dafür entwickelt werden, Phänomene der fremden Kultur wahrzunehmen, Einstellungen zu ändern, neue Aspekte zu berücksichtigen, Texte zu deuten und die in ihnen enthaltenen eigenen Perspektiven auf Wirklichkeit zu erschließen bzw. zu bewerten.

Darüber hinaus kann man schließen, dass eine Aufgabe des Einsatzes von literarischen Texten im fremdsprachlichen Deutschunterricht in Georgien nicht mehr nur Nacherzählung oder Frage-Antwort-Übung zum Textverstehen oder zur Textübersetzung sein muss, was bis heute die häufigste Arbeitsform ist, sondern, in erster Linie, vielfältige Aufgaben und Übungen zur Wahrnehmungsschulung, zur Sprachreflexion, zum Kulturvergleich und schließlich zur Entwicklung einer kommunikativer Kompetenz in den interkulturellen Kontaktsituationen. In dieser Hinsicht werden im Unterricht sehr oft solche Fragen gestellt wie z.B. was versteht man in Georgien unter Begriff „gute Verhältnisse“? Was gehört zum guten Leben, was gehört zum hohen Lebensstandard? (in Georgien/in Deutschland?). Die Studenten bereiten Gruppenarbeiten vor und produzieren kleine Beiträge zu interkulturellen Fragen. Eine von diesen Gruppenarbeiten zu interkulturellen Fragen war: „Das Küssen als interkulturelles Phänomen“. Das Thema lautet: „Das Küssen in den deutschsprachigen Ländern“. Bei der Behandlung des Konzepts

„Kuss“ tauchen folgende Fragen auf: Bei welchen Gelegenheiten wird geküsst? Unter welchen Umständen wird geküsst? Von wem und wann wird geküsst? Welche Körperteile (Hände, Stirn, Wange usw.) werden am häufigsten geküsst? Wie man am liebsten geküsst werden möchte? Darf man jemanden im Licht der Öffentlichkeit küssen?

Nach den Belegen aus der schöngeistigen Literatur lässt sich folgendes schließen:

a) Die Eheleute und Verliebte küssen sich, wenn sie wollen.

„Sie schmiegte sich an ihn, nahm seine beiden Hände und küsste sie“ [A. Schnitze].

„Pat küsste mich vorsichtlich, ernst und behutsam, wie etwas, das man nicht verbrechen will“.

[E. M. Remarque].

b) Man küsst jemanden beim Gratulieren zum Geburtstag, zur Hochzeit o.Ä.

„Sei glücklich, du gutes Kind“, sagte Sesemi, als Tony an Herrn Grünlichs Seite in der Säulenhalle erschien, reckte sich empor und küsste sie auf die Stirn“ [Th. Mann].

c) Beim Gratulieren zur Geburt eines Kindes küsst man die Mutter, aber manchmal auch das Kind selbst.

„Sesemi gab dem neugeborenen Kind zwei Küsse und sagte: „Du gutes Kind“ [Th. Mann].

d) Es ist aber nicht üblich, dass z.B. die Verliebten sich in der Öffentlichkeit küssen. Einer Dame die Hand zu küssen als Zeichen der Höflichkeit oder Verehrung kommt sehr selten vor.

„Küss die Hand“ ist Verabschiedungsformel an Frauen in Österreich, besonders bei Wienern.

Solche Themen geben Anlass „Das Küssen als interkulturelles Phänomen“ mit den anderen Kulturen und vor allem mit eigener zu vergleichen. Unserer Meinung nach, es sind keine wesentlichen Unterschiede zwischen der deutschen und der georgischen Formel festgestellt, was mit dem Kussphänomen verbunden sind. Der Kuss ist ein Symbol des Lebens und des Todes. Mit dem Kuss bekommen wir unser Leben und mit dem Kuss verabschieden wir uns von unseren verlorenen und geliebten Verwandten und Freunden.

Zusammenfassung

Zusammenfassend kann gesagt werden, dass es besonders wichtig ist, wie wir als Lehrende im fremdsprachlichen Deutschunterricht mit den literarischen Texten bei der Vermittlung der interkulturellen Kompetenz umgehen, welche Ziele wir verfolgen und wie wir das vielseitige Potential der literarischen Texte oder kulturspezifische Themen mit landeskundlichen Thematik anwenden werden.

Die Vermittlung der landeskundlichen Themen führt zur Steigerung der Aufmerksamkeit, der Aktivität und des Interesses bei den Lernenden. Damit ist auch die Vermeidung der Langeweile im Unterricht und Kreativitätslosigkeit bei den Schülern zu erreichen. Mit der Vermittlung der landeskundlichen Informationen sind natürlich auch andere Nutzen verbunden, die erreicht werden können. Dank der Landeskunde kann man sich z.B. den Zugang zur neuesten Literatur verschaffen.

Es wurde bewiesen, dass der Fremdsprachenunterricht ohne Vermittlung literarischer Texte und landeskundlicher Informationen wenig erfolgreich und deshalb kaum vorstellbar ist. Literatur ist an sich bereits ein Teil Landeskunde, weil literarische Texte mit ihren Inhalten die Möglichkeit geben, mehr über fremde Länder und über fremde Kultur zu erfahren. Sie vermitteln nicht nur die Kenntnisse, über die der Lernende verfügen muss, um erfolgreich zu kommunizieren, sondern auch zahlreiche Informationen über die Mentalität, Verhaltensweise oder Gewohnheiten der Bewohner des Zielsprachenlandes.

Literatur

1. ABCD-Thesen zur Rolle der Landeskunde im Deutschunterricht. In:Fremdsprach Deutsch.Leipzig. Heft 3, 1990
2. Bischoff M. u.a.(1999): Landeskunde und Literatur. München: Langenscheidt
3. Bredella L. (1985): Literarische Texte im Fremdsprachenunterricht.Gründe und Methoden. In:Manfred Heid (Hrsg.) Literarische Texte

im Kommunikativen Fremdsprachenunterricht. München:Kemmler und Hoch

4. Göhring Heinz (1980): Kontrastive Kultur-analyse und Deutsch als Fremdsprache. Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache 1.Hg. Alois Wierlacher. (u.a.)Heidelberg :Groos; Heyd, G. (1991) : „Deutsch lehren“, Frankfurt a.M.

5. Lüsebrink Hans –Jürgen (2005): Interkulturelle Kommunikation. Stuttgart/Weimar: J.B.Metzler

6. Leonhard Thoma (2003): „Die Blaumacherin“ Max Hueber Verlag, Stevick 1976, 34ff https://en.wikipedia.org/wiki/Earl_Stevick Eisenstein/Starbuck 1989:135 library.cu.edu.tr /tezler/7767.pdf

7. Weller (1989): 254 in: M KoçAK Literarische Texte im Fremdsprachenunterricht ACAR Index www.acarindex.com/dosyalar/.../acar-index-1423877929.pdf

8. http://www.academia.edu/20153780/Fremdsprachenpolitik_im_Wandel_und_die_Stellung_des_Deutschen_als_Fremdsprache_in_Georgien

9. Ehlers, 1999, 428. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/.../gradu01490.pdf> LESEDIDAKTIK VON LITERARISCHEN TEXTEN IM DaF-UNTERRICHT

ლიტერატურული ტექსტები უცხოური ენის გაკვეთილზე როგორც უცხო კულტურის წვდომის გზა

ანზორ აბუსერიძე

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ევროპეისტიკის დეპარტამენტი

ნინოშვილის ქ. N 35, 6010, ბათუმი,

საქართველო

ტელ: 599 557 682

E-mail: abuseri@yahoo.com

ნანა სტამბოლიშვილი
შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერ-
სიტეტი
ევროპისტიკის დეპარტამენტი
ნინოშვილის ქ. N 35, 6010, ბათუმი,
საქართველო
ტელ: 593 324 653
E-mail: n_stamboli@yahoo.com

რეზიუმე

ლიტერატურული ტექსტები ხელს უწყობს ენის შემოქმედებით გამოყენებას. ენის შემსწავლელებს აქვთ სპონტანური განცხადებების, პირადი ასოციაციების, ინტერპრეტაციების და იმპროვიზაციის შესაძლებლობები.

ლიტერატურულ ტექსტებს არამხატვრულ ტექსტებთან შედარებით ის უპირატესობაც აქვთ, რომ ხალისით და სიამოვნებით იკითხებიან.

ინტერკულტურული მიდგომა სწავლების განუყოფელი ნაწილია.

ბევრი რამ არის დამოკიდებული იმაზე, თუ როგორ გამოვიმუშავებთ, გერმანული ენის ლიტერატურულ ტექსტებით სწავლებისას, ინტერკულტურულ კომპეტენციას, რა მიზნებს დავისახავთ, როგორ გავაცნობთ ენის შემსწავლელებს ლიტერატურული ტექსტების მრავალფეროვან პოტენციალს ან კულტურულ თემატიკას, ვინაიდან ქვეყანათმცოდნეობისა ან ლიტერატურული ტექსტების ამოცანას წარმოადგენს სამიზნე ქვეყნის პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული განვითარების ძირითადი მახასიათებლების კონტექსტში ჩვენება.

ნაშრომის მიზანია უცხო ლიტერატურული ტექსტის ფუნქციებისა და ლიტერატურული ტექსტების როლის ნათლად წარმოჩენა მეორე ენის აქტუალური გამოყენების საქმეში, ლიტერატურული ტექსტების გამოყენება ქვეყანათმცოდნეობის სწავლების

პროცესში ორიგინალი და სამიზნე კულტურების შედარების ფონზე.

საკვანძო სიტყვები:

ლიტერატურული ტექსტები, ქვეყანათმცოდნეობა, ინტერკულტურული კომპეტენცია, უცხოური ენები.

Литературные тексты в преподавании иностранных языков как подходы к зарубежной культуре

Абусеридзе Анзор Казимович
Государственный университет им. Шота Руставели
Департамент Европеистики
Ул. Ниношвили №35, 6010, Батуми, Грузия
Тел.: 599 55 7 682
E-mail: abuseri@yahoo.com

Стамболишвили Нана Михайловна
Государственный университет им. Шота Руставели
Департамент Европеистики
Ул. Ниношвили №35, 6010, Батуми, Грузия
Тел.: 593 32 46 53
E-mail: n_stamboli@yahoo.com

Резюме

Литературные тексты облегчают творческое использование языка. Учащиеся имеют возможность спонтанных высказываний, личных ассоциаций, интерпретаций и импровизаций.

Литературные тексты также имеют преимущества перед тематическими текстами в том, что их можно читать с радостью и удовольствием.

Межкультурный подход является неотъемлемой частью урока.

Многое зависит от того, как мы, учителя, на уроках немецкого языка, работаем с литератур-

ными текстами при передаче межкультурной компетенции, каковы наши цели и как мы будем применять разнообразный потенциал литературных текстов или тем с культурной темой, потому что в целях страноведения или литературных текстов необходимо описать политическое, экономическое и культурное развитие страны в ее контексте.

Целью работы является: четко показать функции литературных текстов в преподавании иностранных языков; роль литературных текстов

в разработке для современного использования второго языка, а также и рассматривать литературные тексты в преподавании страноведения с использованием начальной и целевой культуры грузино-немецкого культурного сравнения.

Ключевые слова:

литературные тексты, страноведение, межкультурная компетентность, иностранные языки.

ენა როგორც ეროვნული იდენტობის განმსაზღვრელი ფენომენი

ენდი ხუციშვილი

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ჭავჭავაძის გამზ. №36, 0179, თბილისი,
საქართველო
ტელ. 599 181 206
E-mail: andykhtsishvili@gmail.com

რეზიუმე

დღეს ქართული ენის თვითმყოფადობის შენარჩუნების საკითხი დიდ ქარტეხილს უძღვება, რამეთუ ერთგვარ ტენდენციად იქცა ბარბარიზმებით, კერძოდ კი ანგლიციზმებით საუბარი ოფიციალურ დონეზეც კი. იმ მოსაზრებაზე დაყრდნობით, რომ ენა არა მხოლოდ საკომუნიკაციო საშუალებაა, არამედ უდიდესი კულტურისა და ისტორიის აღმნიშვნელი ფენომენი, მიგვაჩნია, რომ მისი სიწმინდის დაცვა უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია ქვეყნისათვის.

დღეს, როდესაც ქვეყანა გლობალიზაციის პროცესის მონაწილეა, დიდი სიფრთხილეა საჭირო თავიდან ავიცილოთ მშობლიური ენის ჰიბრიდიზაცია, გაინგლისურება.

ნაშრომის მიზანია ამ პრობლემის გამომწვევი მიზეზების დადგენა და შემდგომ თავიდან აცილება. ქართული ენა, ისევე, როგორც ნებისმიერი სხვა ცოცხალი ენა, მხოლოდ მშობლიურ მარაგს ვერ დაეყრდნობა, თუმცადა უცხო სიტყვის შემოსვლა არ უნდა მოხდეს არსებული სიტყვის ჩანაცვლების, გაძევების ხარჯზე, რამაც საბოლოოდ ენა შეიძლება გადაშენებამდე მიიყვანოს.

საკვანძო სიტყვები:

ბარბარიზმები, მშობლიური, ენა, კულტურა, ეროვნული, მეტყველება.

შესავალი

ერის თვითმყოფადობის ჩამოყალიბების და მისი შენარჩუნების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი მშობლიური ენის თვითმყოფადობაა. მსოფლიო ისტორიას არაერთი საგანმანათლებლო-ფილოსოფიური და განმათავისუფლებელი ბრძოლა ახსოვს, რომლის ერთ-ერთ მთავარ მამოძრავებელ მოტივს სწორედ რომ მშობლიური ენის თვითმყოფადობის შენარჩუნება წარმოადგენდა. საქართველოს არაერთი ისტორიული ქარტეხილი დაატყდა თავს ამ საკითხის გამო, თუმცა ყველაზე მნიშვნელოვანი XIX საუკუნის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი ბრძოლა იყო, რომლის მიზანს სარწმუნოებასთან და მამულთან ერთად ენა და მისი დაცვა წარმოადგენდა. სწორედ ამ პერიოდში დამკვიდრდა რუსიციზმები ქართულ ენაში და მათი დიდი ნაწილი დღემდეა შემორჩენილი, მაგალითად: „სპიჩა“, „ლამფუჩკა“, „ხარაშო“, „სტოლი“, „სმეტანა“, „ბალკონი“, „ტუფლები“ და კიდევ მრავალი სხვა.

ძირითადი ნაწილი

მეტყველების გრაფიკული ფიქსაცია ანუ დამწერლობა მსოფლიო ენათა უმრავლესობას არ აქვს, ქართული ანბანი კი 14 ძირითად დამწერლობას შორისაა. ენის ასეთი გამორჩეულობა ერის სიამაყეა, თუმცა თითოეულ ადამიანს უნდა ახსოვდეს ის დიდი პასუხისმგებლობა, რასაც ენის სიწმინდის შენარჩუნება ეწოდება. ენობრივი მეტყველების კულტურა ქვეყნის მთლიანი კულტურის ნაწილია. პიროვნებისა და საზოგადოების კულტურული დონის ვარდნა პირდაპირპროპორციულია ენობრივი დონის ვარდნისა, რამეთუ ენისთვის პირველადი ამოსავალი არის ცნობიერება, ენაში ვერ მოხვდება ისე-

თი სიტყვა, რომელიც ცნობიერებაში არაა, რაც ენის ბუნებისა და შინაგანი თავისებურებებიდან გამომდინარეობს, ასე რომ, ენაში გვხვდება გააზრებული სინამდვილე, რაც იმის მანიშნებელია, რომ ენაში მოქცეულ სამყაროს ენიჭება სუბიექტივიზმი ანუ პიროვნების პოზიცია ვლინდება მასში.

ლ. ვაილბერგი აღნიშნავს „ენა უნდა განხილულ იქნეს, როგორც კულტურის წარმომქმნელი ძალა, რამეთუ სწორედ ენაა აუცილებელი პირობა ადამიანის კულტურის შემოქმედებაში და უშუალოდ მონაწილეობს მისი რეზულტატების ჩამოყალიბებაში. იგივე პრინციპი განსაზღვრავს ენის გაგებას, როგორც ისტორიის წარმომქმნელი ძალისა, რადგან იგი მოიცავს და სულიერად ასტიმულირებს ცხოვრების მუდმივ მატარებელს – ხალხს.“ [Z. Weisgerber 1950: 7-8].

ჩვენ ვეთანხმებით ამ მოსაზრებას. დღესდღეობით ჩვენი ენა დიდი საფრთხის ქვეშ იმყოფება, რადგან სამეტყველო კულტურის დონე ძალიან დაბალია. ისეთ ოფიციალურ დონეზეც კი, როგორცაა ტელევიზიით ან პარლამენტში გამოსვლა, სხვადასხვა თანამდებობის პირები იყენებენ დიდი დოზით ბარბარიზმებს, რომელიც ფაქტობრივად ერთგვარ ტენდენციად იქცა ეგრეთწოდებული „ფსევდოელიტისათვის“ და უცხო, არასაჭირო სიტყვებით გაჯერებული ენა ანგლიციზმების „კულტურის“ წარმომქმნელად მოგვევლინა.

ბ. უორფი აღნიშნავს „სამყარო წარმოგვიდგება როგორც შთაბეჭდილებათა კალეიდოსკოპური ნაკადი, რომელიც მოწესრიგებული უნდა იქნეს ჩვენი ცნობიერებით, ეს კი ნიშნავს, ძირითადად, ენობრივი სისტემით, რომელიც დაცულია ჩვენს ცნობიერებაში“ [B. Yorf: 74-5].

ენობრივი ცნობიერების გაფართოება ენის გამოყენების ანუ ენობრივი პრაქტიკის შედეგად ხდება. ადამიანის ცნობიერებაში, ისევე, როგორც კაცობრიობის ისტორიის გარკვეულ ეტაპებზე, დგება მომენტი,

როდესაც ყალიბდება ეროვნული თვითშეგნება და სწორედ ამ ეტაპის წარმოშობისთანავე ჩნდება ნათქვამზე პასუხისმგებლობისა და კონტროლის მოთხოვნა. განათლებული ადამიანის ცნობიერებაში ჩამოყალიბებული მეტყველების კულტურა ვერ იქნება უცხო, არასაჭირო ბარბარიზმებით გაჯერებული. მეტყველების კულტურის შინაარსობრივ-მეტყველებითი ერთ-ერთი კრიტერიუმი ენის სიყვარული და მისი სიწმინდის დაცვაა. ეროვნული ენისა და მეტყველების კულტურის ერთ-ერთი მიმართების კვლევა ათეულ წლებს ითვლის. ამ კუთხით ორი ყველაზე ცნობილი მიმართულება გამოიკვეთა: ევროპული, რომლის ფუძემდებლად ვ. ჰუმბოლტი გვევლინება და ამერიკული, რომელიც ე. სეპირის კონცეფციას ეფუძნება. ამ ორივე მიმართულების ძირითადი პრინციპები მსგავსია და მიიჩნევენ, რომ ენა არა მხოლოდ ეროვნული კულტურის შედეგია, არამედ მისი განვითარების უმნიშვნელოვანესი წინაპირობაა. ჩვენ ამ მოსაზრებაზე დაყრდნობით ვუპირისპირდებით იმ მოსაზრებას, რომ ენა მხოლოდ კომუნიკაციის საშუალებაა, რადგან მიგვაჩნია, რომ მაშინ არავითარი განსხვავება არ იქნება სარეკლამო ნიშნებსა, ქიმიურ სიმბოლოებსა, მათემატიკურ ციფრებსა და ეროვნულ ენას შორის, რადგან ინფორმაციის მიწოდების თვალსაზრისით და ეროვნულ ენასთან შედარებით ისინი ზედმიწევნითი სიზუსტით გამოირჩევიან. ამიტომაც მიჩნეული, რომ ერის თვითმყოფადობის ჩამოყალიბებისა და შენარჩუნების პროცესში მშობლიური ენის სიწმინდის დაცვა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია. დღეს კი ჩვენი ქვეყნის მოქალაქეების ცნობიერებაში და მეტყველებაში იმდენად ბევრ ბარბარიზმებს ვაწყდებით, რომ მშობლიური ენის ნელი მკვლევლობის მოწმენი ვხდებით.

მსოფლიოში ნებისმიერი ენისთვის ჩვეულებრივია უცხო სიტყვათა შეთვისება. არც ერთი არსებული ენა არ ეყრდნობა

მხოლოდ საკუთარ სიტყვათა მარაგს და არც ჩვენი ქართული ენაა გამონაკლისი, რომლის წიაღშიც არაერთმა ლათინურმა, არაბულმა, ბერძნულმა, სპარსულმა სიტყვამ დაიმკვიდრა ადგილი. ეს მისაღები მაშინ ხდება, როდესაც იგი არარსებული სიტყვის ადგილს იკავებს. ინგლისური ენიდან შემოსული უცხო სიტყვების დიდი ნაკადი, ბარბარიზმები, რომელთა არაერთი მნიშვნელობის სიტყვა მოიპოვება მშობლიურში, იწვევს ენის დაბინძურებას და რეგრესირებას, რამეთუ არც ამერიკულ და არც დასავლურ კულტურას არ აქვს მოთხოვნა საერთაშორისო ენის ლექსიკის დამკვიდრებისა რომელიმე ენაში, პირიქით მრავალკულტურული გარემო საშუალებას იძლევა, რომ ნებისმიერმა ენამ შეინარჩუნოს თვითმყოფადობა და მომავალ თაობას შეურყენებლად გადასცეს. ამ საკითხთან მიმართებაში ჩვენთვის ძალზე საინტერესოა ჯეიმს ტაუნისფონდის (აშშ, ვაშინგტონი) ანალიტიკოსის, ვასილ რუხადის მოსაზრება: „მიმანია, რომ ენის დაცვის საქმეში სახელმწიფოს ჩარევა და ადმინისტრაციული ღონისძიებების გატარება საბოლოოდ საზოგადოებაში ერთგვარ უკურეაქციას და პროტესტს წარმოშობს და ამ პროცესს თანდათანობით სახელს გაუტეხს. ამიტომ ვფიქრობ, რომ ენის საუკეთესო დამცველი არა მთავრობა და ადმინისტრაციული მეთოდები, არამედ ეროვნული თვითშეგნებით გამსჭვალული, განათლებული მოქალაქე, პროფესიონალი ჟურნალისტი, კარგი მწერალი და გონიერი პოლიტიკოსია, რომლებიც კარგად ისიგრძეგანებენ ენის სიწმინდის დაცვის მნიშვნელობას და საზოგადოებას ყოველდღიურად ბარბარიზმების, ჟარგონების და მდარე მეტყველების ნარევს უხვად არ უზიარებენ. ყოველთვის, როდესაც რიგითი მოქალაქე, ჟურნალისტი, მწერალი თუ პოლიტიკოსი ბარბარიზმისა და ჟარგონის გამოყენებაზე უარს ამბობს, ამით ქართული ენის დაცვას ესმარება. დღეს სწორედ ამგვარი ბრძოლაა

საჭირო ჩვენი ენისთვის“ [www.accent.com.ge/ge/news/details/7452 ქართული ენის ნელი მკვლევლობა].

ქართული სალიტერატურო ენა, რომელიც წარმოადგენს ქართული ენის უმაღლეს, დახვეწილ და ნორმირებულ სახეს, თავისი ენის ისტორიის ათვლას V საუკუნიდან იწვევს, ვინაიდან დოკუმენტირებული მწერლობა მხოლოდ ამ პერიოდს უკავშირდება და თავისი განვითარების 16 საუკუნის განმავლობაში, მიუხედავად ცვლილებებისა, მან შეძლო შეენარჩუნებინა პირვანდელი სახე. უძველესი წერილობითი ძეგლები თანამედროვე მკითხველისათვის გასაგები და აღსაქმელია, რასაც ვერ ვიტყვით ძველბერძნულ და ახალბერძნულ, ძველსომხურ და ახალსომხურ ენებზე. ნებისმიერი ცოცხალი ენის განვითარებაზე ისტორიული მოვლენები განსაკუთრებულ კვალს ტოვებენ და ეს არც ქართული ენისთვისაა უცხო. რუსი ენათმეცნიერი კოსტამაროვი ენას განიხილავს როგორც მეტყველების და კომუნიკაციის საშუალებას და კომუნიკაციური აქტის წარმართვის ორ მიმართულებას გამოყოფს: საზოგადოებრივს ანუ სოციალურს და პირადულს ანუ ინდივიდუალურს. „ინფორმაცია ეს არის ინდივიდუალური შეხამება სოციალური საშუალებებისა – სიტყვებისა. შესაბამისად, კომუნიკაციის სოციალური ასპექტი გამოყენებულ სიტყვებში უნდა ვეძიოთ, ხოლო მისი ინდივიდუალური ასპექტი – სოციალური საშუალებების – სიტყვების განუმეორებელ შეხამებაში“ [Костамаров 1980:50].

ქართული ენის ისტორიაში კომუნიკაციის სოციალური ასპექტები უცხო ენებიდან შემოსული, ნასესხები სიტყვების, რუსიციზმების, ანგლიციზმების, ბარბარიზმების დიდი რაოდენობით გამოყენებაშია გამოხატული. არაბების, სპარსელების, რუსების ბატონობამ ენას თავისი დაღი დაასვა და სწორედ ამ ენებიდან აქვს ქართულ ენას მრავალი სიტყვა შესისხლხორცებული, მა-

გაღივად, არაბულიდანაა „არაყი – არაბულად ოფლს ჰქვიან, ვინაიდან იგიცა ქვაბისა ოფლი არს, ხოლო ქართულად არაყსა სახელად იყი ეწოდების; ბარაქა – კურთხევა, წყალბა; ფიქრი – საგონებელია ქართულად; სპარსულიდან, ძველი ირანულიდანაა განძი – საუნჯე, მასპინძელი – სახლისა და ლხინის უფალი, ეშმაკი – ბოროტი; თურქულიდანაა: ოჯახი, თახსირი, სუფრა, ფარდა, ყაიდა, წესი, ყოჩი, ყაენი, ყავარი, ბინდა და სხვა (intermedia.ge). ქართულ ენას არანაკლებ დიდი დალი დაასვა რუსული ენის გავლენამ, თუმცაღა აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ რადგან რუსული ენა ინდოევროპული ენის ოჯახიდანაა, ამან განაპირობა ქართულში ინდოევროპული ძირის სიტყვების დამკვიდრება. რუსული ენის გავლენით ბევრი ფრანგული სიტყვა შემოვიდა და ამ ასიმილაციამ გამოიწვია ქართული ენის ევრეთწოდებული „გაევროპელება“, ისეთი სიტყვები, როგორცაა: ექსპერტი (მცოდნე), პუბლიკაცია (ნაშრომი), ტალანტი (ნიჭი), ექსპერიმენტი (ცდა), კორპორაცია (გაერთიანება) და სხვა მრავალი, მიეწერება რუსული ენიდან შემოსული სიტყვების კატეგორიას, თუმცაღა შესაძლოა ეს სიტყვები სხვა ენებიდანაც შემოსულიყო, რამეთუ მათი დიდი ნაწილი ლათინური ძირისაა. დღეს, კომპიუტერის საუკუნეში, დომინანტი ენა ინგლისური ენაა და ანგლიციზმების, ბარბარიზმების უხვი რაოდენობით გამოყენება სამეტყველო აქტში წარმოადგენს ენობრივი აქტივობის ერთ-ერთ ფორმას – პერფორმატივს, რომელიც მიმართულია ქართული ენის ჰიბრიდიზაციისკენ, რაც მნიშვნელოვნად აფერხებს და ხელს უშლის ნაციონალური იდენტობის შენარჩუნებას. ენის ლექსიკური ფონდის ცვალებადობა გარდაუვალი პროცესია ცოცხალი ენისთვის, თუმცაღა ეს არ უნდა მოხდეს ენის ფენომენის იდენტობის დაკნინების ხარჯზე. როგორც კოლინ ბეიკერი აღნიშნავს „იდენტობა არის გარკვეული ჯგუფის, თემისა და

რეგიონის საერთო მახასიათებელი. იდენტობა შეიძლება გამოვლინდეს ჩაცმულობაში, ტრადიციებში, რელიგიურ რწმენასა და რიტუალებში, თუმცა ენა ერის იდენტობის გამოსატვის ყველაზე მძლავრი იარაღია“ [ბეიკერი 2010: 45].

ენისა და იდენტობის ურთიერთმიმართების პრობლემა ერთ-ერთ ურთულეს პრობლემად იქცა ქართული ენისთვის. ჯერ იყო და საბჭოთა პერიოდის რუსეთის ცარისტული პოლიტიკის წყალობით დაბინძურდა ენა რუსიციზმებითა და ბარბარიზმებით, რომელთა გაწმენდაც ჯერ კიდევ არ დათავრებულა და ახლა ამას დღითი დღე ემატება ანგლიციზმები. ნაძალადეგმა თუნებაყოფლობითმა ისტორიულმა, ეთნიკურმა კულტურებმა დიდი დალი დაასვა ქართულ ენას და ეს პროცესი დღესაც აქტუალურ ფაზაშია.

ენა, როგორც ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი ეროვნული იდენტობის თვალსაზრისით, დიდ როლს თამაშობს სხვა ერებისგან განსხვავების ანუ იდენტობის შენარჩუნების პროცესში და თუ ქვეყანა გლობალიზაციის გარდაუვალ პროცესშია ჩართული, ენას ისტორიული სირთულეების ქარცეცხლში უწევს გავლა, რათა თავი აარიდოს საჭიროების გარეშე შემოსული სიტყვებისა და ბარბარიზმების ხმარებას.

საზოგადოება იცვლება დროსა და სივრცეში, შესაბამისად იცვლება სამეტყველო ენაც და მასში სიახლის შეტანა გამართლებულია. ეს, რათქმაუნდა, არ ნიშნავს არსებულის უარყოფას, არსებულის ანალოგიით ჩანაცვლებას. რელევანტური, ივენთი, ქეისი, ბრეიქი, ბორდი, სენსიტიური, ადეკვატური, ფეშენი, უიკენდი, დაკლიკვა და კიდევ უამრავი მსგავსი სიტყვა, ის ბარბარიზმებია, რომელთა შესატყვისი ჩვენს ენაშიც მოიპოვება და მათი შემოჭრა გაუმართლებელია. მშობლიური ენის კარგად ცოდნა მხოლოდ სწორი გრამატიკული ნორმების გამოყენებას არ ნიშნავს, ლექსიკის სწორი

გამოყენება უმთავრესია ცოდნა – არცოდნის საკითხში. სახელმწიფო ენა ის ფენომენია, რომელიც ქვეყანაში მიმდინარე ცხოვრების ყველა სფეროში ფუნქციონირებს, იქნება ეს განათლების, მეცნიერების, მედიის თუ სხვა რომელიმე სფერო. თითოეულ მათგანში ბარბარიზმების გამოყენების არნახულ სურათს ვაწყდებით. ფაქტობრივად ინგლისური ენის ცოდნის გარეშე შეუძლებელი ხდება ინფორმაციის მშობლიურ ენაზე გაგება. ორი წლის წინ ენათმეცნიერების საბჭომ ენის დაცვის კანონის ინიცირება დაიწყო, თუმცა ჯერ-ჯერობით სასურველ შედეგს ვერ მიაღწია. მშობლიურ ენას ადამიანი ავტომატურად იყენებს, უცხო ენას კი გააზრებულად, იგი მშობლიურიდან თარგმნის უცხოურზე. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, მეტყველებაში მხოლოდ ცნობიერებაში მოხვედრილი სიტყვა ხვდება და თუ მის ცნობიერებაში გამჯდარია ბარბარიზმები, იგი რაღაც ეტაპზე მას იყენებს მისდაუნებურად, რადგან მცდარი ფორმების გამოყენება უკვე გამჯდარია მასში. ჩვენ მივიჩნევთ, რომ ენის დაბინძურებას უნდა ვებრძოლოთ იქ, სადაც ეს ჩვევები ყალიბდება. თუ თითოეული მოქალაქე იქნება მშობლიური ენის გულშემატკივარი, ამ გზით ავირიდებთ ბარბარიზმების შემოსევას. ფოტოხელოვანმა და ქართული ენის დიდმა ქომალმა გოგა ჩანადირმა 2015 წელს დაიწყო და ყველაზე მასშტაბური ბრძოლა გამოუცხადა საჭიროების გარეშე შემოსულ უცხო სიტყვებს და სოციალურ ქსელში ის ადამიანები გამოიწვია, რომელთაც გამართული ქართულით საუბარი სურთ. აქციაში ჩართულებს ევალუბოდათ ხელის გულზე ან ფურცელზე ბარბარიზმის და მისი შესატყვისი ქართული სიტყვის დაწერა. ამ კამპანიაში საკმაოდ ბევრი ცნობადი თუ არაცნობადი ადამიანი ჩაერთო და დიდი ინტერესი გამოიწვია საზოგადოებაში, არაერთი სატელევიზიო ეთერი დაეთმო და 15000 მოწონებაზე მეტი დააგროვა ფეისბუქ გვერდზე. ამ ერთი აქციით, რასაკვირველია,

პრობლემა ვერ მოგვარდა, მაგრამ ერთი წინგადადგმული ნაბიჯი ნამდვილად იყო. საზოგადოების ჩართულობისა და ინტერესის ფონზე გამოიკვეთა, რომ მოსახლეობის დიდი ნაწილი ნამდვილად შეწუხებულია ამ პრობლემით და ბარბარიზმებთან ბრძოლაში თავისი წვლილის შეტანა სურს.

დასკვნა

ისეთი ენები, როგორცაა ესპანური და ინგლისური, ერთ დროს იზოლირებული ენები იყო და სოციალურ-პოლიტიკური დაცემულობის ფონზე ვერავინ წარმოიდგენდა, თუ ოდესმე ასე მასშტაბურნი გახდებოდნენ. ქვეყნის დუხჭირი მდგომარეობიდან გამომდინარე XII–XIII საუკუნეების ინგლისელისთვის წარმოუდგენელი იქნებოდა, რომ მათი მშობლიური ენა საერთაშორისო ენის სახელს მოიპოვებდა და მსოფლიო მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი მათ ენაზე ისაუბრებდა. ქართულ ენას, თავისი უნიკალურობისა და ლექსიკური სიმდიდრის გამო ნამდვილად აქვს პოტენცია, ოდესმე მსგავსი წარმატების მომსწრე გახდეს. ჩვენს მშობლიურ ენას რომ შანსი მივცეთ, საჭიროა დღეს მივხედოთ და მისი თვითმყოფადობა დავიცვათ. ჩვენ ენა „იარაღს“ შევადარეთ და სწორედ ამ მძლავრი ფენომენის სიწმინდის დაცვით დავამარცხებთ ენაში მიმდინარე მანკიერ პროცესს.

ლიტერატურა

1. Weisgerber Z. (1950): Vom Weltbild der deutschen. Sprache Düsseldorf
2. Уороп В. (1989): Наука и Языкознание. Москва
3. კოლინ ბეიკერი (2019): ბილინგვური განათლების აბილინგვიზმის საფუძვლები. თბ.

4. Костамаров В. (1980): Лингво-страноведческая теория слова. Москва

5. www.accent.com.ge/ge/news/details/7452

The Language as the Phenomenon to Define the National Identity

Endi Khutsishvili

Tbilisi State University

Humanitarian science faculty

36, Chavchavadze ave., 0179, Tbilisi, Georgia

Tel.: 599 181 206

E-mail: andykhutsishvili@gmail.com

Abstract

Today, the existence of the Georgian language has to overcome many obstacles as it has become the tendency to use barbarisms, especially the English words even at official level. As the language is not only the source of communication, but being the phenomenon combining culture and history, we think that it is extremely important to defend its clarity.

Today, when the country is the participant of globalization, it requires great demand to avoid the hybridization of the native language. Our aim is to decide the source of triggering the results to prevent them. The Georgian language, like other existed languages has no ability to be supported only by the native vocabulary, but new words must not appear instead of existed ones as it can bring the language to disappearance.

Keywords:

barbarisms, native, language, culture, national, speech.

Язык как феномен определения национальной идентичности

Хуцшвили Энди Имедаевна

Тбилисский государственный университет

Факультет гуманитарных наук

Пр. И. Чавчавадзе №36, 0179, Тбилиси, Грузия

Тел.: 599 181 206

E-mail: andykhutsishvili@gmail.com

Резюме

Сегодня грузинский язык претерпевает множество трудностей, так как появилась тенденция внедрения барбаризмов-англицизмов в разговорной речи, даже на официальном уровне. Поскольку язык является не только источником общения, но и явлением, объединяющим культуру и историю, мы считаем, что чрезвычайно важно защищать его чистоту.

Сегодня, когда страна является участником глобализации, нужна особая осторожность для того, чтобы избежать гибридизации родного языка.

Наша цель - определение источника этих проблем и их устранение. Грузинский язык, как и многие другие существующие языки, не может опираться только на родной словарный запас, но внедрение иностранных слов не должно происходить за счет изъятия или смещения уже существующих родственных слов, так как это может привести к исчезновению языка.

Ключевые слова:

барбаризмы, родной, язык, культура, национальный, речь.

Conceptual Metaphor and Its Types in a View of Cognitive Linguistics

Marina Zoranyan

Georgian Technical University

Department of Foreign Languages

77, Kostava str., 0175, Tbilisi, Georgia

Tel. : 593 783 826

E-mail: marinaziger@gmail.com

Abstract

The article deals with the notion of conceptual metaphor and its types in a view of cognitive linguistics. Metaphor is one of the most widely used figures of speech containing an implied comparison. The essence of metaphor consists in understanding and experiencing one kind of thing in terms of another. Metaphor was traditionally considered a literary device, a kind of linguistic decoration. A new view of metaphor, the cognitive linguistic view, completely different from traditional was first introduced by Lakoff and Johnson. They have developed the Conceptual Metaphor Theory which gave rise to the notion of conceptual metaphor. In their view, metaphor is a productive phenomenon that operates at the level of mental processes. It is not merely a feature of language, but a matter of thought. In accordance with the cognitive functions metaphors perform, they have been classified into structural, ontological, and orientational.

Keywords:

cognitive linguistics, conceptual metaphor theory, conceptual metaphor, figure of speech, structural metaphor, ontological metaphor, orientational metaphor.

Introduction

Metaphor is one of the most widely used figures of speech containing an implied comparison. The word metaphor derives from the Greek word *μεταφορά* (metaphorá) which means "transfer". The essence of metaphor consists in "understanding and

experiencing one kind of thing in terms of another" [Lakoff & Johnson 1980, 2003:5]. In rhetoric and classical theories of language, "a metaphor is defined as a figure of speech, or trope, and is often seen as a kind of linguistic embellishment" [Nørgaard, Montoro & Buss 2010: 107], that imparts vividness and distinction to an author's style.

Main Body

Metaphor was traditionally considered a matter of language and not thought. A new view of metaphor, the cognitive linguistic view, completely different from traditional was first introduced by Lakoff and Johnson in their seminal study *Metaphors We Live By* (1980, 2003). They have developed the Conceptual Metaphor Theory (also known as Cognitive Metaphor Theory) which gave rise to the notion of conceptual metaphor.

Lakoff and Johnson have ascribed completely new features to metaphor and thus changed our overall perception of it. In their view, metaphor is a productive phenomenon that operates at the level of mental processes (ibid.), it is not merely a feature of language, but a matter of thought. Metaphor is "one of the primary ways in which we conceptualise our experience of the world around us". [Jeffries & McIntyre 2010: 16] Metaphors are "pervasive in everyday life, not just in language but in thought and action" [Lakoff & Johnson 1980, 2003: 3]. That means that they are the indispensable part of our everyday language and thought. This view has been subsequently developed and reflected in the works of a number of cognitive linguists such as Grady (1997), Feldman (2006), Steen (2007), Semino (2008), Kovecses (2010, 2017) and others.

There are at least three reasons why people use metaphors and they are connected with the communicative functions metaphors perform. The first

is the so-called "inexpressibility", i.e. metaphors "might allow one to express that which is difficult or impossible to express if one is restricted to literal uses of language" [Ortony & Fainsilber 1987: 181].

The second reason is compactness. Metaphors "may constitute a particularly compact means of communication". It means that people can express ideas more detailed and compact with the help of metaphors. "Unlike more literal forms of language, metaphor may enable us to convey a great deal of information in a succinct manner by obviating the need to isolate the predicates to be expressed into their corresponding lexical representations" (ibid.: 181).

The third reason is vividness. While communicating information metaphors "can paint a richer and more detailed picture of our subjective experience than might be expressed by literal language" (ibid.). This is called the "vividness" claim.

The nature of metaphors is conceptual, i.e. we perceive certain things metaphorically. As our conceptual system controls the way we act in the world, we often act metaphorically. A conceptual metaphor is defined as "understanding one domain of experience (that is typically abstract) in terms of another (that is typically concrete)" [Kovecses 2017: 13], or saying more technically it is "a systematic set of correspondences between two domains of experience" (2017:14). This is just what "understanding one domain in terms of another" means.

Conceptual metaphors can be classified in accordance with the cognitive functions they perform. On this basis, three general kinds of conceptual metaphors have been distinguished: structural, ontological, and orientational.

According to Lakoff and Johnson, structural metaphors are "cases where one concept is metaphorically structured in terms of another" (1980, 2003:14). A structural metaphor is a metaphorical system in which one complex concept (typically abstract) is presented in terms of some other (usually more concrete) concept. In structural metaphors "the source domain provides a relatively rich knowledge

structure for the target concept. In other words, the cognitive function of these metaphors is to enable speakers to understand target A by means of the structure of source B." [Kovecses Z. 2010: 37] This understanding takes place by means of conceptual mappings between elements of A and elements of B.

A good example of structural metaphor illustrated by Lakoff and Johnson (1980, 2003) is: ARGUMENT IS WAR. This metaphor can be expressed through a series of the following expressions:

Your claims are indefensible.

He attacked every weak point in my argument.

His criticisms were right on the target.

I demolished his argument.

I've never won an argument with him.

You disagree? OK, shoot!

If you use that strategy, he'll wipe you out.

He shot down all of my arguments. [Lakoff & Johnson 1980, 2003:4].

The above mentioned expressions show that many actions that we perform when debating are structured from the concept of war. We can win or lose in a debate. During the debate, we consider the one we argue with as the opponent. Therefore, we "attack" the opponent's point of view and "defend" our opinion. Lakoff and Johnson (1980, 2003) explain that an abstract conceptual domain "debate" is understood through a specific conceptual domain of "war". Thus, the concept used in the sample expressions above comes from the conceptual domain of "war".

Oriental metaphor is a metaphorical concept that "organizes a whole system of concepts with respect to one another." (ibid.: 14) Oriental metaphors organize a whole system of concepts in terms of physical orientation. They have to do with spatial orientation: up-down, in-out, front-back, on-off, deep-shallow, central - peripheral. These spatial orientations arise from the fact that human beings have bodies and that they function as they do in our physical environment.

Kovecses asserts that it would be more appropriate to call this type of conceptual metaphor

‘coherence metaphor’ as this term more corresponds to the cognitive function these metaphors perform. By ‘coherence’ is meant that “certain target concepts tend to be conceptualized in a uniform manner. For example all the following concepts are characterized by an ‘upward’ orientation, while their “opposites” receive a ‘downward’ orientation (2010: 40).” Upward orientation tends to be evaluated positively while downward orientation – negatively. But positive-negative evaluation is not limited to the spatial orientation up-down.

An example that perfectly illustrates the orientational conceptual metaphor is “HAPPY IS UP, SAD IS DOWN”. This metaphor can be expressed through the following expressions:

I'm feeling up. My spirits rose. You're in high spirits.

I'm feeling down. I'm depressed. My spirits sank.

Conceptual metaphor “HAPPY IS UP, SAD IS DOWN” is derived from the human body posture while they are happy or sad. Generally, when people are depressed or sad they often bow down their heads and when they are happy they raise them up and straighten up their backs. Thus we can conclude that the orientational conceptual metaphors are based on culture and experiences.

If the basic experiences of human spatial orientations give rise to orientational metaphors, then our experiences with physical objects (especially our own bodies) provide the basis for an extraordinarily wide variety of ontological metaphors, that is, ways of viewing events, activities, emotions, ideas, etc., as entities and substances.” [Lakoff & Johnson 1980, 2003: 25] Ontological metaphor is a type of metaphor in which something concrete is projected onto something abstract. In ontological metaphor an abstraction, such as an activity, emotion, or idea, is represented as something concrete, such as an object, substance, container, or person (n.d.). Ontological metaphors serve various purposes, and the various kinds of metaphors reflect the kinds of purposes served.

Lakoff and Johnson give the following examples to demonstrate the use of ontological metaphors: I can't keep up with the pace of modern life. (ibid.: 27) – Life course is perceived as speed of some physical object.

He went to New York to seek fame and fortune. I want to find true happiness in this life. (ibid.) – Fame and happiness are apprehended as physical objects that could be lost, found, moved etc.

The above mentioned examples characterize the nonhuman in terms of human behavior. Personification can be perceived as a form of ontological metaphor. In personification, human qualities are given to nonhuman entities.

Personification is very often employed both in literature and in everyday discourse. Thus, for example:

His theory explained to me the behaviour of chickens raised in factories.

Life has cheated me. Inflation is eating up our profits.

Cancer finally caught up with him.

The computer went dead on me.

As Kovecses states: “Theory, life, inflation, cancer, computer are not humans, but they are given qualities of human beings, such as explaining, cheating, eating, catching up, and dying. Personification makes use of one of the best source domains we have – ourselves. In personifying nonhumans as humans, we can begin to understand them a little better.” (2010: 39) All these metaphors use our experiences of physical objects, as containers or human beings, and help us to understand abstract phenomena like emotions, states and activities.

Conclusion

Metaphor is one of the most powerful means used both in literature and in our everyday communication. Metaphors have the ability to generate new meanings from the old ones. Metaphorical language

makes it possible to convey what would otherwise be difficult or impossible to express. Metaphors are ubiquitous in our life. We sometimes use them unconsciously in our speech and do not even recognize some of these expressions as being metaphorical. Viewing metaphors from a different angle, cognitive linguistics has broadened the borders of metaphor study. In accordance with the cognitive functions metaphors perform, they have been classified into structural, ontological, and orientational. There might be overlaps between these types of metaphors. Thus, orientational metaphors could have functions of ontological ones, while certain ontological metaphors could be purely structural in their nature.

Literature

1. Feldman J. (2006): *From Molecule to Metaphor: A Neural Theory of Language*. Cambridge: The MIT Press
2. GLOSSARY OF LINGUISTIC TERMS. (n.d.). Ontological Metaphor. Retrieved October 7, 2018 from <https://glossary.sil.org/term/ontological-metaphor>
3. Grady J. (1997): *Foundations of Meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes*. Berkeley: University of California. Ph.D. Dissertation
4. Jeffries L. & McIntyre D. (2010): *Stylistics*. US: Cambridge University Press
5. Kovecses Z. (2010): *Metaphor: A Practical Introduction*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press
6. Kovecses Z. (2017): *Conceptual Metaphor Theory*. In Semino E., Demjén Z. (ed.). *The Routledge Handbook of Metaphor and Language*. New York: Routledge
7. Lakoff G. & Johnson M. (1980, 2003): *Metaphors we live by*. Chicago and London: The University of Chicago Press
8. Nørgaard N., Montoro R. & Busse B. (2010): *Key Terms in Stylistics*. London: Continuum International Pub. Group
9. Ortony A. & Fainsilber L. (1987): *The Role of Metaphors in Descriptions of Emotions*. Proceedings

of the 1987 Workshop on Theoretical Issues in Natural Language Processing. TINLAP. US, Las Cruces: Association for Computing Machinery. Inc.

10. Semino E. (2008): *Metaphor in Discourse*. Cambridge: Cambridge University Press
11. Steen G. J. (2007): *Finding Metaphor in Grammar and Usage*. Amsterdam: John Benjamins

Концептуальная метафора и ее типы в свете когнитивной лингвистики

Зораян Марина Георгиевна
Грузинский технический университет
Департамент иностранных языков
Ул. Костава №77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел.: 593 783 826
E-mail: marinaziger@gmail.com

Резюме

В статье рассматривается понятие концептуальной метафоры и ее типов в свете когнитивной лингвистики. Метафора - одна из наиболее широко используемых фигур речи, содержащих подразумеваемое сравнение. Сущность метафоры состоит в осмыслении и переживании явлений одного рода в терминах явлений другого рода. Метафора традиционно считалась литературным приемом, своеобразным языковым украшением. Новый взгляд на метафору, когнитивно-лингвистический взгляд, совершенно отличный от традиционного, впервые был представлен Лаккоффом и Джонсоном. Они разработали концептуальную теорию метафоры, которая положила начало понятию концептуальной метафоры. По их мнению, метафора является продуктивным явлением, которое действует на уровне мыслительных процессов. Это не только признак языка, но и предмет мышления. В соответствии с когнитивными функциями, выполняемыми метафорами, они классифицируются как структурные, онтологические и ориентационные.

Ключевые слова:

когнитивная лингвистика, теория концептуальной метафоры, концептуальная метафора, фигура речи, структурная метафора, онтологическая метафора, ориентационная метафора.

კონცეპტუალური მეტაფორა და მისი ტიპები კოგნიტურ ლინგვისტიკაში

მარინა ზორანიანი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

უცხოური ენების დეპარტამენტი

კოსტავას ქ. №77, 0175, თბილისი,

საქართველო

ტელ.: 593 783 826

E-mail: marinaziger@gmail.com

რეზიუმე

სტატია იხილავს კონცეპტუალური მეტაფორის ცნებას და მის ტიპებს კოგნიტური ლინგვისტიკის თვალსაზრისით. მეტაფორა არის ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული სტილისტური საშუალება, რომელიც ეფუძნება ფარულ შედარებას. მეტაფორის არსი მდგომარეობს ერთი რამის მეორის ტერმინებში ასახვასა და განცდაში. მეტაფორას ტრადიციულად იხილავდნენ როგორც ლიტერატურულ საშუალებას, თავისებურ ლინგვისტურ დეკორაციას. ახალი შეხედულება მეტაფორაზე კოგნიტური ლინგვისტიკის კუთხით სრულიად განსხვავებულია. ეს შეხედულება პირველად ლაკოფმა და ჯონსონმა შემოიღეს. მათ შექმნეს კონცეპტუალური მეტაფორის თეორია, რომელიც საფუძვლად დაედო კონცეპტუალური მეტაფორის ცნებას. მათი აზრით, მეტაფორა ენის პროდუქტული მოვლენაა, რომელიც მოქმედებს მენტალური პროცესების დონეზე. იგი არა მარტო ენის თვისებაა, არამედ

აზროვნებისაც. იმ კოგნიტური ფუნქციების შესაბამისად, რომლებსაც ასრულებს მეტაფორა, ხდება მისი კლასიფიცირება სტრუქტურულ, ონტოლოგიურ და საორიენტაციო მეტაფორად.

საკვანძო სიტყვები:

კოგნიტური ლინგვისტიკა, კონცეპტუალური მეტაფორის თეორია, კონცეპტუალური მეტაფორა, მეტყველების სტილისტური საშუალება, სტრუქტურული მეტაფორა, ონტოლოგიური მეტაფორა, საორიენტაციო მეტაფორა.

Жанр рассказа в новозеландской литературе

Наниташвили Нана Георгиевна
Кавказский международный университет
Ул. Чаргальская №73, Тбилиси, Грузия
Тел.: 593 635 205
E-mail: nana-nanitashvili@mail.ru

Резюме

На сегодняшний день все больше молодых стран стремятся внести свой вклад в культурный процесс мира, показав свою причастность к развитию всех сфер науки, искусства и литературы. Одной из таких стран является Новая Зеландия, страна с не очень большой историей становления своей национальной культуры, в частности литературы, но за последние два века создавшая интересную самобытную литературу, начиная с азов развития и достигнув определённой высоты в литературе рядом имён мирового масштаба, как Фрэнк Сарджессон и Кэтрин Мэнсфилд, которыми по праву может гордиться Новая Зеландия.

Ключевые слова:

жанр рассказа, новозеландская литература, писательница, психологическая проза.

Введение

Необходимо обратить внимание на то, что в процессе формирования новозеландской литературы именно жанр рассказа играл особую роль и что особенно важно, в малой форме прозаического повествования впервые проявились своеобразные черты молодой литературы. К жанру рассказа обращались многие представители этой страны, но наиболее значимые из них это Фрэнк Сарджессон и Кэтрин Мэнсфилд.

Кэтрин Мансфилд, писательница настолько интересная и значимая, что прожив часть своей

жизни в Европе, стала английской писательницей, как о ней пишут в литературной энциклопедии (Англо - новозеландская писательница).

Исключительное значение малой прозаической формы рассказа и очерка не случайно и оно вытекает из условия развития литературы в бывших английских колониях. В начале становления литература не охватывает ещё крупной формы. И яркая представительница литературы этой страны Кэтрин Мэнсфилд в своём творчестве обращается именно к жанру короткого рассказа (Short story).

Основная часть

Первые десятилетия XX века явились основным этапом в истории развития новозеландского рассказа. Рассказ, продолжая быть ведущим жанром, испытывает коренные изменения, связанные как с развитием самой новозеландской литературы, так и с теми сдвигами, которые происходят в жанре рассказа мировой литературы XX века.

В развитии новозеландской прозы, а точнее рассказа 20-30-х годов определенно чувствуется влияние Чехова, американского рассказа, связанного с именами таких писателей, как Шервуд Андерсон, Хемингуэй, Фитцджеральд, на благодатной почве которых и сформировалось творчество Кэтрин Мэнсфилд - её рассказ, присущий только её перу, создавшую новую эру в литературе Новой Зеландии.

Кэтрин Менсфилд (1888-1923) родилась в Новой Зеландии, но в возрасте двадцати лет покинула родину. Её творческий путь, в основном, прошёл в Европе. Она жила в Англии, затем во Франции, даже некоторое время в Италии и Швейцарии, была хорошо знакома с течением современной европейской литературы, а из новелистов её особенно привлекало творчество Чехова.

Невольно возникает вопрос: является ли Менсфилд новозеландской писательницей по месту рождения или её органические связи с родиной не прерывались и после того, когда она переехала в Европу.

Ответ на этот вопрос дают рассказы Менсфилд, во многих из которых проходит тема новозеландской жизни. Новозеландские исследователи видят в её творчестве органическую связь с родной страной.

После смерти Кэтрин Мэнсфилд её муж, известный английский литературный критик Дж.М. Марри составил сборник под названием «Неоткрытая страна», куда вошли рассказы и наброски, посвящённые Новой Зеландии.

Как указывает Ян Гордон в предисловии к Третьему изданию этого сборника: «Всегда был признан тот факт, что её лучшие рассказы основаны на уэллингтонских воспоминаниях. Данный сборник включает новозеландские рассказы и зарисовки, является попыткой подчеркнуть те темы, которые доминировали в её творчестве».

Действительно, сборник «Неоткрытая страна» позволяет лучше представить себе тот мир, куда все чаще уводит писательница своих читателей. Собранные воедино рассказы и наброски, показывают, как преломлялась тема Новой Зеландии в её творчестве, как национальный колорит, природа, экзотика, душа Новой Зеландии входят в виде отдельных штрихов или семейных воспоминаний в рамки её тонкого психологического рассказа.

«Я благодарю бога за то, что родилась в Новой Зеландии. Молодая страна - это настоящее богатство, хотя необходимо время для того, чтобы лучше понять её».

Эти знаменитые слова Кэтрин Мэнсфилд вписала в свой дневник после ряда лет, проведённых в Европе. Они красноречиво свидетельствуют о том, что она никогда не теряла связи с родной для неё Новой Зеландией, составной частичкой которой она почувствовала себя лишь пожив какое-то время на чужбине, среди чужих людей.

Однако, хотя можно определенно говорить об органической связи Менсфилд с миром Новой Зеландии, это вовсе не даёт основания умалять значение европейской культурной жизни в процессе становления её таланта.

Имя Кэтрин Мэнсфилд вошло в историю европейской литературы XX века и тесно связано с эволюцией жанра рассказа. Это прекрасно понимают и новозеландские исследователи, которые, однако, стараются показать те стороны её творчества, которые она связала со своей родиной.

Сборник рассказов «Неоткрытая страна» состоит из трёх частей: I часть – Весна: Бернелы; II часть – Лето: Шериданы; III часть – Конец лета; IV часть – Зима; V часть – Сцены из колониальной жизни. Самыми большими являются первые две части сборника и наиболее значительные рассказы Кэтрин Мэнсфилд; «Прелюдия» и «На изморье» помещены именно в первой части. Большинство произведений, вошедших в книгу, автобиографического характера и часто связаны с воспоминаниями детства, с годами учений в школе. Наиболее ярко выписаны образы родителей, бабушки писательницы. Запечатлены в рассказах и случайные воспоминания и встречи, среди действующих лиц встречаются и Маори. Личные переживания и чувства ярко окрашивает весь сборник. Менсфилд подчёркивала ощущение своей общности со всем, что она изображает, с людьми и природой Новой Зеландии.

Тема расставания с родиной, отрыва от родной среды, невозможности обрести новый дом на чужбине особенно волновала писательницу. Интересен в этом отношении рассказ «Стипендия».

Герой рассказа Генри получает уведомление о назначении стипендии и собирается отбыть в Европу - вот и весь сюжет. Возмущённый, обидевшийся Генри мчится на почту, телеграфирует своим близким об отъезде и возвращается домой. И именно в этот момент писательница заставляет его прозреть, взглянется в окружающее, оценить всё то, что ему принадлежит по праву,

к чему он сам принадлежит, ощутить полностью всю необычную красоту родного края. Для Мэнсфилд характерны поэтические описания природы. Эмоциональные моменты акцентируются знаками пунктуации, в частности использованием тире.

В рассказах новозеландской тематики ярко отражены новаторские черты творчества Кэтрин Мэнсфилд, связанного с началом нового этапа развития жанра психологического рассказа.

Произведения Кэтрин Мэнсфилд не похожи на традиционные короткие рассказы. Мы не найдём в них драматических событий, ни резких сюжетных изменений, ни, тем более, неожиданной развязки. Всё происходит очень просто, очень обыденно; обыденная, повседневная жизнь, обыденные, ничем не выдающиеся персонажи без ярких вспышек страсти, ведущие более или менее размеренный образ жизни. Но именно на этой внешней незначительности скрывается много всякого для понимания всей сложности жизни. И в мелочах быта, на первый взгляд незначительных, раскрываются характеры действующих лиц с их сложной, своей у каждого внутренней жизни, стремлением к счастью и радости, с переживаниями неудач. Ведь каждый человек - вселенная, и писательница хорошо понимает это.

Раскрывая сокровенное «я» человека через его ощущения, Мэнсфилд избегает прямых объяснений. Мельчайшие детали незаметно характеризуют героев с самых различных сторон и позволяют проникнуть в суть их психологии.

В рассказах Кэтрин Мэнсфилд всегда присутствует как бы второй план повествования. Первый план - то, что происходит, о чём говорят вслух персонажи. Второй план, ведущий и главный - их внутренняя реакция на происходящее.

В творческом становлении Мэнсфилд большую роль сыграли не только европейские, но и русские писатели, и можно с уверенностью сказать, что она немало извлекла из художественного метода Льва Толстого и его подхода к раскрытию внутреннего мира человека.

В лаконическом и насыщенном стиле письма Мэнсфилд исключительное значение приобретает каждое слово, каждый штрих. Лишенные развёрнутых комментариев автора и прямых высказываний героев, её рассказы с помощью отдельных неуловимых акцентов раскрывают заложенную в них идею и показывают истинные отношения между людьми.

В новозеландских рассказах позднего периода композиционные особенности прозы Мэнсфилд выражены в наиболее отточенной форме. Мэнсфилд чужды как строгое сюжетное развитие, так и поза всеведущего рассказчика, который стремится повести за собой читателя. В них как бы совершается переход от рассказывания к показыванию, от повествования о внешних и внутренних событиях к их развёртыванию перед нашими глазами. Основную нагрузку, как вообще в психологической прозе, несёт внутренний монолог. Внутренний мир человека и его жизнь, подчас исполненная большого драматизма, просвечивает сквозь прозаические обстоятельства будней.

Заключение

В истории новозеландской литературы Кэтрин Мэнсфилд занимает очень значительное место, так как именно на заре развития литературы этой страны стоит творчество этой широко известной писательницы, тонкие психологические рассказы которой переведены на многие языки мира и не перестают привлекать к себе внимание читателей разных стран.

Литература

1. Mulgan A. (1970): New Zealand literature. Wellington
2. McCormick I. K. (1965): Katherine Mansfield. Jonson

**მოთხრობის ჟანრი
ახალზელანდიურ ლიტერატურაში**

ნანა ნანიტაშვილი
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი
ჩარგლის ქ. №73, თბილისი, საქართველო
ტელ.: 593 635 205
E-mail: nana-nanitashvili@mail.ru

**The Genre of the Story in the
Newzealand Literature**

Nana Nanitashvili
Caucasian International University
73 Chargali str., Tbilisi, Georgia
Tel.: 593 635 205
E-mail: nana-nanitashvili@mail.ru

რეზიუმე

დღეისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ახალგაზრდა ქვეყნების კულტურული ტრადიციების შესწავლას. ლიტერატურათმცოდნეობა დიდ ინტერესს იჩენს ამ ქვეყნების ლიტერატურისადმი.

ამჟამად, ეჭვს არ იწვევს ის ფაქტი, რომ არსებობს დამოუკიდებელი ინგლისურენოვანი ლიტერატურა, რაზეც მეტყველებს ისიც, რომ „კემბრიჯის“ ინგლისური ლიტერატურის ისტორიაში გამოჩნდა განსაკუთრებული თავები ახალზელანდიურ ლიტერატურაზე, მის თვითმყოფადობაზე და დამოუკიდებლობაზე.

დიდ მნიშვნელობას იძენს ახალზელანდიური ლიტერატურის ჩამოყალიბება, მისი განვითარების კვლევა, კერძოდ კი ამ ლიტერატურისათვის დამახასიათებელი მოთხრობის ჟანრის ფუძემდებლის, კეტრინ მენსფილდის შემოქმედების შესწავლა.

საკვანძო სიტყვები:

მოთხრობის ჟანრი, ახალზელანდიური ლიტერატურა, მწერალი, ფსიქოლოგიური პროზა.

Abstract

The article deals with the history of the formation of the New Zealand literature, examines the problem of difficulty for the young country to form her own national literature, literature that differs from European one, shows the process of formation of such genre as short story and talks about its main representative Katherine Mansfield.

Keywords:

Genre of the story, newzealandian literature, writer, psychological prose.

დესტრუქცია და კომპლიმენტი პოლიტიკურ დისკურსში

სოფიკო ლაბაძე

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

ქართული ფილოლოგიისა და

მედიატექნოლოგიების დეპარტამენტი

კოსტავას ქ. №77, 0175, თბილისი,

საქართველო

ტელ: 593 187 444

E-mail: sophielabadze@gmail.com

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია პოლიტიკური დისკურსის ორი სხვადასხვა პოლუსის მქონე ენობრივი კატეგორია: დესტრუქცია და კომპლიმენტი. ისინი რეალიზდებიან კომუნიკაციის პოზიტიურ და ნეგატიურ სტრატეგიებსა და ტაქტიკებში. მათი საერთო მიზანია კომუნიკაციისას ზეგავლენის მოხდენა, თუმცა შედეგის მიღწევა სხვადასხვანაირად ხდება თითოეულის შემთხვევაში. აშკარაა, რომ დესტრუქციული იმპულსი დამახასიათებელი ხდება ადამიანური ცივილიზაციისათვის, იკავებს ყველა სოციალურ სფეროს და მათ შორის პოლიტიკურსაც. პოლიტიკურ კომუნიკაციაში დესტრუქციულობა განისაზღვრება, როგორც ინფორმაციის „გადატვირთვა“ და ეს ართულებს ადამიანის ადაპტაციის პროცესს ცხოვრების კონკრეტულ სიტუაციაში. პოლიტიკური კომუნიკაციის სუბიექტისთვის დესტრუქცია – ესაა კულტურის კომპონენტი, რომლის მთავარი მოწოდებაა უარი თქვას არსებულ სიმბოლურ სტრუქტურაზე. პოლიტიკურ ტექსტებში დესტრუქციული ორიენტაციის ნიშანია „გაუცხოების“ მარკერი. დესტრუქცია სოციოკულტურული პროცესების გავრცელების ვექტორია. ერთ-ერთი მათ შორის კი პოლიტიკური კომუნიკაციაა.

საკვანძო სიტყვები:

დესტრუქცია, კომპლიმენტი, პოლიტიკური დისკურსი, პოზიტიური და ნეგატიური კომუნიკაცია, ექსპრესიული სამეტყველო აქტები.

შესავალი

მეოცე საუკუნის ბოლოს კომპლიმენტის გამოყენება, როგორც ეტიკეტის ელემენტი, მნიშვნელოვნად შეიცვალა. ეს განაპირობა ამერიკანიზაციის ტენდენციებმა და მათი ცხოვრების სტილმა. ამიტომ, თანამედროვე ცხოვრებაში კომპლიმენტის, როგორც ეტიკეტის მთავარი ფორმის, გამოხატვა უფრო მეტი სიხშირითაა რეკომენდებული. კომპლიმენტის როგორც სამეტყველო აქტის განხილვისას გამოიყოფა შემდეგი მთავარი ასპექტები: ენობრივი ქმედება, ფსიქოლოგიური ზემოქმედება და ენობრივი ქმედების რეალიზების საშუალება. კომპლიმენტი ენობრივი საშუალებაა, რისი მეშვეობითაც ხდება ეფექტური, ხარისხიანი კომუნიკაციის მიღწევა. ის წარმოადგენს რთულ ლოკუციურ, ილოკუციურ, პერლოკუციურ აქტს და სოციალურ ქმედებას. დესტრუქციული კომუნიკაციის მთავარი ინტენცია ზიანის მოტანაა. ამით ჩნდება საფუძველი იმისა, რომ დესტრუქციულმა ურთიერთობამ დაიკავოს უფრო მეტად მნიშვნელოვანი პოზიცია ადამიანთა კომუნიკაციის ყველა სფეროში გამონაკლისის გარეშე.

ძირითადი ნაწილი

კონფლიქტური სიტუაციისთვის დამახასიათებელი გარკვეული ლექსიკური და სინტაქსური ენობრივი საშუალებები გვეხმარება განვსაზღვროთ კომუნიკანტების მიერ გამოყენებული ტაქტიკა და სტრატეგიები:

1) პერფორმატიული ზმნების გამოყენება, რაც ამა თუ იმ სტრატეგიის ან ტაქტიკის მიმანიშნებელია (თხოვნის, ბრძანების ზმნები და სხვა.)

2) ემოციურ-ექსპრესიული სტილისტური შეფერვლობის ლექსიკის დომინირება (შიდა

უხეში ლექსიკური ერთეულები, რაც ტაქტიკა – შეურაცხყოფის ლექსიკური მარკერია. ინვექტივების გამოყენება მიმართვის ფორმებში)

3) ფრაზეოლოგიური ჯგუფების ერთობლიობის გამოყენება (ანდაზები, გამონათქვამები)

4) სხვადასხვა სტილისტური ტროპების გამოყენება. მაგალითად, მეტაფორა როგორც საყვედურის ტაქტიკის გამოსატყულება.

5) სხვადასხვა მნიშვნელობის ენობრივი მარკერების გამოყენება, შორისდებულის, როგორც უარის თქმის ტაქტიკის მარკერი.

კონფლიქტურ სიტუაციაში კომუნიკანტის მიერ მიზნის მიღწევა შეიძლება სხვადასხვა სტრატეგიების გამოყენებით. სწორედ ამიტომ, კომუნიკაციური სტრატეგია მოიაზრება, როგორც მოსაუბრის ქცევის მნიშვნელოვანი კომუნიკაციური გეგმა. იგი ორიენტირებულია განსაზღვრული კომუნიკაციური და პრაქტიკული მიზნების მისაღწევად. სამეტყველო ქცევის სტრატეგიის შერჩევა ხორციელდება ფსიქოლოგიური განწყობის გამოვლინებით, რომელშიც ჩართულია კოგნიტიური, მოტივაციური და მორალური ასპექტები.

კომპლიმენტის საერთო სოციალური მიზანი ეტიკეტური კომპლიმენტისთვისაა დამახასიათებელი და მასში არ არის ანტაგონისტური ურთიერთობები კომუნიკანტებს შორის. ინსტრუმენტალური კომპლიმენტის დროს იცვლება პარტნიორის ქცევა ურთიერთობისას. ამრიგად, კომპლიმენტი წარმოადგენს სოციალურ და ემოციურ ენობრივ ქმედებას. სოციალური ენობრივი ქმედება ურთიერთობისას სიტუაციის მნიშვნელოვანი ნაწილია, სადაც მოქმედებენ განსაზღვრული სოციალური აქტები. კომპლიმენტის გამოხატვის დროს კომუნიკაციური ინფორმაციულობა ნაკლებია. მოსაუბრე ძირითადად ორიენტირებულია გამოხატოს დადებითი განწყობა ადრესატის მიმართ. ასე რომ, კომპლიმენტებში მოიაზრება ფატიკური

კომუნიკაცია, რეპრეზენტაციები და ექსპრესიული სამეტყველო აქტები. კომპლიმენტი არაინფორმაციული ენობრივი ქმედებაა და მოიცავს რეგულაციურ, ინდექსალურ და ემოციონალურ – შეფასებით ფუნქციას. კომპლიმენტური ურთიერთობისას თავად ადრესანტი განსაზღვრავს კომუნიკაციის სტრატეგიას.

კომპლიმენტაციის ვექტორის თანახმად გამოყოფენ კომპლიმენტის შემდეგ სახეებს:

1) დირექტიული კომპლიმენტი – ესაა თანამოსაუბრის მიმართ მიმართული კომპლიმენტი, რომელიც ასრულებს ერთდროულად ორ ფუნქციას – კომუნიკაციურ სუბიექტისა და ადრესატის კომპლიმენტს.

2) რეფლექსიური კომპლიმენტი – შინაგანი მეტყველების ფორმითაა წარმოდგენილი.

კომპლიმენტის ილოკუციური მიზანია:

3) გამოხატოს მოსაუბრის დადებითი განზრახვა, რაც შედეგება იმპლიციტური და ექსპლიციტური შეფასებებისგან.

4) მოსაუბრემ გამოხატოს სურვილი, რათა ასიამოვნოს ადრესატს.

5) მოსაუბრის დადებითი, პოზიტიური ურთიერთობა ადრესატთან.

ლოკუციური მიზანი უფრო ფართოა. მისი საშუალებით მოსაუბრე არამარტო პოზიტიურადაა განწყობილი, არამედ ადრესატისადმი დამოკიდებულება გამსჭვალულია პატივისცემით, სიმპათიით, სიყვარულით. პერლოკუციური აქტი იწვევს დადებით ემოციებს ადრესატში.

ამრიგად, კომპლიმენტში თავმოყრილია კომუნიკაციის ორი ტიპი – ემოციონალური და ემოტიური. ემოციონალური კომუნიკაცია სპონტანური, დაუგეგმავი და შინაგანი მდგომარეობის ემოციური გამოხატულებაა. ემოტიური კომუნიკაციისას ემოციები კონტროლდება, გამოხატულია კეთილგანწყობა, ლოიალურობა, მოსალოდნელი კონფლიქტის გაფრთხილება, ის ასრულებს სოციალურ ფუნქციას. ასეთი სახის ანტიკონფლიქტური

სტრატეგია ძირითადად დამახასიათებელია განსაზღვრული დისტანციის მქონე ურთიერთობებში.

ამგვარად, პოლიტიკური დისკურსის ენობრივ სტრატეგიად შეიძლება ჩაითვალოს კომპლიმენტი. ენობრივი სტრატეგიები გამოკვლეულია ვან დეიკის ნაშრომებში. უხვადაა კომპლიმენტის მაგალითები, გამოყენებული ცნობილი პოლიტიკოსების წინასაარჩევნო დებატებზე, რომელიც პოლიტიკოსთა შესანიშნავი ტაქტიკაა. ლინგვისტიკაში კომპლიმენტი ეხმარება ადრესატსა და ადრესანტს კომუნიკაციის დამყარებაში და ასევე ზემოქმედებაში. პოლიტიკურ დისკურსში საინტერესო ტენდენციად მიიჩნევა კომპლიმენტის გამოყენება რბილი სამეტყველო აქტების საშუალებით. კომპლიმენტს მანიპულაციური დატვირთვა აქვს, რამდენადაც საქმე ეხება ადამიანის გრძნობებსა და ემოციურ საწყისს. ის უზრუნველყოფს დადებით სოციალურ ურთიერთქმედებას და არეგულირებს კომუნიკაციას. მოსაუბრე ეძებს პოზიტივიზმს და კომუნიკაციისას გამოხატავს დადებით ემოციებს, კეთილგანწყობას გარკვეული დოზით, რასაც წარმატებულ, ფატიკურ კომუნიკაციამდე მიყვავართ. დესტრუქციული კომუნიკაციისას კი საქმე სხვაგვარადაა. აქ მკაფიოდ ჩანს ადრესატისა და ადრესანტის დაპირისპირება, მტრული განწყობა, სიტყვიერი შეურაცხყოფა. ეს ანადგურებს, დეგრადირებულს ხდის კომუნიკაციასა და თავად კომუნიკაციის მონაწილეთა განწყობას, დამოკიდებულებას ერთმანეთის მიმართ. დესტრუქციული კომუნიკაცია თავისთავად ნეგატივია, ანტიფატიკური კომუნიკაციაა. კომპლიმენტი ეტიკეტური ქცევაა და დესტრუქცია კი პირიქით. აქედან გამომდინარე, დესტრუქცია ანტიეტიკეტური ქცევაა, სადაც დარღვეულია სოციალური ურთიერთქმედება. ორივე სახის ტაქტიკას მართავს ემოცია. კომპლიმენტი დადებითი სამეტყველო აქტის გამოყენებით მიმართულია ემოციონალური სიახლოვის-

კენ და კეთილგანწყობილი ურთიერთობისკენ. დესტრუქციული ქმედება ხელს უწყობს ემოციონალურ დაშორებას, ეფექტური კომუნიკაციის განადგურებას გულისხმობს. კომუნიკაციური სიახლოვის დროს მოსაუბრე იჭრება პარტნიორის პირად სივრცეში. ეს თავისთავად გულისხმობს ურთიერთობის ცვლილებას კომუნიკანტთა შორის.

დასკვნა

კომპლიმენტი და დესტრუქცია უზრუნველყოფენ ინტერპერსონალურ ურთიერთობებს, კომპლიმენტის საშუალებით ხდება ურთიერთობის გარდაქმნა არაფორმალურ დონეზე, ხოლო დესტრუქციული კომუნიკაციისთვის უხეში მიდგომაა დამახასიათებელი. ორივე ტაქტიკას საერთო აქვთ შეფასება, რომელიც ერთი მხრივ შეიძლება იყოს დამამცირებელი და მეორე მხრივ – კეთილგანწყობილად განაწობდეს კომუნიკანტს. კომპლიმენტის შემთხვევაში დადებითია შეფასება, ხოლო დესტრუქციული კომუნიკაციისას ნეგატიური. შეფასების სუბიექტი ქვეცნობიერად თუ არაქვეცნობიერად გარდაქმნის კომუნიკაციურ მოდელს, სადაც კონსტრუირდება პოზიტივი ან ნეგატივი.

ამრიგად, კომპლიმენტი და დესტრუქცია მკვეთრად ემიჯნებიან ერთმანეთს, რომლებიც უზრუნველყოფენ პოზიტიური და ნეგატიური კომუნიკაციის ჩამოყალიბებას. ორივე ტაქტიკა სხვადასხვა მექანიზმით მუშაობს, რომელიც სხვადასხვა განწყობას გამოხატავს, განსხვავებულ მიმართულებასა და იერსახეს აძლევს კომუნიკაციას და მნიშვნელოვნად მოქმედებს მის კონსტრუირებაში. კომპლიმენტი და დესტრუქცია პოზიტივისა და ნეგატივის ჭიდილია.

ლიტერატურა

1. Серль Дж. (1986): Классификация Иллокутивных Актов // Новое в Зарубежной Лингвистике. Вып. 17. – М.: Прогресс

2. Воронцова Т. А. (1997): Речевая агрессия в коммуникативно-дискурсивной парадигме. Екатеринбург
3. Шаронов И. А. (2005): Агрессия в языке и речевая агрессия в современной культуре. М.
4. Волкова Я. А., Панченко Н. Н. Деструктивность в политическом дискурсе. М.
5. Киселево Т. В. (1997): Коммуникативная корректность в языковой картине мира. Языковая семантика. Казань
6. Палажченко М. Ю. (2009): Политическая корректность в культурной и языковой традиции
7. Третьякова В. С. (2009): Речевая коммуникация: гармония и конфликт. Екатеринбург
8. Иссерс О. С. (1995): Речевая тактика комплимента в разговорной речи // Речь города. Тезисы докладов Всероссийской межвузовской научной конференции. Омск

Destructive Communication and Compliment in Political Discourse

Sopiko Labadze
Georgian Technical University
Department of Georgian Philology and
Mediatechnology
77 kostava str, 0175, Tbilisi, Georgia
Tel: 593 187 444
 E-mail: sophielabadze@gmail.com

Abstract

This article deals with two extremely different linguistic categories in political discourse: destructive communication and compliment. They are realized in positive and negative strategies and tactics of communication. Their common aim is to impact on communication, though achieving of result in each case is various and different. It is obvious that destructive impulse is becoming a characterizaton for

human's civilization and dominating in all the major fields of community. Destructiveness in political communication is defined as "information overload" and this makes the process of adaptation more complex in concrete situation of society. Destructiveness in political communication is the cultural component and its major appeal is to reject existing symbolic structure. The orientation of destructive communication is the marker of "alienation". Destructive communication is the vector of sociocultural proceses. Political communication is one of them.

Keywords:

Destructiveness, Compliment, Political discourse, positive and negative communication, Expressive speech acts.

Деструкция и комплимент в политическом дискурсе

Лабадзе Софико Гивиевна
Грузинский технический университет
Департамент грузинской филологии и медиа
технологии
Ул. Костава №77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел.: 593 187 444
 E-mail: sophielabadze@gmail.com

Резюме

В статье рассмотрены две языковые категории разных полюсов политического дискурса – деструкция и комплимент. Они реализуются в позитивных и негативных стратегиях и тактике коммуникации. Их общей целью является оказание влияния во время коммуникации, хотя итоги достигнуты в каждом случае по разному. Очевидно, что деструктивный импульс становится характерным для человеческой цивилизации,

занимает социальные сферы, а также политические.

В политической коммуникации деструктивность определяется как “перегрузка” информации, что затрудняет процесс адаптации человека в конкретной ситуации жизни.

Деструкция для субъекта политической коммуникации – это культурный компонент, главным призывом которого является отказ от действующей символической структуры. В политических текстах знаком деструктивной ориентации является маркер “отчуждения”.

Деструкция – вектор распространения социо-

культурных процессов. Одна из них – политическая коммуникация.

Ключевые слова:

деструкция, коммуникация, политический дискурс, позитивная и негативная коммуникация, деструктивные речевые акты.

სტილისტური ხერხების შენარჩუნება თარგმანში

სოფიკო ფეტელავა

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

უცხოური ენების დეპარტამენტი

კოსტავას ქ. №77, 0175, თბილისი,

საქართველო

ტელ: 555 506 040

E-mail: Sopho_Petelava@yahoo.com

რეზიუმე

ნაწარმოების კომუნიკაციური ეფექტის გაზრდის მიზნით წყარო ტექსტის ავტორმა შესაძლოა გამოიყენოს სხვადასხვა სტილისტური საშუალებები, როგორცაა მეტაფორა, სიმბოლო და ა.შ. მთარგმნელის ამოცანაა სხვა ენის საშუალებით მთლიანობაში და ზუსტად გადმოსცეს დედნის შინაარსი და ამავე დროს შეინარჩუნოს ნაწარმოების სტილისტური ხერხები. ტექსტის ძირითადი სტილისტური ეფექტი იქმნება როგორც სპეციალური სტილისტური ხერხების დახმარებით, ასევე შესაბამის კონტექსტში სიტყვების მნიშვნელობის მონაცვლეობით.

საკვანძო სიტყვები:

სტილისტური ხერხები, სტილისტური ეფექტი, მთარგმნელის ამოცანა, დედნის შინაარსი, ზუსტი თარგმანი, არაზუსტი თარგმანი, კომუნიკაციური ეფექტი.

შესავალი

სხვადასხვა კომუნიკაციურ სიტუაციაში მოსაუბრე არჩევს სხვადასხვა სტილისტური სტატუსის მქონე სიტყვებს. არსებობს როგორც სტილისტურად ნეიტრალური სიტყვები, რომლებიც ნებისმიერი სიტუაციისათვის შესაფერისია, ასევე სალიტერატურო სიტყვები და გამოთქმები, რომლებიც შესაფერისია როგორც ფორმალური, ასევე არაფორმალური კომუნიკაციის დროს. მსგავსი სემანტიკის სტილისტურ სიტყვებს შესაძლოა

ჰქონდეთ როგორც იდენტური ასევე განსხვავებული ორიგინალი ტექსტის სტილისტური სტატუსი.

თუმცა, ტექსტის ძირითადი სტილისტური ეფექტი იქმნება როგორც სპეციალური სტილისტური ხერხების დახმარებით, ასევე შესაბამის კონტექსტში სიტყვების მნიშვნელობის მონაცვლეობით. მოსაუბრემ შესაძლოა, საუბრის დროს ყველა მის მიერ მოხსენიებულ ობიექტს გაუკეთოს კლასიფიცირება, ისე რომ თავის გამონათქვამს სპეციფიკური სტილისტური სახე მიანიჭოს. მაშინ, როდესაც ასეთი სტილისტური ფრაზებისა და გამოთქმების მნიშვნელობა ხშირად სუბიექტური და ოდნავ გაუგებარიც კია, მთარგმნელს საკმაოდ დიდ პრობლემას უქმნის. ზოგიერთი ფრაზა ხშირად მეორდება გამოთქმებში და მათ გააჩნიათ მუდმივი ეკვივალენტები თარგმნის ენაზე. თუმცა, ხშირ შემთხვევაში, მთარგმნელმა უნდა მოძებნოს შესაბამისი მონაცვლე სიტყვა, რომელიც ხშირად მოითხოვს ფართო კონტექსტის ღრმად შესწავლას.

ძირითადი ნაწილი

მთარგმნელის ამოცანაა სხვა ენის საშუალებით მთლიანობაში და ზუსტად გადმოსცეს დედნის შინაარსი და ამავე დროს შეინარჩუნოს სტილისტური და ექსპრესიული თავისებურებანი. იგი თავისი მშობლიური ენის არსენალში ეძებს საუკეთესო მასალას დედნის აზრის გადმოსაცემად. მას არ სურს მოხდეს დიდი კონტრასტი წყარო ენასა და თარგმნილ ტექსტს შორის. მხატვრული თვალსაზრისით, საუკეთესო ენობრივ საშუალებათა ძიება სტილისტიკის სფეროა. მხატვრული ლიტერატურის თარგმნის დროს მთარგმნელის შემოქმედებითი ძიების სფერო სტილისტიკას არ სცილდება, მაგრამ როგორც ორიგინალის

შემქმნელისათვის არის აუცილებელი საკუთარი ენის ღრმა ცოდნა, ასევე საჭიროა ის მთარგმნელისათვის. ენობრივი შესიტყვებები თარგმანში ემსახურება ტექსტის მხატვრულ გადმოცემას.

ნაწარმოების კომუნიკაციური ეფექტის გაზრდის მიზნით წყარო ტექსტის ავტორმა, შესაძლოა, გამოიყენოს სხვადასხვა სტილისტური საშუალებები, როგორცაა, მაგალითად, მეტაფორა, სიმილი და ა.შ. როდესაც მთარგმნელი თარგმნის პროცესში ასეთ სტილისტურ საშუალებებს აწვდება, საინტერესოა, სჯობს თუ არა მისი თარგმანში გადატანა, თუ უმჯობესია გამოტოვოს იგი და მის მაგივრად ჩაანაცვლოს სხვა მისი სინონიმური სიტყვა თუ ფრაზა.

თუმცა, კარგ თარგმანში ხშირად არ ხდება ნაწარმოებებში გამოყენებული მეტაფორისა თუ სიმილის ე.წ. გამოტოვება. ინგლისურ თარგმანებში ხშირად სიმილი ჩანაცვლებულია წინდებულებით „as” და „like”. ბევრი მეტაფორა და სიმილი წყარო ენაში არის პირობითი რიტორიკული სიტყვები და ისინი მიიჩნევა როგორც იდიომები და შესაბამისად, სათარგმნ ტექსტში გადადის სიტყვასიტყვით: მაგ: white as snow -თოვლივით თეთრი, a ray of hope-იმედის ნაპერწკალი.

თარგმანის ასპექტით სტილისტიკის კვლევისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ტრადიციული, ე. ი. ენაში დამკვიდრებული და მწერლისეული მხატვრული საშუალებების გამორჩევას და მათი ზუსტი ეკვივალენტების ძიებას. ტრადიციული მხატვრული სახეების აღდგენა ხშირად იოლდება ბევრ ენაში მათი მსგავსების გამო. მაგალითისათვის შეგვიძლია დავასახელოთ უკვე ზემოთ ნაჩვენები ფრაზები: თოვლივით თეთრი, იმედის ნაპერწკალი და სხვა, რომელთა საფუძველი ხშირად საერთოა არამონათესავე ენებშიც, მწერლისეული სახეები კი თავისი მოულოდნელობითა და ორიგინალურობით გამოირჩევა, ისინი მწერლის სტილისტური სისტემის მნიშვნელო-

ვან ელემენტთა რიცხვს მიეკუთვნებიან და თარგმნის ერთ-ერთ მთავარ სიძნელესაც ისინი ქმნიან. მოულოდნელობისა და ორიგინალურობის გამო ხშირად ძნელდება მათთვის ისეთი ბუნებრივი ენობრივი ფორმების გამოძებნა, რომლებიც მკითხველის ყურს არ ეხამუშება და ამავე დროს, ავტორის სტილის ნიშნითაა აღბეჭდილი. სტილისტური თარგმნის პრობლემა ერთ-ერთი რთული საკითხია სალიტერატურო თარგმნის სწავლებაში და წამყვანია მხატვრული თვალსაზრისით.

თარგმნის ასპექტით ენობრივი პორტრეტის განხილვისას კი დგება საკითხი, რამდენად შეესატყვისება მთარგმნელის მიერ რეპროდუცირებული ენობრივი პორტრეტი დედნისეულს, რა ელემენტები დაიკარგა თარგმნისას, თითოეულ მათგანს რა როლი ეკისრებოდა დედანში, რატომ ვერ მოხერხდა მათი შენარჩუნება და სხვა.

თარგმნისას ძირითადი პრობლემა წყარო ნაწარმოების ავტორის მიერ შექმნილი ინდივიდუალური რიტორიკული სიტყვებისა და ფრაზების თარგმანია, რომლებიც ნაწარმოების ძირითადი ელემენტებია და აუცილებელია მისი თარგმნა სიტყვასიტყვით. მიუხედავად ამისა, შესაძლოა ორიგინალი ნაწარმოების სტილი მიუღებელი იყოს თარგმანი ტექსტისათვის და მთარგმნელი იძულებული იყოს გამოიყენოს აღნიშნული სიტყვებისა თუ ფრაზების შემცვლელი ანუ სინონიმური სიტყვები. ანდაზებისა და იდიომთა გაქართულება ქართველი მთარგმნელებისათვის ტრადიციული ხერხია, მაგრამ ტიტულებისა და წოდებათა თარგმანს კი ერიდებიან, განსაკუთრებით ახალ თუ უახლეს ისტორიაში.

თარგმანი შემოქმედებაა და არა უცხო ენაზე შექმნილი ტექსტის მშობლიურ ენაზე გადმოტანის მექანიკური აქტი. ამავე დროს იგი ენათმორისი კომუნიკაციის ერთ – ერთი საშუალებაა. მისი ამ ასპექტის შესწავლა მიზნად ისახავს თარგმანის ცნების განსაზღვრას, ლინგვისტური თუ ექსტრა – ლინგვისტური ფაქტორების გამოვლენას და

საბოლოოდ ეკვივალენტობის პრობლემის გადაჭრას.

დასკვნა

კარგი თარგმანი სიტყვა-სიტყვითი შესაბამისობა კი არა, დედნის ფუნქციონალური ეკვივალენტია. მისი მიზანი არის არა მარტო ორიგინალის ელემენტებისა და სტრუქტურის გადმოცემა, არამედ მათი ფუნქციის გაგებაც, რაც მდგომარეობს მთარგმნელის მშობლიური ენის ისეთი ელემენტების და სტრუქტურების გამოყენებაში, რომლებიც წარმოდგება როგორც შემცვლელი და ეკვივალენტი (ანუ ეკვივალენტი როგორც სემანტიკური, ასევე პრაგმატიკული თვალსაზრისით), თანაბარი ფუნქციური აქტუალობებითა და ეფექტით. უმნიშვნელოვანესია თარგმანში დედანში არსებული სტილისტური ხერხების შენარჩუნება. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, „ნათარგმნი ტექსტი უნდა ჟღერდეს ბუნებრივად“. ნებისმიერი სახის ტექსტის თარგმნის პროცესში მედიუმში, შუამავალი არის მთარგმნელი, რომელსაც ეკისრება პასუხისმგებლობა, უზრუნველყოს ორივე ტექსტის, როგორც დედნის, ასევე თარგმანის ზოგადი ეკვივალენტობა და მასში სტილისტური ხერხების შენარჩუნება და დაცვა.

თარგმანის თეორია უნდა განვითარდეს მხატვრული ნაწარმოების სტილის ჩამომყალიბებელი ლინგვისტური და ექსტრა-ლინგვისტური ფაქტორების სინთეზური კვლევის გზით და შესაბამისად, თარგმანის სტილისტიკაში უნდა ვიყენებდეთ ლინგვისტიკის, მხატვრული ლიტერატურის სტილისტიკისა და ლიტმცოდნეობის კვლევის მეთოდებს, რაც თავისთავად სტილისტური ხერხების შენარჩუნებასაც გულისხმობს.

ზოგიერთი სტილისტური ხერხი, შესაძლოა, მთარგმნელის მიერ იგნორირებული

იყოს, როდესაც მათი გამომხატველობითი ეფექტი შედარებით უმნიშვნელოა.

თარგმანის თეორიულ შესწავლაში სტილისტური ანალიზის მეთოდების გამოყენებამ უკეთ გამოავლინა ენის კომუნიკაციური არსი და ეს მოხდა მისი ფუნქციონირების აღწერის მეშვეობით კომუნიკაციის სპეციფიკური სახეობის – თარგმანის საფუძველზე.

თარგმანთან მიმართებაში გარკვეულ ტრანსფორმაციას განიცდის ზოგიერთი ლინგვისტური ცნება, მაგალითად, ეკვივალენტურობა თავისებური კონტექსტუალური შეპირისპირებაა ენობრივი ერთეულებისა, რომელსაც უნდა მოჰყვეს ფორმალურ-ენობრივი შეპირისპირება. ენობრივი ტრანსფორმაცია ერთი ენის ფარგლებში იძენს ენათშორისი ტრანსფორმაციის სახეს.

ლიტერატურა

1. ფანჯიკიძე დ. (1988): თარგმანის თეორია და პრაქტიკა. თბილისი. „განათლება“
2. ფანჯიკიძე დ. (1955): თარგმანის ახალი თეორიები და სტილის ეკვივალენტურობის პრობლემა. თბილისი. „განათლება“
3. გაჩეჩილაძე გ. (1966): „მხატვრული თარგმანის თეორიის შესახებ“ გამომცემლობა „განათლება“. თბილისი
4. Newmark P. (1933): About Translation
5. Mildred L. (1991): Translation, Theory and Practice, Tension and Interdependence. London
6. Jakobson R. (1959): On Linguistics Aspects of Translation

Maintain of Stylistics Methods in Translation

Sophiko Petelava
Georgian Technical University
Department of Foreign Languages
77 Kostava str., 0175, Tbilisi, Georgia
Tel: 555 506 040
E-mail: Sopho_Petelava@yahoo.com

Abstract

The author of the source text may use different stylistic methods to increase the communication effect of the work. The task of the translator is to translate and give a whole and accurate information by the other language and at the same time preserve the stylistic ways of the work. The basic stylistic effect of the text is created with the help of special stylistic modes, as well as the meaning of the words in the relevant context.

Keywords:

stylistic means, stylistic effects, translator's task, original text content, exact translation, inaccurate translation, communication effect.

Сохранение стилистических методов в переводе

Фетелава Софико Нугзаровна
Грузинский Технический Университет
Департамент Иностранных языков
Ул. Костава № 77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел: 555 506 040
E-mail: Sopho_Petelava@yahoo.com

Резюме

С целью роста коммуникативного эффекта произведения автор текста может использовать разные стилистические средства, такие как метафора и другие. Целью переводчика, посредством другого языка, является точная передача содержания подлинника, но вместе с этим, сохранение существующих стилистических методов. Основной стилистический эффект текста создается с помощью стилистических методов, а также, в соответствующем контексте сменой значения слов.

Ключевые слова:

стилистические методы, стилистический эффект, задача переводчика, значение подлинника, точный перевод, неточный перевод, коммуникативный эффект.

Wortverbindungen in der Deutschen Wirtschaftssprache und ihre Georgischen Äquivalente

Nana Stambolischwili
Staatliche Schota Rustaweli Universität
Departement von Europawissenschaften
Ninoschwili str. 35, Batumi, Georgien
Tel: 593 32 46 53
E-mail: n_stamboli@yahoo.com

Nunu Bakhtadze
Staatliche Schota Rustaweli Universität
Departement von Europawissenschaften
Ninoschwili str. 35, Batumi, Georgien
Tel: 599 407 420
E-mail: nubakhtadze@yahoo.de

Abstrakt

Der Sprachvergleich hat in der Fachsprachenforschung eine wesentliche Funktion. Besonders wichtige Rolle spielen kontrastive Untersuchungen in der fachsprachlichen Kommunikation.

Den Studierenden von Batumi Schota Rustaweli Universität wird die deutsche Wirtschaftssprache als Lehrfach beigebracht. Beim Erwerb der Wirtschaftssprache, fallen ihnen besonders schwer, die Bedeutung der Wortverbindungen (besonders fester Wortverbindungen) zu erraten. Diese Hindernisse beim Studium der Wirtschaftssprache haben unser Interesse an der Forschung der fachspezifischen Terminologie bzw. an fester Wortverbindungen und an der Etablierung georgischer Äquivalente geweckt.

Im Fokus des vorliegenden Beitrags steht die Auswahl der im Lehrbuch „Wirtschaftsdeutsch“ vorhandenen deutschen Wortverbindungen, die Anreicherung ihrer tatsächlichen Verwendung im aktuellen Sprachgebrauch mit den Beispielen und die Feststellung vom Grad der Äquivalenzbeziehungen zwischen zwei Sprachen und Kulturen.

Unseres Erachtens werden die deutschen wirtschaftlichen Wortverbindungen mit komplexen Fachausdrücken leichter erworben, wenn sie den Studierenden in georgischer Übersetzung bei-

gebracht werden. Ausserdem werden anhand der Übersetzung die Lücken im Rahmen der Deutsch-georgischen Fachausdrücken ausgefüllt. Dabei können die Studierenden durch den kontrastiven Vergleich sehr viel über die Strukturen der Sprachen und des Denkens erfahren.

Schlüsselwörter:

Wortverbindungen, Wirtschaftssprache, Sprachvergleich, Fachausdrücke.

Einleitung

Wortverbindungen sind wichtige Bestandteile der menschlichen Kommunikation. Die Menschen kommunizieren zu einem Großteil über feste und relativ feste Wortkombinationen. Diese festen Wortkombinationen sind durch häufigen Sprachgebrauch entstanden. Laut Burger werden diese Wortverbindungen nicht für einen einzigen Kommunikationsakt miteinander kombiniert, sondern es handelt sich um Wörter, die Deutschsprechende genau in dieser Kombination kennen. [Burger 2007: 11]. Solche Kombinationen umfassen nicht nur typische Phraseologismen mit den unikalen Komponenten wie *Kohldampf schieben*, *Maulaffen feilhalten*, sondern auch auf den ersten Blick unauffällige, semantisch durchsichtige Fügungen: *Hoffnung heben*, *ein grünes Licht geben*, die einen hohen Grad an Formelhaftigkeit aufweisen.

Die phraseologischen Wortverbindungen sind für Muttersprachler Ausdrucksvarianten, mittels deren sie ihren Äußerungen emotionale Ausdruckskraft, Expressivitätssteigerung und individuelle Wertungen verleihen. Sie gehören zum gemeinsamen Kulturbesitz eines Volkes bzw. der jeweiligen Sprachgemeinschaft. Für Nichtmuttersprachler sieht das anders aus: Sie befinden sich immer in der Gefahr,

die Kombinationsregeln zu verletzen, da diese von Sprache zu Sprache sehr unterschiedlich sind. In vielen Fällen gibt es keine Eins-zu-eins-Entsprechung. Sie müssen solche Wortverbindungen lernen, vor allem, um aktiv zu sprechen und fremdsprachige Texte angemessen formulieren zu können.

Hauptteil

1. Forschungsübersicht und Zielsetzung

Wie in jeder Sprache gibt es auch im Deutschen und im Georgischen eine Fülle von Wortverbindungen, die zum Bereich der Wirtschaft gehören. Es entstehen bei der Verständigung von festen fachsprachlichen Wortverbindungen/Phraseologismen große Probleme. Besonders auffällig ist das Mißverständnis in der fachsprachlichen Phraseologie. In den meisten zweisprachigen Wörterbüchern wird oft vergebens nach den jeweiligen Entsprechungen in der georgischen Sprache gesucht. Es fehlen die passenden Übersetzungen, dementsprechend steigen die Bedürfnisse nach georgischen Äquivalenten.

Die vorliegende Arbeit konzentriert sich auf das Vorkommen der Wortverbindungen in der deutschen Wirtschaftssprache, die den Studierenden beim Facherlernen „Wirtschaftsdeutsch“ dienen. Zwar gelingt den Studenten den Wortschatz ausreichend zu erlernen, sobald aber mit der Wortverbindung begonnen wird, tauchen Probleme auf. Manchmal fallen den Lernenden/Lehrenden auch schwer, für die bekannte deutsche Wortverbindung eine Entsprechung in der Muttersprache zu finden. Das erschwert den Spracherwerbprozess und bereitet die Schwierigkeiten bei der Sprachvermittlung.

Der analytische Teil vorliegender Forschung basiert sich auf Wortverbindungen, die von den ausgewählten fachspezifischen Sachbereichen entnommen sind. Erstens werden hier die Wortverbindungen aller Art aufgelistet, danach werden sie in verschiedene Gruppen nach den Sachbereichen eingeteilt, sie nach den Kategorien geordnet und mit Angaben von Exzerptionsquellen versehen. Dabei

werden auch außer den freien und festen Wortverbindungen, noch die fachspezifischen Termini berücksichtigt.

Dieser Artikel versucht dazu beizutragen, den Untersuchungs- und Methodenbereich der bisherigen kontrastiven deutsch-georgischen wirtschaftsspezifischen Wortverbindungen zu erweitern und eine ihren Forschungslücken auf diesem Gebiet zu schließen.

2. Wortverbindungen - ein Überblick

Wortverbindungen erscheinen auf vielfältige Weise und in unterschiedlichen sprachlichen Formen. Die Wortverbindungen werden auch feste Wortverbindungen genannt. Begriffe wie „Idiom“ „Redensart“ und „Redewendung“ werden oft synonymisch verwendet „Neben dem Terminus Phraseologismus werden auch (mehr oder weniger synonym) andere äquivalente Ausdrücke verwendet wie z.B. Idiom, feste Wendung, Redewendung, phraseologische Wortverbindung, usw.,, *viele Linguisten sprechen deshalb von einem terminologischen Chaos, das in der Phraseologie herrscht*“ [Fleischer 1997a:2].

Die Begriffe „feste/phraseologische Wortverbindung“ und „freie Wortverbindung“ werden einander gegenübergestellt. Die freie Wortverbindung ist eine Phrase und deren Bedeutung ist kompositionell ableitbar, die feste Wortverbindung hingegen nicht. Der Phraseologismus ist ein neutraler Begriff für feste Wortverbindungen.

Feste bzw. phraseologische Wortverbindungen wie *eine Dividende ausschütten, mit schwarzen Zahlen arbeiten, unter der Hand verkaufen* spielen im Bereich der Wirtschaft eine große Rolle. Fleischer hat schon früh, die Textsortenabhängigkeit des Gebrauchs von Phraseologismen in Fachtexten und den Bedarf an Untersuchungen unterschiedlicher Korpora unterstrichen: „*Nicht nur das Vorkommen und die Funktion von Phraseologismen in Fachtexten sind interessant, sondern auch, inwiefern die-*

se sich intersprachlich unterscheiden“ [Fleischer 1997b: 52].

2. 1. Hauptmerkmale der fachspezifischen Wortverbindungen

In der Wirtschaftssprache werden die Wortverbindungen aller Art getroffen: die allgemeinsprachlichen Wortverbindungen sowohl freie als auch feste und fachspezifische Wortverbindungen, die in der Allgemeinsprache selten gebraucht werden. Duhme bemerkt, dass auch die Wirtschaftssprache ihre eigenen von der Allgemeinsprache unabhängigen Phraseologismen hervorbringt [vgl. Duhme 1991 a: 14].

Wirtschaftssprache als Fachsprache ist durch die Strukturmerkmale gekennzeichnet, die sie von anderen Sprachstilen abgrenzen. In der deutschen Fachsprache spielt das Verb eine kleine Rolle und hat keinen Zeitbezug. z.B. *Kredit genehmigen, eine Abmachung treffen*.

Manchmal ergibt sich eine Schwierigkeit bei der Abgrenzung von fachspezifischen und umgangssprachlichen Phraseologismen. In der Fachsprache treten viele Wendungen auf, die primär umgangssprachlich verwendet wurden, aber haben auch einen fachspezifischen Charakter. In den meisten Fällen, wo ein Substantiv als Basiskomponente auftritt, geht es um einen umgangssprachlichen Phraseologismus, der mindestens eine Komponente enthält, die eindeutig eine fachspezifische Bedeutung hat. Z. B. *gut/knapp bei der Kasse sein, Geld lockermachen, Geld wie Heu haben*. Diese Phraseologismen geben einem fachbezogenen journalistischen Text eine Expressivität.

Ein charakteristisches Merkmal für wirtschaftsspezifische Wortverbindungen besteht in der Kontrastbildung, in der eine Adjektivkomponente substituiert und damit wird die gegensätzliche Bedeutungsveränderung geäußert. Z.B. *steigende/anziehende Kurse*.

Wortverbindungen bilden Antonyme: *Kursaufschwung/Kurseinbruch* und im Gegensatz dazu auch Synonyme - die ähnliche oder gleiche Bedeutung

haben, z.B. *ins Konkurs gehen/ Konkurs anmelden; an die Börse bringen/an die Börse führen, an die Börse gehen; in Konkurs geben-Pleite machen, Bankrott gehen*.

Als Kriterien, die zum Zweck der Abgrenzung gegenüber freien Wortverbindungen dienen, sind *Polylexikalität, Festigkeit/Stabilität, Idiomatizität, Lexikalität* und *Reproduzierbarkeit* zu zählen. *Polylexikalität* bedeutet, dass die festen Wortverbindungen/ Phraseologismen aus mehr als einem Wort bestehen. Dieses Merkmal ist ein wichtiger Hinweis für Erkennung des Phraseologismus. Die *Festigkeit* bestimmt die Phraseologismen genau in der Kombination, deren Gesamtbedeutung aus der festen Kombination von einzelnen Elementen ergibt. Die Festigkeit weist eine *Stabilität* der Phraseologismen auf. Eine grundlegende Eigenschaft der Phraseologismen, durch die sie sich von freien Wortverbindungen unterscheiden, ist ihre (relative) Stabilität. Das bedeutet, dass die Veränderung des lexikalischen Komponentenbestandes oder der syntaktischen Struktur führt zum Verlust der phraseologischen Bedeutung einer Wortgruppe.

Mit der *Lexikalisierung* einer phraseologischen Einheit wird ihre Aufnahme und Speicherung im mentalen Lexikon gemeint. Sie ist als Einheit mental gespeichert und kann auch als ganzer wieder abgerufen werden. Dieses Wiederabrufen wird als *Reproduzierbarkeit* bezeichnet.

Bei der Phraseologie im engeren Sinne wird noch eine Eigenschaft angeführt *-Idiomatizität*. Darunter versteht man die semantische Transformation, die semantische Umdeutung der Komponenten oder des ganzen Phraseologismus. Darunter versteht Burger [2003b: 14] die Tatsache, dass die Komponenten eine durch die syntaktischen und semantischen Regularitäten der Verknüpfung nicht vollerklärbare Einheit bilden. Die Teilklasse der Phraseologismen, die auch dieses Kriterium erfüllen, bildet den Bereich der *Idiome*. Feste Wortverbindungen wie überhaupt Phraseologismen weisen eine relative feste Besetzung auf. Ein wörtlicher Austausch der festen Wortverbindung ist kaum möglich. Die Festigkeits-

grad und Grad der Idiomatizität hängen sehr eng zusammen. "Der Grad der Idiomatizität ist bei den verschiedenen Phraseologismen unterschiedlich" [Fleischer 1982c:36].

2. 2. Klassifikation der Wortverbindungen

Die Klassifikation betrifft vornehmlich die allgemeinsprachlichen Wortverbindungen. Aber es wird in vorliegender Arbeit versucht, weitere Bemerkungen bezüglich der Wortverbindungen in der deutschen Wirtschaftssprache vorzustellen und Beispiele aus dem Bereich der Wirtschaftssprache zu finden.

Nach der semantischen Klassifikation unterscheidet man Wortverbindungen nach Bedeutungsinhalten. Die Idiomatizität spielt hier eine wichtige Rolle. Nach dem Grad der Idiomatizität(bzw. der Motiviertheit) unterscheidet man:

1. Idiome (bzw. Vollidiomatische-unmotiviertere Phraseologismen), bei denen der Zusammenhang zwischen der wörtlichen und phraseologischen Bedeutung gering ist, z.B. *Pech haben*- Unglück haben (geo. ბედმა უმტყუნა/არ გაუმართლა. *bedmaumtquna / argaumaertla*); *an j-s Stuhl sitzen*- Aug(e) haben auf j- s Job (geo. სხვის თანამდებობაზე თვალი გექიროს. *skhvistanamdebo-bazetvaligechiros*);

2. Teilidiome (teilidiomatische/teilmotiviertere Phraseologismen), deren Gesamtbedeutung man aus der lexikalischen Bedeutung der einzelnen Komponenten teilweise erklären kann. *jmdm. das Geld aus der Tasche ziehen*- Geld aus der Tasche nehmen(geo. ჯიბიდან ფული ამოა-ცალო. *jibidampuliamoacalo*); *ein Geschäft platzen lassen* - das Geschäft bricht zusammen(geo. ბიზნესის დაშლა(ბიზნესი იშლება), ბიზნესის შეწყვეტა(ბიზნესი წყდება) *biznesidašla/ biznesišecqveta*;

3. Nichtidiomatische Phraseologismen. Nach Fleischer wird diese Gruppe Nominations-stereotype genannt und er bezeichnet sie als Kollokationen [1997: 58], z.B. *den Kaufvertrag/ein Geschäft abschließen*-geo. ნასყიდობის/ბიზნესის

ხელშეკრულების დადება *nasqidobis /biznesis/ khelšekrulebisdadeba*; *das Abkommen abschließen*-geo ხელშეკრულების დადება/გაფორმება *khelšekrulebisdadeba/ gapormeba*; *Handel treiben* - geo. ვაჭრობა. *vachroba*.

In dem Bereich der Wirtschaftssprache sind jedoch bestimmte Strukturmerkmale gekennzeichnet. Zwei größte morphologisch-syntaktischen Strukturtypen der wirtschaftsspezifischen Wortverbindungen sind:

1. Wortverbindung der Typ Substantiv + Verb: *den Aktienkurs beflügeln* - geo. აქციების კურსის გაზრდა. *Akciebiskursisgazrda*. *ein Bankgeschäft abwickeln* - geo. საბანკო ოპერაციის წარმოება. *sabankoperaciiscarmoeba*; Bezeichnend für diese Kategorie ist, dass sie häufig mit einer Präposition in Verbindung mit dem bestimmten oder unbestimmten Artikel erweitert wird z. B. *in Betrieb kommen/setzen* - geo. წარმოებაში შესვლა/ამუშავება. *carnoebašišesvla/ amušaveba*; *unter Kostendruck geraten*-geo. ხარჯების ზეწოლის ქვეშ მოხვედრა. *kharjebiszecoliskvešmikhvedra*

2. Als substantivische Wortverbindung der Typ Adjektiv + Substantiv: *gesunkener Dollarkurs* - geo. აწეული დოლარის კურსი, *daceulidolariskursi*; *steigender Dollar* - geo. მზარდი დოლარი, დოლარი იწევს. *mzardidolari/ dolarričevs*; *abrufbares Geld* geo. ანაზღაურებადი ფული. *anazghaurebadipuli*; *schwarzes Geld* - geo. შავი ფული. *šavipuli*; Bei den substantivischen Wortverbindungen ist eine Erweiterung selten zu sehen. Oftmals ist hier zu bemerken, dass das Adjektiv in übertragener Bedeutung verwendet wird. Es handelt sich dann um phraseologische Termini, z.B.: *europäischer Binnenmarkt* - geo. ევროპული შიდა ბაზარი. *evropulišidabazari*; *geo. kurzfristige Gewinne* - geo. მოკლევადიანი მოგებები. *moklevadianimogebebi*; *freier Handel* - geo. თავისუფალი ვაჭრობა. *tavisupalivachroba*;

2.3. Typen der fachspezifischen Wortverbindungen

Wie die Wortverbindungen, erscheinen auch die fachspezifischen Wortverbindungen auf vielfältige

Weise und in unterschiedlichen sprachlichen Formen. Die phraseologischen Termini haben im Bereich der jeweiligen Fachsprache keine usuelle Geltung wie die Termini und müssen alle Klassifikationskriterien eines Phraseologismus erfüllen. Man kann davon ausgehen, dass sie gemäß der Definition von Phraseologismus immer eine Wortgruppe bilden müssen, Termini dagegen können auch aus nichtidiomatischen Wörtern bestehen: z.B. *Kursaufschwung/ Kursrutsch*- geo. კურსის აწევა, კურსის დაწევა - *kursisaceva/kursisdaceva*;

Phraseologische –fachspezifische Termini können sowohl idiomatisch als auch nichtidiomatisch sein und geben in der Zielsprache vollständige oder partielle Äquivalente:

- Idiomatische fachspezifische Termini: *stille Reserven* - geo. ფარული რეზერვები. *parulirezervebi*; *den Fuß auf dem Markt fassen* - geo. აზარზე ფეხის მოკიდება - *bazarse pekhis mokideba*; *eingefrorene Preis e*- geo. გაყინული ფასები - *gaqinuli pasebi*; *die Aktienkursebewegen* - geo. აქციების კურსის მერყეობა - *akciebis kursis merqeoba*; *ein Bankgeschäft abwickeln* - geo. საბანკო ბიზნესის წარმოება - *sabankobiznesis carmoeba*.

- Nicht idiomatische fachspezifische Termini: *reales Einkommen*-geo. რეალური შემოსავალი - *realuri šemosavali*; *ein Konto/das Girokonto eröffnen/ auflösen/sperren/ überziehen/ ausgleichen* - geo. ანგარიშის გახსნა/შეწყვეტა/დაბლოკვა/დაფარვა/

გათანაბრება- *angarišis gaxsna/šecqveta/dablokva/daparva/gatanabreba*; *internatio-*

nale Kapitalmärkte - geo. კაპიტალის საერთაშორისო ბაზარი. *kapitalis saertašoriso bazari*; *Profit einbringen*- geo. მოგების მოტანა, სარგებლის მოტანა *mogebis motana/sargebelis motana*.

Es gibt auch die wirtschaftsspezifischen *Einwortphraseologismen*. Sie bestehen nicht aus einer Kom-

ination von Wortkomponenten, sondern aus Einzelwörtern. Die Einwortphraseologismen sind Komposita und mindestens ein kompositioneller Bestandteil muss einen idiomatischen Charakter aufweisen. Für die Wirtschaftssprache ist charakteristisch, dass hier Einwortphraseologismen nur im nominalen Bereich verwendet werden, z.B. *Börsenschlacht*-geo. ბირჟების ბრძოლა - *biržebisbrčola*; *Schwarzmarkt*- geo. შავი ბაზარი- *šavibazari*; *Schattenwirtschaft*- geo. ჩრდილოვანი ეკონომიკა- *črdilovaniekonomika*; *Wirtschaftskreislauf*-geo. ეკონომიკური ბრუნვა - *ekonomikuribrunva*; *die Währungsschwankung*- geo. ვალუტის კურსის რხევა/მერყეობა. *valutiskursisrkheva/merqeoba*. Diese Wortverbindungen geben in der georgischen Sprache vollständige Äquivalente, obwohl sie der Struktur nach keine Komposita sind.

Eine besondere Gruppe finden die Funktionsverbgefüge (FVG). Sie sind fester Bestandteil der Wortverbindungen und können nicht im gleichen Sinnanderweitig verwendet werden. Nach Helbig und Buscha [vgl. 1996: 79] wird ein Funktionsverbgefüge als Konstruktion von einem Funktionsverb (FV) und einem nominalen Bestandteil definiert. FV kann nicht ohne den nominalen Teil des FVG vorkommen und das gilt auch umgekehrt. Der nominale Teil ist in der Regel meist ein Substantiv in einer Präpositionalgruppe oder im Akkusativ. z.B. *in Betrieb nehmen*-etwas starten, *eine Überweisung vornehmen*-überweisen. Beide Teile bilden zusammen eine semantische Einheit und stehen zusammen im Text als Prädikat. Die Hauptbedeutung trägt das Substantiv, während das Verb semantisch leer ist. Sie unterscheiden sich wesentlich von den festen –vollidiomatischen Phraseologismen, wo alle Komponenten eine identifizierbare eigenständige Bedeutung haben. Trotzdem haben sie ein volles Recht im Bereich der Phraseologie zu bleiben. Die Funktionsverbgefüge sind Konstruktionen, die aus einem weitgehend bedeutungsentleerten Funktionsverb als Träger der grammatischen Kategorien und einem meist deverbale oder deadjektivischen Nomen bestehen, wobei das Nomen die Hauptbedeutung der

Wortverbindung trägt, z.B.: *Abschied nehmen* (sich verabschieden von jmdn.), *eine Frage stellen* (fragen).

Die Funktionsverbgefüge (FVG) kommen sowohl in der geschriebenen als auch in der gesprochenen Sprache sehr häufig vor und es ist sehr schwierig zu bestimmen, in welche Klassifikationsgruppe sie gehören, denn „*die Grenze zwischen Idiomatizität im weiteren Sinne und dem nichtübertragenen Gebrauch der Wendung des FVG ist fließend* [vgl. Duhme 1991 b: 99]. Man vergleicht die Funktionsverbgefüge auch mit den Kollokationen mit der Struktur S+V, z.B. *eine Abmachung treffen*-abmachen, *eine Entscheidung fallen*-entscheiden.

Wirtschaftsspezifische Wortverbindungen können in negative /düstere und positive Aussichten zuordnet werden: negative/düstere Aussichten

Die Wirtschaft steckt in der Krise / es herrscht eine Konjunkturkrise/ Es gibt einen Konjunkturreinbruch-geo. ეკონომიკური კრიზისია- *ekonomikurikrizisia*

Die wirtschaftliche Lage ist angespannt-geo. ეკონომიკური მდგომარეობა დაძაბულია - *ekonomikurimdgomareobada□abulia*

Die Exporte/ Ausfahrten brechen ein/ gehen zurück/sinken- geo. ექსპორტი უკან მიდის, ექსპორტი ვარდება - *eksportiukanmidis/eksportivardeba*

Die Wirtschaft schrumpft/schwächt sich ab –geo. ეკონომიკა მცირდება, შენელების გზაზეა - *ekonomikamcirdeba/ šenelebisgzazea*

Die Wirtschaft ist auf dem Wege der Rezession-geo. ეკონომიკა რეცესიის გზაზეა - *ekonomikarecesiisgzazea*

a. positive Aussichten

Eine Trendwende ist in Sicht- geo. ტენდენციის შეცვლის მოლოდინია - *tendenciis šecvlismolodinia*

Die Wirtschaft erholt sich/ Die Konjunktur zieht an - geo. ეკონომიკა გაჯანსაღებას იწყებს - *ekonomikagajansaghebasicqebs*

Die Wirtschaft belebt sich - geo.- ეკონო-

მიკა ძლიერდება - *ekonomika□lierdeba*
- ეკონომიკა გაძლიერების გზაზეა - *ekonomikaaghor□inebisgzazea*

Ein wirtschaftlicher Aufschwung setzt ein-geo. ეკონომიკური აღმავლობაა *ekonomikuriaghmavlobaa*

die Wirtschaft boomt-geo. ეკონომიკა სწრაფად ვითარდება - *ekonomikascrapadvitardeba*

3. Analyse der wirtschaftsspezifischen Wortverbindungen nach den Sachgruppen

Dieser Bereich umfasst sowohl freie als auch feste Wortverbindungen, die mit den folgenden Bereichen verbunden sind: Liefern und Verkehr, Geschäftskontakte, Kaufvertrag, Bankwesen, Kundenbetreuung, interkulturelles Management usw. Am häufigsten werden freie und Funktionsverbgefüge-Kollokationen gebraucht. Die wirtschaftsspezifischen freien Wortverbindungen werden in die Zielsprache wortgenau durch Kalkierung oder äquivalent-ungenau, inhaltlich übersetzt, haben in einigen Fällen eine wörtliche Bedeutung, was von ihrer Lesart abhängt. Die festen Wortverbindungen (sowohl wirtschaftsspezifische, als auch umgangssprachliche Phraseologismen) zeigen im Georgischen vollständige Äquivalenz (Übereinstimmung auf den semantischen/lexikalischen und syntaktischen Ebenen), partielle Äquivalenz (in beiden Sprachen die gleiche denotative Bedeutung mit deutlichen Unterschieden im Bild der lexikalischen Entsprechung, der Semantik und der Struktur), oder Nulläquivalenz (ohne adäquates phraseologisches Äquivalent).

3.1. Liefern und Verkehr

die Liefertermine absprechen/einhalten - geo. მიწოდების ვადების დათქმა/დაცვა - *micodebisvadebisdatqma/ dacvais*

Kategorie: freie Wortverbindungen; (vollständige Äquivalenz)

die Ware verladen/abladen - geo. საქონლის დატვირთვა/საქონლის ჩამოტვირთვა - *saqonlisdatvirtva/saqonlischamotvirtva*

Kategorie: freie Wortverbindungen; (vollständige Äquivalenz)

Kontakt halten – geo. კონტაქტის შენარჩუნება *kontaktiššenarčuneba*.

Ich kontaktiere auch die Kunden und spreche Liefertermine mit ihnen *ab*. Auch mit den Fahrern **halte** ich ständig **Kontakt**.

Kategorie: FVG (partielle Äquivalenz).

Profit einbringen- geo. მოგების/სარგებლის მოტანა - *mogebis/sargebelis motana*

Mit seinem Transportschema sollen die Fahrer ohne Probleme zurechtkommen. Gleichzeitig soll er aber auch die Kunden zufriedenstellen und der Firma **Profit einbringen**.

Kategorie: FVG; (vollständige Äquivalenz).

Zu den Preisen fahren geo. ფასებზე გასვლა - *pasebzegasvla*

Anders geht es nicht. Ich bin ja selbständig und muss **zu den Preisen fahren**, die Unternehmen bezahlen. Benzin, Reparaturen, Maut-Gebühren, Steuern, alles ist gestiegen.

Kategorie: ein teilidiomatischer wirtschaftsspezifischer Phraseologismus; (partielle Äquivalenz).

In Betrieb nehmen- geo. ექსპლუატაციაში შესვლა - *eksplloataciaši šesvla*

Das Wahrzeichen Stuttgart ist der Fernsehturm. Am 5. Februar 1956 wird er als erster Fernsehturm der Welt **in Betrieb genommen**.

Kategorie: FVG; (partielle Äquivalenz).

3.2. Geschäftskontakte

Dieser Bereich umfasst Wortverbindungen, die mit den Bereichen *-Absatz und Absatzmittlern*, mit den *Warenvertreibern* und *Verbrauchern* verbunden sind.

Waren vertreiben-geo. საქონლის რეალიზაცია *sakonlisrealizacia*;

Kategorie: freie Wortverbindung; (vollständige Äquivalenz).

direkter Absatz -geo. პირდაპირი გაყიდვები - *pirdapirigaqidvebi*;

Kategorie: teilidiomatischer

Fachausdruck; (vollständige Äquivalenz).

ins Auge fassen- 1. (aufmerksam, genau betrachten) geo. 1. თვალეში მიაშტერდე, დაეინებით უცქირო - *tvalebšimiašterde/dažinebitucqiro*;
2. planen, etwas zu tun; geo. დაგეგმო რაღაცის გაკეთება - *dagegmoraghacisgaketeba*

Wir haben uns dabei auch über die Arbeitsmöglichkeiten in Deutschland unterhalten und einen gemeinsamen Vertrieb **ins Auge gefasst**.

Kategorie: *vollidiomatischer verbaler Phraseologismus*; (die erste Bedeutung -vollständige Äquivalenz, die zweite Bedeutung-partielle Äquivalenz).

3.3. Kaufvertrag

Dieser Bereich umfasst Ausdrücke, die mit den *Preisen*, mit dem *Geldumsatz*, mit den *Ausgaben* usw. verbunden sind.

auf schnelle Gewinne setzen- სწრაფ მოგებაზე გასვლა - *scrapmogebazegatvla*

es gibt ein Unternehmen, das vor allem **auf schnelle Gewinne setzt** und ein Unternehmen mit einer Unternehmenskultur, die wirtschaftliche, soziale und ökologische Ziele vereint.

Kategorie: FVG; (partielle Äquivalenz).

in die Preisklasse einsteigen – ფასების აწევა - *pasebisaceva*.

Wert legen auf (A) – მნიშვნელობის მინიჭება - *mnišvnelobisminicheba*

Wir wollen **in die Preisklasse einsteigen**. Unsere Kunden **legen** vor allem **Wert** auf Qualität und Zuverlässigkeit

Kategorie: Teilidiomatische wirtschaftsspezifische Phraseologismen; (partielle Äquivalenz)

den Kaufvertrag abschließen - geo. სავაჭრო ხელშეკრულების დადება - *savachro khelšekrulebisdadeba*

Kaufverträge schließt man am besten nur schriftlich **ab**.

Kategorie: FVG; (partielle Äquivalenz).

3.4. Das Bankwesen

Diese Gruppe wird nach Basiskomponenten sortiert:

Finanzgeschäfte abwickeln –geo.- ფინანსური ტრანზაქციების მართვა; უნაღლო ფინანსური ბიზნესის წარმოება; *unaghdo pinansuri carmoeba*

Im Mittelalter werden in Frankfurt Bücher, Waffen, Gewürze und Stoffe verkauft und erste *bargeldlose Finanzgeschäfte abgewickelt*.

Kategorie: Kollokation (nicht-idiomatischer Phraseologismus);

(partielle Äquivalenz)

Syn. *ein Bankgeschäft abwickeln* - geo. საბანკო ბიზნესის წარმოება- *sabanko biznesis carmoeba*

Kategorie: Kollokationen- (nichtidiomatischer Phraseologismus) (partielle Äquivalenz)

Überweisungen abwickeln-geo. გადარიცხვების წარმოება - *gadarickhvebiscarmoeba*

Mit der EU-Standardüberweisung können Überweisungen in Länder der Europäischen Union genauso einfach und kostengünstig wie innerhalb Deutschlands *abgewickelt* werden.

Kategorie: Kollokation (nicht-idiomatischer Phraseologismus); (partielle Äquivalenz).

3.5 Kundenbetreuungen

die Kunden zufriedenstellen - geo. მომხმარებლის დაკმაყოფილება *momkhmareblisdakmaqopileba*

Anstrengungen unternehmen – geo. ძალისხმევა, ძალისხმევა დასჭირდა - □ *aliskhmeva daschirda*

Immer mehr Unternehmen *unternehmen* große *Anstrengungen*, um *ihre Kunden zufriedenzustellen*.

Kategorie:FVG;(partielle Äquivalenz).

Einem Audit unterziehen – geo. აუდიტის გავლა - *auditisgavla*

Im Anschluss darauf *unterzog* die Jury die besten Unternehmen *einem persönlichen Audit*.

Kategorie: wirtschaftsspezifischer Terminus;(partielle Äquivalenz).

Debatten entbrennen – geo. დებატების გაჩაღება - *debatebisgacagheba*

Nach der Insolvenz des Versandhauses *Quelle* ist eine *Debatte* über die Ursachen *entbrannt*.

Kategorie: Kollokation (nichtidiomatischer Phraseologismus);

(partielle Äquivalenz).

Die Insolvenz vermeiden – geo. გაკოტრების/ დამარცხების/ გადახდის უნარობის თავიდან აცილება - *gakotrebis/ damarckhebis/ gadakhdisuunarobis tavidan acileba*

Wenn *Quelle* rechtzeitig einen modernen, online-basierten Vertrieb aufgestellt hätte, hätte man die *Insolvenz vermeiden* können.

Kategorie: wirtschaftsspezifischer Terminus;(vollständige Äquivalenz);

j-m etw. vor der Nase wegschnappen - *etwas wegnehmen* - geo. ცხვირწინ ააცლის/

აართმევს; თვალსა და ხელს შუა ააცლის - *ckhvircin aacilis/ aartmevs; tvalsa da khels sua aacilis*

...seine Vorgesetzten beeindruckte er immer wieder, wenn er der Konkurrenz ein lukratives Angebot *vor der Nase wegschnappte*.

Kategorie: idiomatischer Phraseologismus (Vollständige Äquivalenz).

3.6 Interkulturelles Management

einen Schaden verursachen- geo. ზიანის მიყენება, ზიანის გამოწვევა - *zianismiqeneba; zianisgamocveva;*

Die aufgedeckten Straftaten *verursachten* in der deutschen Handels-und Konsumgüterbranche pro Jahr *einen Schaden* von rund 1, 35 Milliarden Euro.

Kategorie: FVG; (partielle Äquivalenz).

etw. läuft auf vollen Touren- geo. სრული სისწრაფით მუშაობს - *sruli siscrapit musaobs*

Die Produktion in den ersten beiden Werksteilen *läuft bereits auf vollen Touren*.

Kategorie: vollidiomatischer verbaler Phraseologismus(partielle Äquivalenz).

Job an den Nagel hängen- geo. კარი გაიჯახა-

ხუნა - *karigajakhuna*, wörtlich: er schlug die Tür zu; die phraseologische Bedeutung: nicht mehr weiter machen≈aufgeben

Schulz ist nicht mehr da. Er hat seinen **Job an den Nagel gehängt**.

Kategorie: vollidiomatischer verbaler Phraseologismus; (partielle Äquivalenz);

In die eigene Tasche wirtschaften - geo.საკუთარ ჯიბეზე/საკუთარ მოგებაზე/

სარგებელზე ზრუნვა - *sakutarjibeze/sakutarmogebaze/ sargebelzezunva*; die phraseologische Bedeutung: auf betrügerische Weise Profit machen

Er hat angeblich **in die eigene Tasche gewirtschaftet**.

Kategorie: wirtschaftsspezifischer vollidiomatischer Phraseologismus; (partielle Äquivalenz)

in die Schuhe schieben – geo.დანაშაულის სხვას გადააბრალო/სხვას მიაწერო - *današauliskhvasgadaabralo/skhvasmiacero*, lit.ფეხსაცმელში ჩაჩრა/შეჩრა - *fekhsacmelšichachra/ šechna*; die phraseologische Bedeutung: jm. die Schuld zuschieben.

Das glaube ich nicht. Man will ihm nur die finanziellen Schwierigkeiten des Unternehmens **in die Schuhe schieben**.

Kategorie: vollidiomatischer verbaler Phraseologismus (Nulläquivalenz)

an-js. Stuhl sägen – geo. სხვის ადგილს/სკამს უთვალთვალებს- *skhvis adgils /skamsutvalvalebs*; die phraseologische Bedeutung: hat Auge auf jmds. Position

Der Junge Mann ist sehr ehrgeizig. Er hat versucht, **am Stuhl** Geschäftsführers **zu sägen**.

Kategorie: metaphorischer Phraseologismus; (partielle Äquivalenz).

auf die lange Bank schieben - geo. გადადო/გააჭიანურო - *gadado-gaachinauro*

die phraseologische Bedeutung: lange verzögen; etwas lange Zeit nicht erledigen

Wenn so viel Unruhe im Betrieb ist, darf man Entscheidungen nicht **auf die lange Bank schieben**.

Kategorie: vollidiomatischer

Phraseologismus; (partielle Äquivalenz).

Zusammenfassung

Es muss bemerkt werden, dass das Vorkommen der festen Wortverbindungen und ihre Funktion in Fachtexten sehr interessant ist, aber ebenso interessant ist die Forschung der Frage - inwiefern diese sich intersprachlich unterscheiden.

Die Untersuchung hat gezeigt, dass es zu dieser Gruppe sowohl allgemeine umgangssprachliche Wortverbindungen/Phraseologismen, als auch fachspezifische Wortverbindungen, freie und phraseologischen fachspezifische Termini und wirtschaftsspezifische *Einwort-phraseologisme* gehören. Die Einwortphraseologismen sind Komposita, deren mindestens ein kompositioneller Bestandteil einen idiomatischen Charakter aufweisen muss. Sie werden nur im nominalen Bereich verwendet werden, können sowohl idiomatisch als auch nichtidiomatisch sein und haben in der Zielsprache vollständige oder partielle Äquivalente.

Am häufigsten werden Funktionsverbgefüge bzw. Kollokationen gebraucht. Sie unterscheiden sich wesentlich von den festen –vollidiomatischen Phraseologismen, wo alle Komponenten eine identifizierbare eigenständige Bedeutung haben.

Nach der Analyse der Wortverbindungen wird die Besonderheit der fachsprachlichen Wortverbindungen im Gegensatz zu alltäglichen Phraseologismen sichtbar.

Was die Äquivalenzbeziehungen betrifft, weisen Wortverbindungen vollständige, teilvollständige und Nulläquivalenzbeziehungen auf. Die Symbole mancher Wortverbindungen sind nur einzelsprachlich und damit einzelkulturspezifisch.

Literatur

1. Burger Herald. (2007): *Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt Verlag

2. Duhme Michael (1991): *Phraseologie der deutschen Wirtschaftssprache: eine empirische Untersuchung zur Verwendung von Phraseologismen in*

journalistischen. Fachtexten, Essen: Verlag. Die Blaue Eule

3.Fleischer Wolfgang. (1997): Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. 2.,durchgesehene und ergänzte Auflage. Tübingen: Niemeyer

4.Fleischer Wolfgang.(1982): Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut. Leipzig

5.Helbig Gerhard und Buscha Joachim.(1996): Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht, Leipzig: Langenscheidt

6.Steyer Kathrin (2004): b: 91f in: Ayfer Aktas 2008. Usuelle Wortverbindungen in der Wirtschaftssprache im Deutschen und ihre Entsprechungen im Türkischen. Europäische Hochschulschriften. Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften [http:// www.d-nb.de](http://www.d-nb.de)

Wörterbücher

1.Binowitsch Leonid und Grischin Nikolai. (1975): Deutsch-Russisches Phraseologisches Wörterbuch, Moskau:Verlag Russische Sprache.

2.Stambolishvili, Nana. (2010): Deutsch-Georgisches Phraseologisches Wörterbuch. Batumi: Staatliche Shota Rustaveli Universität Verlag

გერმანული ბიზნეს ენისთვის დამახასიათებელი შესიტყვებები და მათი ქართული ეკვივალენტები

ნანა სტამბოლიშვილი

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ევროპეისტიკის დეპარტამენტი

ნინოშვილის ქ. №35, ბათუმი, საქართველო

ტელ: 593 324 653

E-mail:n_stamboli@yahoo.com

ნუნუ ბახტაძე

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ევროპეისტიკის დეპარტამენტი

ნინოშვილის ქ. №35, 6010, ბათუმი,

საქართველო

ტელ: 599 407 420

E-mail: nubakhtadze@yahoo.de

რეზიუმე

შესიტყვებები ადამიანის კომუნიკაციის მნიშვნელოვანი ქვაკუთხედია. ენების შედარება-შეპირისპირება მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ენის კვლევაში. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კონტრასტული კვლევები საქმიანი კომუნიკაციის სფეროში.

ბათუმის შოთა რუსთაველის უნივერსიტეტის სტუდენტები სწავლობენ ბიზნეს გერმანულ ენას, როგორც სასწავლო დისციპლინას. ბიზნეს ენის დაუფლებისას მათ უძნელდებათ შესიტყვებების (განსაკუთრებით მყარი შესიტყვების) მნიშვნელობის გამოცნობა. ბიზნეს ენის შესწავლაში გამოვლენილმა სიძნელეებმა გამოიწვია ჩვენი ინტერესი ბიზნეს ენისთვის დამახასიათებელი დარგობრივი ტერმინოლოგიის, მყარი შესიტყვებების შესწავლისა და ქართული ეკვივალენტების დადგენის საკითხისადმი.

ჩვენი მიზანია სახელმძღვანელოს „ბიზნეს გერმანული“ მიხედვით ბიზნეს ენისათვის დამახასიათებელი სპეციფიკური ტერმინების და მყარი შესიტყვებების გამოვლენა და გაანალიზება, გერმანულ სიტყვათა კომბინაციებისთვის ქართული ეკვივალენტების შერჩევა და ორ ენასა და კულტურას შორის ეკვივალენტურობის დადგენა.

იმედი გვაქვს, რომ ქართულ ენაზე თარგმნილი გერმანული სპეციფიკური ტერმინები და ბიზნეს ენისთვის დამახასიათებელი შესიტყვებები გაუადვილებს სტუდენტებს ენის შესწავლას და მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს გერმანულ-ქართული ტერმინოლოგიის თარგმანში.

კონტრასტული შედარების მეშვეობით, სტუდენტები შეძლებენ ისწავლონ ბევრი რამ ენის სტრუქტურებისა და აზროვნების შესახებ.

საკვანძო სიტყვები:

შესიტყვებები, ბიზნესის ენა, სპეციფიკური ტერმინები, ენების შედარება.

Словосочетания, свойственные немецкому бизнес языку и их грузинские эквиваленты

Стамболишвили Нана Михайловна
Государственный университет им. Шота
Руставели
Департамент Европеистики
Ул. Ниношвили №35, 6010, Батуми, Грузия
Тел.: 593 324 653
E-mail: n_stamboli@yahoo.com

Бахтадзе Нуну Романовна
Государственный университет им. Шота
Руставели
Департамент Европеистики
Ул. Ниношвили №35, 6010, Батуми, Грузия
Тел.: 599 407 420
E-mail: nubakhtadze @yahoo.de

Резюме

Словосочетания являются важными компонентами человеческого общения. Сравнение языков играет очень важную роль в изучении языков. Особенно важную роль играют контрастные исследования в коммуникации технического языка.

Наши студенты изучают немецкий язык бизнеса, как предмет обучения. При приобретении бизнес-языка, им особенно сложно угадать смысл словосочетаний (особенно устойчивых

словосочетаний). Эти барьеры для изучения делового языка вызвали интерес к изучению терминологии словосочетаний и установлению грузинских эквивалентов.

Наша цель - выявить и проанализировать терминологию, характеризующую деловой язык, немецкие словосочетания в учебнике «Деловой немецкий». Выбрать грузинские эквиваленты для немецких словосочетаний и установить отношения эквивалентности между двумя языками и культурами.

Мы надеемся, что немецкие экономические фразы со сложными техническими терминами в переводе на грузинский язык облегчат изучение языка студентов и внесут ценный вклад в пробелы в переводах немецко-грузинской терминологии.

Наши студенты могут многое узнать о структурах языка и мышления через контрастное сравнение.

Ключевые слова:

словосочетания, деловой язык, терминология, сравнение языков.

სოციალური მეცნიერებები

Social Sciences

Социальные науки

მტკიცებულებათა დასაშვებობის საკითხი სამოქალაქო პროცესში

ანგი ხუციშვილი

ქართულ ამერიკული უნივერსიტეტი

მ. ალექსიძის ქ. №10, 0160, თბილისი,

საქართველო

იურიდიული ფაკულტეტი

ტელ: 599 478 180

E-mail: angigeorgia@gmail.com

რეზიუმე

საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით, მტკიცებულებათა დასაშვებობის საკითხს წყვეტს საქმის განმხილველი მოსამართლე, ამასთანავე პროცესში მონაწილე მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებამოსილებებით და მოქმედებს შეჯიბრობითობის პრინციპი. საქმეზე ჭეშმარიტების დადგენის მიზნით უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება, მხარეებს შესაძლებლობა ჰქონდეთ წარადგინონ მტკიცებულებები და თავის მხრივ, სასამართლომ უზრუნველყოს, საქმეზე დაურთოს ყველა ის მტკიცებულება, რაც მნიშვნელოვნად დაეხმარება სასამართლოს საქმის ობიექტურად და დროულად გადაწყვეტაში.

2018 წელს სსსკ-ში შევიდა ცვლილება: 103-ე მუხლს დაემატა მე-4 პუნქტი, რის მიხედვითაც, მტკიცებულებათა დასაშვებობის საკითხს მოსამართლე განიხილავს საქმის მოსამზადებელი ეტაპის დასრულების შემდგომ ზეპირი მოსმენით. აღნიშნული ნორმის მიღება, ვფიქრობთ, არ არის ეფექტური და იგი იწვევს სსსკ-ის გადატვირთვას.

საკვანძო სიტყვები:

მტკიცებულებები, დასაშვებობა, სასამართლო, შეფასება, გამოკვლევა.

შესავალი

სამოქალაქო სამართლის მიზანია უზრუნველყოს ყველა ადამიანის უფლებებისა და სამართლიანობის დაცვა, სასამართლო

უფლების დაცვა კონსტიტუციური უფლებებია, რომელიც კონსტიტუციაშიც ხაზგასმით არის აღნიშნული, სასამართლო მოწოდებულია ყველა ზომით დაიცვას მოქალაქეთა კანონიერი უფლებები და მხარეები სარგებლობდნენ თანაბარი უფლებებით, განცხადების მიღებაზე უარის თქმა შეუძლია მხოლოდ კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში. სხვა დანარჩენ შემთხვევაში სასამართლო ვალდებულია განიხილოს საქმეები, მიიღოს საქმეზე სამართლიანი და დროული გადაწყვეტილებები, რაც, თავის მხრივ, საზოგადოებაში ზრდის კანონისადმი პატივისცემას. სასამართლოს მხრიდან დროულად საქმის გადაწყვეტა კიდევ უფრო ზრდის სასამართლოს დროის რაციონალურად გამოყენებას და უწყობს ხელს ეფექტური მართლმსაჯულების გამოყენებას. იმდენად, რამდენადაც მნიშვნელოვანია საქმეზე თანდართული იყოს საქმისათვის მნიშვნელოვანი მტკიცებულებები, ასევე მნიშვნელოვანია კანონმდებლობის იმგვარად დახვეწა და ახალი რეგულაციების მიღება, რომ ხელი ეწყობოდეს საქმის დროულ განხილვას, ახალი რეგულაცია უნდა ქმნიდეს გარანტს და იყოს ეფექტური და მოქნილი, რათა სასამართლომ შეძლოს დაურთოს მტკიცებულებები, გამოიკვლიოს გადასაწყვეტი საკითხი და შეეძლოს დაასრულოს საქმე ერთ პროცესზე.*

ძირითადი ნაწილი

ნებისმიერი საქმის გადაწყვეტა დაკავშირებულია ფაქტების გამოკვლევასთან და სათანადო შეფასებასთან, ფაქტების გამოკვლევა დაკავშირებულია იმასთან, რომ სასამართლო განიხილავს და აფასებს საქმეში არსებულ მტკიცებულებებსა და გარემოებებს, რის მიხედვითაც იღებს გადაწყვეტილებას სადაო გარემოებებთან

* ა. კობახიძე. სამოქალაქო საპროცესო სამართალი. თბილისი, 2001, გვ. 19-20

დაკავშირებით. სამართლებრივი ურთიერთობა შეიძლება არსებობდეს მხოლოდ იურიდიული ფაქტების საფუძველზე, ანუ საფუძველზე, რომელიც გარკვეულწილად დაკავშირებულია იურიდიულ შედეგებზე. აქედან გამომდინარე, სასამართლო ვერ გადაწყვეტს ვერცერთ სამოქალაქო საქმეს, თუ მის მიერ წინასწარ არ იქნა დადგენილი და გამოკვლეული მტკიცებულებები. სასამართლოს მიერ გამოსაკვლევი მტკიცებულება შესაძლებელია იყოს სხვადასხვა, წერილობითი, ნივთიერი, მოწმის ჩვენება და სხვა. მიუხედავად გამოსაკვლევი მტკიცებულებების ფორმისა და ბუნებისა, სასამართლო ვალდებულია გამოიკვლიოს ყოველმხრივ ობიექტურად და სრულად, იმსჯელოს ამ მტკიცებულებების წარმოშობის კანონიერებაზე და დაადგინოს არსებული მტკიცებულებების კავშირი (შესახებობა) გადასაწყვეტ საგანთან. ყოველივე ამის გათვალისწინებით სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას მტკიცებულების დაშვება-არდაშვების საკითხზე. გარდა იმისა, რომ სასამართლო უნდა იკვლევდეს სრულად და ობიექტურად წარდგენილ მტკიცებულებებს, იგი უნდა ცდილობდეს სასამართლო პროცესში წარმართოს იმდაგვარად, რომ შესაძლებელი იყოს მის ერთ სასამართლო პროცესში დასრულება.*

სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანისას უნდა ხელმძღვანელობდეს კანონმდებლობით და თითოეული გადაწყვეტილება უნდა იყოს იურიდიულად დასაბუთებული და განმარტებული, თუ რა გარემოებებზე და მტკიცებულებებზე დაყრდნობით გამოაქვს სასამართლოს გადაწყვეტილება. გადაწყვეტილება დასაბუთებულად ითვლება, თუ მას საფუძვლად უდევს სასამართლოს მიერ სრულად და ობიექტურად გამოკვლეული მტკიცებულებები. სასამართლო გადაწყვეტილებები უნდა ემყარებოდეს ლოგიკურ მსჯელობას, ლოგიკური

* თ. ლილუაშვილი, სამოქალაქო საპროცესო სამართალი. თბილისი, 2014, გვ. 258-259

მსჯელობისას მოსამართლე გადაწყვეტილებაში უნდა აყალიბებდეს თავის შეხედულებას და იგი უნდა გამოხატავდეს მოსამართლის შინაგან რწმენას, ასევე დასაბუთებული უნდა იყოს, თუ რა გარემოებებმა ან რა ფაქტებმა ჩამოუყალიბა საქმის განმხილველ მოსამართლეს ეს შინაგანი რწმენა.**

სასამართლო მთავარ სხდომამდე ატარებს გარკვეულ მოქმედებებს, რომელიც დაკავშირებულია საქმის განხილვასთან, ყოველივე მოქმედება სხვა დანარჩენ გარემოებებთან ერთად მიმართული უნა იყოს იმისკენ, რომ მოსამართლემ შეძლოს საქმის ერთ პროცესში დამთავრება. სწორედ აქედან გამომდინარეობს, რომ მოსამართლე აძლევს სხვადასხვა დავალებებს პროცესში მონაწილე მხარეებს, მოსთხოვს მათ შესაგებლის წარდგენას დადგენილ ვადაში, გამოითხოვს მტკიცებულებებს, ავალებს თანაშემწეს პროცესისათვის სხვა ღონისძიების გატარებას, მოიწვევს ექსპერტს, საქმეში ჩააბამს მესამე პირებს, საჭიროების შემთხვევაში მოახდენს იმ ნივთების ადგილზე დათვალიერებას, რომელიც შეუძლებელია წარდგენილ იქნას სასამართლოში. ყოველივე ზემოთ ხსენებული გარემოებები ემსახურება ერთ მიზანს, სასამართლო უნდა ცდილობდეს მოუკერძოვებლად და ობიექტურად მოახდინოს საქმის გამოკვლევა მხარეთა ინტერესების დაცვით და განახორციელოს მართლმსაჯულება ეფექტურად საქმის ერთ პროცესში დამთავრებით.***

2018 წელს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 103 –ე მუხლში მოხდა მე-4 პუნქტის დამატება, რომლის შინაარსის ფორმულირება მოხდა შემდეგნაირად: „საქმის მოსამზადებელი ეტაპის დასრულებამდე წარდგენილი მტკიცებულებები საქმეს დაე-

** Треушников М. Относимость и допустимость доказательств в гражданском процессе. М. Юрид. лит. 1981, т. 66, стр.3-7

*** შ. ქურდაძე. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო სამართალი. თბილისი, 2012, გვ. 208-220

როგეზა და მათ განიხილავს და შეამოწმებს სასამართლო ამავე კოდექსის 225-ე მუხლით დადგენილი წესით. საქმის მოსამზადებელი ეტაპის დასრულების შემდგომ წარდგენილი მტკიცებულებების მიღების საკითხს სასამართლო განიხილავს მხარეთა მოსაზრებების გათვალისწინებით, ზეპირი მოსმენით“. აღნიშნული ნორმის მიღების ძირითად მიზეზად განმარტებულია, რომ იგი მიღებულია საქმის გამარტივებისათვის და იმ პრაქტიკის გამოსწორებისათვის, რომელიც ბოლო პერიოდში დამკვიდრდა საქართველოს სასამართლოებში, კერძოდ, სასამართლო პრაქტიკამ აჩვენა, რომ საქმის განხილვისას მოსამართლეებს ჭირდებათ დიდი დრო მტკიცებულებების საქმეზე დაშვება-არდაშვების ნაწილში, ზემოთხსენებული ნორმა კი აძლევს სასამართლოს საშუალებას მოახდინოს უფრო სწრაფი და ეფექტური მართლმსაჯულების განხორციელება და საქმის ერთ პროცესში დასრულება. ბარათში ასევე განმარტებულია, რომ საქმის განხილვის მომზადების სტადიაზე, წარდგენილი მტკიცებულების მიღება-არმიღების საკითხის გადასაწყვეტად ტარდებოდა არაერთი მოსამზადებელი სხდომა და იხილებოდა საკითხი, დართულიყო თუ არა წარდგენილი მტკიცებულება განსახილველ საქმეს. განმარტებით ბარათში ავტორი ასევე მიუთითებს, რომ სარჩელსა და შესაგებელზე დართული მტკიცებულებები ავტომატურად ერთვებიან საქმეში, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ნებისმიერი სამართლებრივი შედეგი ავტომატურად არ ხდება, ვინაიდან ნებისმიერ შემთხვევაში არც შესაგებელზე და არც სარჩელზე თანდართული მტკიცებულებების დართვა საქმეზე ვერ მოხდება ავტომატურად, ვინაიდან ამას ადგენს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-3 ნაწილისა და 104-ე მუხლის პირველი ნაწილი, რომელიც განსაზღვრავს მტკიცებულებათა დასაშვებობის ან დაშვებაზე უარის თქმის წესს.

მიგვაჩნია, რომ ავტორის მიერ არ არის ასევე გათვალისწინებული მხარის უფლებები, მოსარჩელეს, ასევე მოპასუხეს, ნებისმიერ სტადიაზე უნდა შეეძლოს გამოხატოს თავისი პოზიცია. სასამართლოში პროცესის მიმდინარეობა დაფუძნებულია შეჯიბრობითობის პრინციპის გათვალისწინებით, აქედან გამომდინარე, აქვს კონსტიტუციური უფლება იღოს წარდგენილი მტკიცებულებების დასაშვებობის საკითხზე, წარადგინოს საკუთარი მოსაზრებები და შეამდგომლობები, სსსკ-ის 103-ე მუხლის მე-4 ნაწილის დამატება კი მხარეს უზღუდავს ამ კონსტიტუციური უფლების გამოყენებას, ვინაიდან მას საწყის სტადიაზე ეზღუდება უფლება, მოსთხოვოს სასამართლოს საქმეზე მტკიცებულებების დართვაზე უარის თქმა.*

დასკვნა

მართლმსაჯულების განხორციელება არის ყოველთვის კანონის საზღვრებში მოქცეული და შესაბამისი გადაწყვეტილებაც დაფუძნებულია უტყუარ და სრულად გამოკვლეულ მტკიცებულებებზე, შესაბამისად, მტკიცებულებების, როგორც გამოკვლევის და შეფასების, ასევე მისი საქმეებზე დაშვების საკითხი წარმოადგენს ერთ – ერთ უმნიშვნელოვანეს კომპონენტს მართლმსაჯულების განხორციელებაში. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102, 103, 104 და 105-ე მუხლები ადგენს მტკიცებულებების მიღებისა და გამოკვლევის წესებს, ასევე სსსკ-ის მე-200 მუხლი ითვალისწინებს საქმის ერთ სხდომაზე დამთავრებას, თუკი არსებობს ამის საშუალება და გარემოებები, სსსკ-ის 103 მუხლის მე-4 პუნქტის დამატება, ვფიქრობთ, არ ემსახურება სამოქალაქო კოდექსისათვის საჭირო მიზნებს, კერძოდ, აღნიშნული ნორმის მიღება-არ მიღება არ არის ეფექტიანი, გამომდინარე იქიდან, რომ

* შ. ქურდაძე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 103-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შემოღების პრაქტიკული მნიშვნელობისა და მიზანშეწონილობის შესახებ

მისი არსი და შინაარსი ვერ დააჩქარებს საქმის განხილვას, როგორც ეს განმარტებით ბარათში არის აღნიშნული. ამ წესის შემოღებით, პრაქტიკული თვალსაზრისით, მოსამართლე იღებს გადაწყვეტილებას მიიღოს მტკიცებულება და შემდგომ მას განიხილავს მთავარ სხდომაზე მხარეების მოსაზრებების გათვალისწინებით.

მტკიცებულებების მიღებაზე მოსამართლის განჩინება. ამ ნორმის მიხედვით მოსამართლე შემდგომ მსჯელობს, მთავარ სხდომაზე, მხარეების მოსაზრებების გათვალისწინებით მტკიცებულებების დასაშვებობის საკითხზე. აღნიშნული პროცედურა უფრო დიდ დროს მოითხოვს და არ არის ეფექტური რეგულაცია. განმარტებით ბარათში ავტორი თავად აღიარებს, რომ ნორმის მიღების ძირითადი მიზანია სასამართლოში დამკვიდრებული არასწორი პრაქტიკის ხელშეწყობა, როდესაც მტკიცებულებების დართვის საკითხზე იხარჯება დიდი დრო და მოსამართლეებს უწევთ, შესაძლოა, რამდენიმე სხდომაზეც, მტკიცებულებების დაშვების საკითხის განხილვა. ახალი ნორმის მიხედვით, მოსამართლე იმსჯელებს მხარეებთან ერთად მთავარ სხდომაზე, თუმცა აღნიშნული არ ცვლის ვითარებას, ვინაიდან მოსამართლეს მაინც უწევს ამ მტკიცებულებების დაშვება-არდაშვების საკითხის განხილვა, მხარეს კი, რომელსაც, შესაძლოა, მოსამზადებელ სხდომაზევე ჰქონდა ლეგიტიმური პროტესტი საქმეზე, ეს უფლება ჩამორთმეული აქვს.

კანონი უწესებს სასამართლოებს პროცესის იმგვარად წარმართვას, რომ გამორიცხული იქნეს საქმეზე იმ მტკიცებულებების დაშვების საკითხი, რომელიც უსარგებლოა, ამ რეგულაციით კი ვიღებთ შემდეგს – საქმეში უსარგებლო მტკიცებულების მოხვედრის ალბათობა დიდია, რაც პროცესის გაჭიანურებას შეუწყობს ხელს და ქმნის დიდ ალბათობას, რომ საქმის განხილვა, შესაძლოა, ვერ მოესწროს ერთ პროცესში.

ნებისმიერი კანონი ან რეგულაცია, რომელიც მიიღება, მიმართული უნდა იყოს პროცესის გაჯანსაღებისა და გამარტივებისკენ, უნდა იყოს მკაფიო და ნათლად გამოხატავდეს რეგულაციის მიღების მიზანს და არსს, რომელიც არ ბადებს ეჭვს და კითხვის ნიშნებს, თუ რა საჭიროებიდან გამომდინარე იქნა მიღებული ესა თუ ის რეგულაცია და რა მიზანს და ამოცანას ემსახურება. სსსკ-ის მე-4 მუხლის მიღება ბადებს ბუნდოვან მხარეებს, პრაქტიკულად იგი პროცესს არ აჯანსაღებს და ქმნის მაღალ ალბათობას პროცესის გაჭიანურებისას, ასევე ამ ნორმის მიღება, მიგვაჩნია, რომ ტვირთავს სსსკ-ს, ვინაიდან აღნიშნულ კოდექსში არსებული ნორმები იძლევა საშუალებას, სასამართლოს მხრიდან ეფექტური და დროული მართლმსაჯულება განხორციელდეს.

ლიტერატურა

1. Треушников М. К. (1981): Относимость и допустимость доказательств в гражданском процессе. М. Юрид. лит.
2. თ. ლილუაშვილი (2014): სამოქალაქო საპროცესო სამართალი. თბილისი
3. შ. ქურდაძე (2012): საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო სამართალი. თბილისი
4. ა. კობახიძე (2001): სამოქალაქო საპროცესო სამართალი. თბილისი
5. შ. ქურდაძე. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 103-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შემოღების პრაქტიკული მნიშვნელობისა და მიზანშეწონილობის შესახებ

ინტერნეტ რესურსები

1. <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/>

pdf/n70-mnishvnelovani-ganmarteba.pdf

2. <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/samoq2008-5-uni.pdf>

3. <https://blh.com.ge/forums/Topic/%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A5%E1%83%9D-%E1%83%9E%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%AA%E1%83%94%E1%83%A1%E1%83%98/page/3/>

4. <http://www.supremecourt.ge/files/upload-file/pdf/saertashoriso-kvlevebi4.pdf>

The Question of Acceptability in Civil Process

Angi Khutsishvili

Georgian-American University

Faculty of Law

10, Aleksidze str., 0160, Tbilisi, Georgia

Tel.: 599 478 180

E-mail: angigeorgia@gmail.com

Abstract

According to current legislature, the question concerning the acceptability of evidence is determined by the judge, besides the parties participating in the process have equal rights and the principle of competitiveness is in effect. In order to find the truth, great attention is paid to the potential of the parties to present the evidence and the court availability to add the evidence enabling the objective and timely decision.

In 2018 changes were made in the Criminal Law Code of Georgia, in particular, the fourth paragraph was added to the 103rd article according to which a judge considers the acceptability of the evidence by means of oral hearing after the end of the preparation stage of the case. Obtaining this norm doesn't seem to be efficient and causes overloading of the Crimi-

nal Law Code of Georgia.

Keywords:

evidence, acceptability, court, estimation, investigation.

Вопрос о допустимости доказательств в гражданском процессе

Хуцшивили Анги Имедаевич

Грузино-американский университет

Юридический факультет

Ул. М. Алексидзе №10, 0160, Тбилиси, Грузия

Тел.: 599 478 180

E-mail: angigeorgia@gmail.com

Резюме

По действующему законодательству Грузии, вопрос допустимости доказательств решается судьей, ведущей дело, в то же время, принимая участия в процессе стороны, пользуются одинаковыми правами. Для достижения истины, большое значение отводится тому, чтобы стороны могли предъявить доказательства, а со своей стороны, суд должен обеспечить включение в дело всех тех доказательств, которые значительно помогут в объективном и своевременном решении дела.

В 2018 году в ГЗГГ вошли поправки к статье 103, куда был добавлен пункт 4 о допустимости доказательств, обсуждаемых судьей после окончания предварительного этапа дела в устном прослушивании. Принятие этих изменений не эффективны и перегружают ГЗГГ.

Ключевые слова:

доказательства, допустимость, суд, оценка, исследование.

Роль международного туризма в экономике республики Казахстан

Карбетова Затира Рахимовна

Казахский университет технологии и бизнеса

Г. Астана, Республика Казахстан

Тел.8 775 363 3978

E-mail: kzr_2011@mail.ru

Курманкулова Нуржамал Жумагазовна

Казахский университет технологии и бизнеса

Г. Астана, Республика Казахстан

Тел.8 701 800 4460

E-mail: kzr_2011@mail.ru

Резюме

Роль международного туризма в экономике РК определяется степенью достижения поставленной цели. Главной целью стратегии регулирования и поддержки эффективного развития международного туризма является создание в РК модернизированного, соответствующего мировым стандартам туристического комплекса. На современном этапе актуальные проблемы туризма и пути их решения в Казахстане должны рассматриваться как основа инновационного подхода в развитии международного туризма, где государственная поддержка туризма является необходимым условием устойчивого развития отрасли. Таким образом, влияние туризма на развитие мировой экономики сложно переоценить и оно постоянно увеличивается. Туризм продолжает развиваться уверенными темпами, несмотря на некоторый спад в связи с мировым экономическим кризисом. Поэтому Казахстану важно найти свое место в международном туризме и выступить на мировом рынке с достойным и конкурентоспособным предложением.

Ключевые слова:

международный туризм, туристический комплекс, мировая экономика, природные ресурсы, развитие, формирование, цель, проблемы, рынков.

Введение

Главной целью развития туризма в Казахстане является формирование экологически и социально ориентированной, высокорентабельной и конкурентоспособной туристской индустрии, способной обеспечивать потребности туристов в разнообразных туристических услугах, приносящие доходы стране и новые рабочие места, в том числе и в смежных с туризмом отраслях экономики. Роль международного туризма в экономике РК определяется степенью достижения этой цели. Международный туризм в настоящее время является одной из наиболее динамично развивающихся отраслей внешнеэкономической деятельности. Казахстан, обладая уникальными природными ресурсами и самобытной культурой кочевого народа, имеет огромный нереализованный потенциал для развития туризма на международном и региональном рынках.

Туристическая индустрия Казахстана способна максимально реализовать свои конкурентные преимущества при концентрации рыночных усилий на определенных видах туризма и целевых рынках. Современный туризм столь же противоречив, что и процессы, протекающие в современном мире. Но именно туризм стал одним из способов формирования общечеловеческих ценностей, наиболее доступным способом познания, изучения и сохранения исторического, культурного и природного наследия в XXI веке.

Основная часть

На современном этапе актуальные проблемы туризма и пути их решения в Казахстане должны рассматриваться как основа инновационного подхода в развитии отечественного международного туризма, где государственная поддержка туризма является необходимым условием устойчивого развития отрасли. Сегодня Республика Казахстан с его уникальным географическим

положением, богатый туристскими рекреационными ресурсами имеет объективные предпосылки для того, чтобы в сжатые сроки войти в число наиболее развитых туристических стран мира. Занимая выгодное геополитическое положение, Казахстан с незапамятных времен является перекрестком транспортных и человеческих потоков с Севера на Юг и с Запада на Восток. Он владеет огромным туристским потенциалом. Этому благоприятствуют богатство флоры и фауны, разветвленная сеть транспортных путей, уникальные культурно – исторические памятники, довольно развитая индустрия путешествий и особенно система гостеприимства. Отрасль туризма является быстро окупаемой и способствует высоким доходам и занимает лидирующее место среди всех отраслей народного хозяйства страны.

В современных условиях существует множество нерешенных проблем развития туристской отрасли в нашей стране. Объективно сложился ряд факторов, препятствующих ее становлению, как например: слабый менеджмент, как в самой туристской сфере, так и в смежных с ней отраслях, а также износ имеющихся объектов туристской инфраструктуры. Также слабо развита рекламно-информационная деятельность. Не достаточно выпускается видеофильмов, плакатов, буклетов, рекламирующих туристско-рекреационный потенциал нашей страны.

Главной целью стратегии регулирования и поддержки **эффективного** развития туризма для удовлетворения потребностей клиентов в современных туристских услугах является создание в РК модернизированного, соответствующего международным стандартам туристического комплекса. Поэтому нами проанализированы **исследования по основным показателям, характеризующим состояние туристического бизнеса в республике**; определено влияние вложения инвестиций в международный туризм в разрезе регионов; исследованы уровень и эффективность затрат на международный туризм и

дана экономическая оценка влияния, разработанных мероприятий на пути решения актуальных проблем туризма в Казахстане.

Устойчивое развитие туризма в республике зависит от решения ряда экономических и социальных проблем, таких как учет экологического фактора при реализации стратегии экономического развития, совершенствование структуры экономики в пользу развития рынка туристических услуг. Бережное отношение к природе и окружающей среде является одним из привлекательных элементов туризма и путешествий. При этом основной целью стратегии реформирования туристской отрасли является создание в РК современного высокоэффективного и конкурентоспособного туристского комплекса, обеспечивающего широкие возможности для удовлетворения потребностей граждан в разнообразных туристских услугах. Сегодня проводится огромная работа по реформированию туризма и стратегии развития туристического бизнеса. Среди семи приоритетов продвижения нашей страны в число пятидесяти конкурентоспособных стран мира особое место отводится туристическому кластеру, формирование которого означает развитие и создание туристических услуг, конкурирующих на мировом рынке [1, с. 69-74].

Мировой опыт показывает, что наиболее благоприятной экономической средой для развития туризма является рынок. Поэтому эта отрасль и входящие вне предприятия, ориентируясь в своей деятельности непосредственно на потребителя, призваны сыграть активную роль в формировании рыночного пространства, включающего многие сферы и отрасли, в той или иной мере обеспечивающие развитие туризма. Высокие требования, которые сфера туризма уже в силу своей специфики предъявляет к смежным отраслям, способствует не только созданию новых рабочих мест, повышению профессионализма, совершенствованию технологий, предоставлению новых комплексов разнообразных услуг, но и становлению наиболее эффективных форм

собственности и хозяйствования, совершенствованию законодательной базы, повышению деловой активности, развитию конкуренции в этой сфере.

Эксперты Всемирной туристской организации ЮНВТО (the World Tourism Organization – (UNWTO)) заключили, что сегодня продолжается активный рост международного туризма. Вследствие этого необходимы государственное регулирование и поддержка развития туристской деятельности в РК. В условиях развития рыночных отношений, а также экономических и политических катаклизмов, происходящих в нашей стране, наблюдаются и существенные изменения в сфере туризма. При сложившихся кризисных обстоятельствах в Казахстане значительно возрастает объем туристических услуг, специфически присущих рыночной экономике. Увеличился спектр услуг, связанных с управлением и содержанием органов государственной власти, а также правоохранительных органов.

В области туризма было заключено 19 международных соглашений о сотрудничестве с такими странами, как Венгрия, Египет, КНР, Израиль, Турция, Болгария, Иран, Россия, Узбекистан, Кыргызстан и другие. Подписаны Соглашения с Украиной, Малайзией, Катаром. Необходимо отметить, что в основном подписание соглашений инициируются иностранными государствами, которые видят в Казахстане партнера, располагающего богатым туристским потенциалом. Проводится активная работа по продвижению позитивного туристского имиджа Казахстана за рубежом путем участия на ведущих международных выставках. В частности, на самой крупной Международной туристской выставке «ITB – 2010», прошедшей в городе Берлин, Казахстан получил 1-е место в категории стран Азии, Тихоокеанского региона и Австралии, став лучшим по представлению страны своего туристского потенциала. По данным ЮНВТО, в 2013 и в последующие годы продолжился активный рост международного туризма.

Индустрия туризма является одной из крупнейших в мире, туристская отрасль это современный сервис, он создает связь между народами и разными людьми в мире и постоянно находится под пристальным вниманием общественности. Внимание к этой отрасли, особенно в странах, которые имеют богатые исторические, культурные и природные привлечения ресурсов является более значительным.

Международный туризм сегодня является одной из наиболее динамично развивающихся отраслей внешнеэкономической деятельности. По мнению экспертов Всемирного совета по туризму и путешествиям (World Travel & Tourism Council (WTTC)), туризм является вторым, наиболее быстро растущим сектором во всем мире: его динамика составит примерно на 3,9% в год в течение следующих 10 лет. При этом рост туристической индустрии будет опережать рост мировой экономики, которая, по прогнозам, будет увеличиваться на 2,9% в год в течение следующего десятилетия. В общей сложности, по итогам 2014 года мировой рынок путешествий и туризма составил 7,6 трлн. долларов США: это четвертый по величине рынок в мире после горнодобывающей промышленности, финансовых услуг и розничной торговли [2].

В новом тысячелетии Европа останется самым важным в мире районом для путешествий. Юго-Восточная Азия и Тихоокеанский регион обойдут американский континент и займут второе место. Туристические прибытия в Европу будут увеличиваться на 3,1% ежегодно и достигнут 7,7 млн человек в 2020 году. Для сравнения в начале десятилетия в 2000 году по Европе путешествовали около 3,8 млн человек. В настоящее время растет влияние туризма как на мировую экономику в целом, так и на экономику отдельных стран и регионов, что способствует формированию и развитию мирового хозяйства. В последние годы туризм стал одним из самых прибыльных видов бизнеса в мире, и к 2007 году он вышел на первое место в мировой торговле товарами и услугами.

Следовательно, сегодня туризм является одним из важнейших элементов международной торговли, фактором развития политических, социальных и культурных связей в международном масштабе и обеспечивает приток иностранной валюты, помогает увеличить занятость населения. Он оказывает особое положительное влияние на экономику государства, так как современная его индустрия с каждым днем прогрессирует среди других отраслей и приносит государству большой экономический эффект.

Одним из шагов к развитию международных отношений в сфере туризма стало вступление Казахстана в 1993 году в качестве действительного члена во Всемирную Туристскую Организацию и заключение международных соглашений о сотрудничестве в области туризма. При этом ряд соглашений инициируется правительствами иностранных государств, которые считают Казахстан перспективным партнером, обладающим богатым туристским потенциалом на рубеже нового этапа социально-экономической модернизации и углубления демократических перемен.

По прогнозам ЮНВТО, мировая индустрия туризма входит в период постоянно увеличивающегося объема путешествий и экскурсий, усиливающейся конкуренции среди регионов и стран пребывания. При этом появляется все большее количество хорошо информированных потребителей туристических услуг, обращающих особое внимание на качество и безопасность и предлагаемого туристического продукта. Последнее является особенно актуальным, учитывая тот факт, что хотя уже практически наступило третье тысячелетие и существует такое понятие как «космический турист», а тем временем в мире все еще существует проблема пиратства.

Нужно отметить, что дальнейшее развитие мирового туристического рынка все больше будет определяться новейшими информационными технологиями. Существующие системы глобального бронирования будут продолжать активно развиваться. Помимо систем бронирования про-

гнозируется развитие информационных служб непосредственно туристской отрасли. Уже сейчас посредством информационных туристских порталов любой потенциальный турист может составить для себя индивидуальный тур в соответствии со своими потребностями.

Исследования современных экспертов показывают, что состояние мировой индустрии туризма, несмотря на объективные трудности последних лет, в целом демонстрирует стабильность и сохраняет позиции крупнейшего, высокодоходного и быстро развивающегося сектора мировой экономики. Этим объясняется повышенный интерес к сфере туризма со стороны правительств большинства стран мира, имеющих влиятельные структуры исполнительной власти для обеспечения эффективной государственной политики его развития [3].

Международный туризм способствует активизации международных торговых потоков товаров материально-вещественной формы и в виде услуг разных сфер экономики. Многие страны частично удовлетворяют запросы иностранных туристов частично за счет импортной продукции. Развитие туристической инфраструктуры в стране может также стимулировать импорт сырья, материалов, технологий. В свою очередь, для продвижения туристического продукта за границу, экспортируются рекламные товары, одежда, как по каналам прямого экспорта, так и посредством туристов.

Особое внимание уделяется сейчас возрождению туризма на отрезке «Великого Шелкового пути», имеющих рекреационные и исторические возможности для привлечения туристов в Казахстан. Туристический потенциал рекреационных ресурсов и историко-культурного наследия позволяет Казахстану гармонично интегрироваться в международный рынок туризма и достичь интенсивного развития туризма в стране. Это обеспечит устойчивый рост занятости и доходов населения, стимулирование развития смежных с туризмом отраслей и увеличение притока инвестиций в национальную экономику.

Для Казахстана важной необходимостью является активизация работы по формированию позитивного туристского имиджа страны. Казахстан должен быть узнаваем во всем мире. Важно не просто привлечь туристов, но и побудить их приезжать регулярно, рекомендовать территорию для посещения своим знакомым [4]. Казахстан был официально представлен на международной туристической выставке «ITB-2018».

Контакт туристов из различных государств мира делает возможным создание тесных связей и взаимного обогащения национальных культур. Туризм оказывает воздействие на интересы, мировоззрение и образ жизни населения принимающей стороны, вызывая так называемый демонстративный эффект, приводящий к росту потребностей у иностранных посетителей, и у местных жителей. Страна, принимающая туристов, ощущает конкуренцию в самых разных областях обслуживания туристов и вынуждена при предложении туристических услуг реагировать на возрастающие запросы клиентов, превращая тем самым туристическую индустрию в один из факторов общественного прогресса. Таким образом, формируются повышенные стандарты потребления у жителей принимающей стороны, и у приезжающих туристов.

Развивать иностранный туризм означает сделать страну открытой перед мировым общественным мнением, в то же время информация, полученная туристами за рубежом, оказывает существенное влияние на их политические убеждения, способствует формированию более объективного мнения о стране, которую посетил турист. Туризм, относясь к внешнеэкономической деятельности, сближает народы и государства, порождает необходимость их сотрудничества в решении проблем, касающихся движения туристских потоков, размещения и обслуживания туристов.

Заключение

В ближайшие годы туристские рынки развитых индустриальных стран будут стабильно расти вследствие увеличения доступности туризма для более широких слоев общества и частоты туристских поездок. Для новых и развивающихся туристских рынков характерны тенденции сохранения динамичного роста и соответствующего увеличения бюджетных доходов в ближайшее десятилетие. В ближайшем будущем на международном туристском рынке будут продолжаться появляться новые направления, которые смогут составить конкуренцию признанным центрам мирового туризма. Ожидается постепенное смещение акцентов в развитии туризма от традиционных рынков Западной Европы, США, Японии и Канады к альтернативным рынкам, таким как Центральная и Восточная Европа, Китай, Южная Корея, Мексика, а также некоторые страны Ближнего Востока.

Одной из наиболее значимых тенденций развития мирового туризма является резкое усиление конкуренции на рынке туристического предложения, как следствие появления все большего числа растущих стран с амбициозными планами привлечения туристов, а также перенасыщения на рынке однотипного туристского предложения. В результате этого страны, стремящиеся сохранить, либо упрочить свои позиции на международном рынке, осуществляют планирование туризма на основе принципов устойчивого развития, предусматривают долгосрочные инвестиции в данную сферу и имеют четкие государственные стратегии развития туризма.

Таким образом, влияние туризма на развитие мировой экономики сложно переоценить и оно постоянно увеличивается. Туризм продолжает развиваться уверенными темпами, несмотря на некоторый спад в связи с мировым экономическим кризисом. Казахстану весьма важно не затеряться на периферии туристского мира и выступить на мировом рынке с достойным и конкурентоспособным предложением.

Литература

1. Стратегические приоритеты совершенствования туризма в Казахстане:// Вестник КазНУ, 2013г., №4, с. 69-74, Алматы
2. Рынок путешествий и туризма оценили в 7,6 трлн долларов США
www.atorus.ru/news/press-centre/new/31125.html
3. Международный туризм продолжает рост выше среднего в первой трети 2016 года.
media.unwto.org/.../mezhdunarodnyi-turizm-prodolzhaet-rost-vyshe-srednego-v-perv.
4. Казахстан был официально представлен на международной туристической выставке «ITB-2018». <https://24.kz>

The Role of International Tourism in the Economics of the Republic of Kazakhstan

Karbetova Zatira

Kazakh University of Technology and Business

Astana, Republic of Kazakhstan

Tel: 8 775 363 3978

E-mail: kZR_2011@mail.ru

Kurmankulova Nurjamal

Kazakh University of Technology and Business

Astana, Republic of Kazakhstan

Tel: 8 701 800 4460

E-mail: kZR_2011@mail.ru

Abstract

The role of international tourism in the economy of Republic of Kazakhstan is determined by the degree of the goal achievement. The main purpose of the strategy of regulating and maintaining the effective development of international tourism is the creation of modernized tourism complex that will be in line with international standards. At the

current stage, topical issues of tourism and their solutions in Kazakhstan should be considered as the basis for an innovative approach to the development of international tourism, where state support for tourism is a necessary condition for the sustainable development of the industry. Thus, the impact of tourism on the development of the world economy is difficult to overestimate and it is constantly increasing. Tourism continues to grow at a steady pace, despite some recession due to the global economic crisis. Therefore, it is important for Kazakhstan to find its place in international tourism and make a decent and competitive offer on the world market.

Keywords:

international tourism, tourist complex, world economy, natural recourses, development, formation, purpose, problems, market.

საერთაშორისო ტურიზმის როლი ყაზახეთის რესპუბლიკის ეკონომიკაში

ზატირა კარბეტოვა

ყაზახეთის ტექნოლოგიის და ბიზნესის

უნივერსიტეტი

ქ. ასტანა, ყაზახეთი

ტელ.: 8 775 363 3978

E-mail: kZR_2011@mail.ru

ნურჯამან კურმანკულოვა

ყაზახეთის ტექნოლოგიის და ბიზნესის

უნივერსიტეტი

ქ. ასტანა, ყაზახეთი

ტელ.: 8 701 800 4460

E-mail: kZR_2011@mail.ru

რეზიუმე

საერთაშორისო ტურიზმის როლი ყაზახეთის რესპუბლიკის ეკონომიკაში განისაზღვრება დასახული მიზნის მიღწევის ხარისხით. საერთაშორისო ტურიზმის ეფექტური განვითარების რეგულირების სტრატეგიის მთავარი მიზანია მოდერნიზებული, მსოფლიო სტანდარტების შესაბამისი ტურისტული კომპლექსის შექმნა ყაზახეთის რესპუბლიკაში. თანამედროვე ეტაპზე ტურიზმის აქტუალური პრობლემები და მათი გადაჭრის გზები ყაზახეთში უნდა განიხილებოდეს, როგორც ინოვაციური მიდგომის საფუძველი საერთაშორისო ტურიზმის განვითარებაში, სადაც ტურიზმის სახელმწიფო მხარდაჭერა აუცილებელი პირობაა დარგის მყარი განვითარებისთვის. ამგვარად, ტურიზმის გაუ-

ლენა მსოფლიო ეკონომიკის განვითარებაზე რთული გადასაფასებელია და სულ მუდმივად იზრდება. ტურიზმი ვითარდება ზომიერი ტემპებით, მიუხედავად მსოფლიო ეკონომიკურ კრიზისთან დაკავშირებული ზოგიერთი ჩავარდნებისა. ამიტომ, ყაზახეთისთვის მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ტურიზმში თავისი ადგილის პოვნა, რათა საერთაშორისო ბაზარზე ღირსეული და კონკურენტუნარიანი წინადადებით წარსდგეს.

საკვანძო სიტყვები:

საერთაშორისო ტურიზმი, ტურისტული კომპლექსი, მსოფლიო ეკონომიკა, ბუნებრივი რესურსები, განვითარება, ფორმირება, მიზანი, პრობლემები, ბაზარი.

ავტორები

ციური ახელედიანი – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, რომანული ფილოლოგიის მიმართულება, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, ემერიტუს-პროფესორი

ქეთევან გაბუნია – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, რომანული ფილოლოგიის მიმართულების ხელმძღვანელი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი

ნანა სტამბოლიშვილი – ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ევროპეისტიკის დეპარტამენტი, გერმანული ფილოლოგიის კათედრა, პროფესორი

ნუნუ ბახტაძე – ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ევროპეისტიკის დეპარტამენტი, გერმანული ფილოლოგიის კათედრა, ასოცირებული პროფესორი

ანზორ აბუსერიძე – ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ევროპეისტიკის დეპარტამენტი, გერმანული ფილოლოგიის კათედრა, ასოცირებული პროფესორი

ანგი ხუციშვილი – ქართულ-ამერიკული უნივერსიტეტი, იურიდიული ფაკულტეტი, დოქტორანტი

ენდი ხუციშვილი – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ინგლისური ენის ლექტორი, წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის დოქტორანტი

მარინა ზორანიანი – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, უცხოური ენების დეპარტამენტი, პროფესორი მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

ნანა ნანიტაშვილი – კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი

სოფიკო ლაბაძე – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ქართული ფილოლოგიისა და მედიატექნოლოგიების დეპარტამენტის დოქტორანტი

სოფიკო ფეტეღავა – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, უცხოური ენების დეპარტამენტი, ასოცირებული პროფესორი

კარბიტოვა ზატირა – ყაზახეთის ტექნოლოგიისა და ბიზნესის უნივერსიტეტი, ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, პროფესორი

კურმანკულოვა ნურჟამანი – ყაზახეთის ტექნოლოგიისა და ბიზნესის უნივერსიტეტი, პროფესორი, ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, პროფესორი

ქურნალის რედკოლეგია

- მაია ჩხეიძე** – საქართველოს უნივერსიტეტის ევროპული ენებისა და ფილოლოგიის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
- რუსუდან თაბუკაშვილი** – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, უცხოური ენების დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი
- ვიოლა ფურცელაძე** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
- ია ჩიქვინიძე** – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, უცხოური ენების დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
- ჰანს რუდიგერ ფლუკი** – ბოხუმის უნივერსიტეტის პროფესორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი
- კულპაშ ბებიტოვა** – ვერაზის გუმბელიოვის სახ. ეროვნული უნივერსიტეტის პროფესორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი (ქ. ასტანა)
- ტანია გრისჰამერი** – ფილოლოგიის მაგისტრი (DAAD)
- ქეთევან გაბუნია** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, რომანული ფილოლოგიის მიმართულების ხელმძღვანელი, პროფესორი
- მარია მიხაილოვა** – მოსკოვის ლომონოსოვის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, რუსეთის საბუნებისმეტყველო აკადემიის აკადემიკოსი
- სილვია ბოტევა** – სოფიის წმინდა კლემენტ ოპრიდელის სახელობის უნივერსიტეტი, რომანული ფილოლოგიის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
- ტატიანა მეგრელიშვილი** – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, უცხოური ენების დეპარტამენტი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი
- ალბა გრაციანო** – იტალიის ქ. ტუსციას უნივერსიტეტი, ენების ცენტრის დირექტორი, ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი
- ალესანდრა სპადაფორა** – იტალიის ქ. ტუსციას უნივერსიტეტი, ენების ცენტრი, ფილოლოგიის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
- გიორგი ყუფარაძე** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
- რუსუდან გოცირიძე** – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, უცხოური ენების დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი, ოქსფორდის საუნივერსიტეტო საზოგადოების ასოცირებული წევრი

Редколлегия журнала

- Майя Чхеидзе** – Грузинский университет, руководитель департамента европейских языков и филологии, доктор филологических наук, профессор
- Русудан Табукашвили** – Грузинский технический университет, департамент иностранных языков, академический доктор филологии, профессор
- Виола Пурцеладзе** – Тбилисский государственный университет им. Иванэ Джавахишвили, доктор филологических наук, профессор
- Ия Чиквинидзе** – Грузинский технический университет, департамент иностранных языков, академический доктор филологии, ассоциированный профессор
- Ганс Руддигер Флук** – Профессор Бохумского университета, доктор филологических наук, профессор
- Кульпаш Бейбитова** – Профессор национального университета Евразии им. Гумилева (г. Астана), доктор филологических наук
- Таня Грисхаммер** – Магистр филологии (DAAD)
- Кетеван Габуния** – Тбилисский государственный университет им. Иванэ Джавахишвили, факультет гуманитарных наук, академический доктор филологии, руководитель направления романской филологии, профессор
- Мария Михайлова** – Московский государственный университет им. М. Ломоносова, доктор филологических наук, профессор, академик Российской Академии Естественных Наук (РАЕН)
- Сильвия Ботева** – Софийский университет им. Святого Клементя Охридского, руководитель департамента романской филологии, профессор
- Татьяна Мегрелишвили** – Грузинский технический университет, департамент иностранных языков, доктор филологических наук, профессор
- Альба Грациано** – Университет г. Тусция (Италия), директор центра языков, профессор
- Алессандра Спадафора** – Университет г. Тусция (Италия), доктор филологии, ассоциированный профессор центра языков
- Георгий Купарадзе** – Тбилисский государственный университет им. Иванэ Джавахишвили, факультет гуманитарных наук, академический доктор филологии, ассоциированный профессор
- Русудан Гоциридзе** – Грузинский технический университет, департамент иностранных языков, академический доктор филологии, профессор, ассоциированный член Оксфордского Университетского Общества

Scripta manent

Editorial board

Maia Chkheidze – Head of the European Languages and Philology Department of Georgian University, Doctor of Philological Science, Professor

Rusudan Tabukashvili – Georgian Technical University, the department of foreign languages, Academic Doctor of Philology, Professor

Viola Purzeladze – Tbilisis' State University, Doctor of Philological Science, Professor

Ia Chikvinidze – Georgian Technical University, the department of foreign languages, Academic Doctor of Philology, Associated Professor

Hans Rudiger Fluck – Professor of the Bokhums' University, Doctor of Philological Science

Kulpash Beibitova – Gumilev's National Eurasian University (Astana), Doctor of Philological Science, Professor

Tanya Griskhamer – Master of Philology (DAAD)

Ketevan Gabunia – Tbilisis' State University, Faculty of Humanitarian Sciences, Head of the Direction in Romanian Philology, Academic Doctor of Philology, Professor

Maria Mikhailova – Moscow's State University, doctor of Philological Science, the academician of Russian Academy on the Nature Study (RANS)

Sylvia Boteva – Sofia's University of Holy Klement Okhridsky, the leader of the romanian philology department, professor

Tatiana Megrelishvili – Georgian Technical University, Department of foreign languages, Doctor of Philological Science, Professor

Alba Graziano – University of Tuscia, Italy, Language Center Director, Professor

Alessandra Spadafora – University of Tuscia, Italy, Language Center, Doctor of Philology, Associated Professor

Georgi Kuparadze – Tbilisis' State University, Faculty of Humanitarian Sciences, Academic Doctor of Philology, Associated Professor

Rusudan Gotsiridze – Georgian Technical University, the department of foreign languages, Academic Doctor of Philology, professor, the associate member of Oxford's University Society